

Deutsch-Griechische
Industrie- und Handelskammer
Ελληνογερμανικό Εμπορικό
και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

*Μελέτη σκοπιμότητας για τη δυνατότητα
υλοποίησης ενδοεπιχειρησιακής
επαγγελματικής εκπαίδευσης στον αγροτικό
τομέα στην Ελλάδα*

Αθήνα, Ιούλιος 2017

ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Δορυλαίου 10-12, GR-11521 Αθήνα, Τηλ.: +30 210 6419000, Φαξ: +30 210 6445175, ahkathen@ahk.com.gr
Βούλγαρη 50, GR-54248 Θεσσαλονίκη, Τηλ.: +30 2310 327733, Φαξ: +30 2310 327737, ahkthess@ahk.com.gr
www.german-chamber.gr, www.german-fairs.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	5
Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	7
Ο ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	7
Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	8
Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	10
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	10
ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	13
ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	14
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	16
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	17
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	18
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	19
ΟΙ ΗΜΕΡΙΔΕΣ	21
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΗΜΕΡΙΔΩΝ	21
ΤΟΠΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ - ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΤΑΙΡΩΝ	22
ΗΜΕΡΙΔΑ ΒΕΡΟΙΑΣ	23
ΗΜΕΡΙΔΑ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	26
ΗΜΕΡΙΔΑ ΝΕΜΕΑΣ	28
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	30
ΑΡΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	33
ΘΕΜΑ	33
ΣΤΟΧΟΣ	33
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	33
ΜΕΘΟΔΟΣ	34
ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	34
ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	35
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	35
ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΣ	36
ΤΟΠΟΣ	36
Η ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	37
ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΥΠΟΔΟΜΗ	37
ΥΛΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	38
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	38
ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	38

ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Δορυλαίου 10-12, GR-11521 Αθήνα, Τηλ.: +30 210 6419000, Φαξ: +30 210 6445175, ahkathen@ahk.com.gr
Βούλγαρη 50, GR-54248 Θεσσαλονίκη, Τηλ.: +30 2310 327733, Φαξ: +30 2310 327737, ahkthess@ahk.com.gr
www.german-chamber.gr, www.german-fairs.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ	38
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	39
ΤΥΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΟ ΒΑΥΑΡΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	40
ΦΑΣΕΙΣ ΕΡΓΟΥ	41
ΦΑΣΗ Ο. ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	41
ΦΑΣΗ Α. ΦΑΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ	42
ΦΑΣΗ Β. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	43
ΟΡΟΣΗΜΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ	45
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΙΛΟΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	47
ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ	48
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ	49
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	50
ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΓΑ / ΙΔΕΕΣ	52
Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΕΛΛΑΣ - ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	52
ΓΕΝΙΚΑ	52
ΜΟΝΗ ΒΕΛΛΑΣ	52
ΕΠΑΝΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΕΛΛΑΣ	53
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΚΗΠΟΥΡΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΗΠΩΝ	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ & ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΗΜΕΡΙΔΕΣ	56
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ	56
ΟΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	56
ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΗΜΕΡΙΔΩΝ	60
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	62
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	63
ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ-ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	66
ΒΑΥΑΡΙΚΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ	66
ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ	66
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	66
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	66
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΗΜΑΘΙΑΣ	66

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 1:	ΑΝΕΡΓΙΑ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ ΤΟ 2016 (EUROSTAT)	5
ΕΙΚΟΝΑ 2:	ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ (10 ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΚΑΙ 10 ΥΨΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ) (EUROSTAT)	6
ΕΙΚΟΝΑ 3:	ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	9
ΕΙΚΟΝΑ 4:	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (2016)	10
ΕΙΚΟΝΑ 5:	Η ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ	23
ΕΙΚΟΝΑ 6:	Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	26
ΕΙΚΟΝΑ 7:	Η ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΜΕΑ (ΒΛ. ΤΟΜΕΑ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ)	28
ΕΙΚΟΝΑ 8:	ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΗ ΒΑΥΑΡΙΑ	40

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελληνική οικονομία υποφέρει ήδη εδώ και οχτώ χρόνια από μία βαριά οικονομική κρίση. Η ταχεία κατάρρευση των οικονομικών επιδόσεων και ένα πολύ υψηλό ποσοστό ανεργίας (έως 25%), ειδικά ανάμεσα στους νέους (έως 50%) είναι δύο επιπτώσεις της κρίσης. Η απαισιοδοξία και η απουσία προοπτικής εξαπλώνονται στην ελληνική κοινωνία, ακόμα και αν μερικοί οικονομικοί δείκτες παρουσιάζουν στο μεταξύ μία τάση ανάκαμψης. Η ελληνική οικονομία δε μπορεί να επιστρέψει σε ρυθμούς ανάπτυξης και πολλοί νέοι καταρτισμένοι Έλληνες επιθυμούν να συνεχίσουν τη ζωή τους σε κάποια άλλη χώρα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος το επονομαζόμενο *brain drain* έχει φτάσει στο μεταξύ σε ένα σύνολο άνω των 430.000 ατόμων, κάτι που αντιστοιχεί σε περίπου 5 % του συνολικού πληθυσμού.

Οι μεταρρυθμίσεις που έχουν δρομολογηθεί για την αναζωογόνηση της ελληνικής οικονομίας δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση. Η προσαρμογή της εκπαίδευσης κοντά στις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας κατατάσσεται ως ένα σημαντικό μέτρο. Κατά αυτόν τον τρόπο θα πρέπει να βελτιωθούν οι ευκαιρίες των νέων στην αγορά εργασίας και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Τις τελευταίες δεκαετίες αναπτύχθηκε στην ελληνική οικονομία μία μάλλον αρνητική στάση απέναντι στην επαγγελματική εκπαίδευση. Τις περισσότερες φορές οι μαθητές στρέφονταν προς την επαγγελματική εκπαίδευση όταν πλέον είχαν εξαντληθεί όλες οι εναλλακτικές για ανώτερη εκπαίδευση. Ακόμα και τα δημόσια ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, όπως τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ), τα Ιδρύματα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) ή οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ) Μαθητείας θεωρούνταν λύση ανάγκης για τους νέους, για τους οποίους ο δρόμος στην ανώτερη εκπαίδευση ήταν πολύ δύσκολος.

Εντωμεταξύ, ακόμα και λόγω της κρίσης, αυτή η αρνητική στάση άλλαξε. Πρακτικά κάθε μέτρο το οποίο έχει ως στόχο να βελτιώσει τις ευκαιρίες των νέων για εργασία, χαίρει θετικής αποδοχής από την κοινωνία.

Το μοντέλο της **διττής εκπαίδευσης**, όπως αυτό εφαρμόζεται πρακτικά στη Γερμανία, μπορεί να εμπλουτίσει σημαντικά το τοπίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Καλά παραδείγματα από τη Γερμανία αφομοιώθηκαν στην Ελλάδα ήδη από τη δεκαετία του ογδόντα. Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης του ΟΑΕΔ περιλαμβάνουν ακόμα στοιχεία επαγγελματικής κατάρτισης εντός της επιχείρησης. Το (πρόσφατο) θεσμικό πλαίσιο προβλέπει προγράμματα *μαθητείας* τόσο για τα προγράμματα του ΟΑΕΔ όσο και για τα προγράμματα των ΕΠΑΛ (προαιρετικά) και των ΙΕΚ (υποχρεωτικά) για χρονικό διάστημα 9-12 μηνών.

Τα τελευταία χρόνια η εφαρμόστηκαν τέτοια προγράμματα με σύγχρονο τρόπο. Στο πλαίσιο της ελληνογερμανικής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης εφαρμόζονται τα πιλοτικά έργα VETnet και MENDI* ως διττά προγράμματα εκπαίδευσης για κυρίως τεχνικά επαγγέλματα και επαγγέλματα στον τομέα του τουρισμού.

Ένας περαιτέρω σημαντικός τομέας για την ελληνική οικονομία είναι ο αγροτικός τομέας. Αντιστοιχεί περίπου το 4 % της οικονομικής απόδοσης (ΑΕΠ) της Ελλάδας και μαζί με τον κλάδο τροφίμων και ποτών το μερίδιο του ΑΕΠ ανέρχεται σε 7 %. Περίπου κάθε όγδοη θέση εργασίας στη χώρα (περίπου 12,2 % των

* MENDI - *Mentoring Dual International*: Τριετής επαγγελματική εκπαίδευση στον τομέα του τουρισμού VETnet: Διετής τεχνική εκπαίδευση από το 2017

απασχολούμενων) αφορά στον πρωτογενή τομέα[†]. Παρόλα αυτά, ο πρωτογενής τομέας φαίνεται ότι δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικός ειδικά για τους νέους. Ο αριθμός των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα έχει μειωθεί κατά 50% τα τελευταία 40 χρόνια. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΓΑ το 2016 προκύπτει ότι από περίπου 600.000 ασφαλισμένους μόνο 3 % είναι νεότεροι από 30 ετών.

Η γεωργία (Πρωτογενής τομέας) είναι ζωτικής σημασίας για σχεδόν 11 % του συνολικού πληθυσμού. Στην τελευταία έκθεση της ΕΛΣΤΑΤ εκτιμάται ότι ο αριθμός των αγροτών (κύριας και δευτερεύουσας απασχόλησης) και των μελών των οικογενειών τους στην Ελλάδα ανέρχεται σε περίπου 1,2 εκατομμύρια.

Σε μία έρευνα του 2015 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕτΕ) εκτιμά ως διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής γεωργίας τόσο το χαμηλό επίπεδο των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη (11 Ευρώ ανά 10 στρέμματα συγκριτικά με 33 Ευρώ του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης), όπως επίσης το χαμηλό επίπεδο της εκπαίδευσης (*training*) των Ελλήνων αγροτών, το οποίο σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ βρίσκεται σε ένα επίπεδο του 7 % (μέσος όρος της ΕΕ περίπου 45 %). Ακόμα και ανάμεσα στους νέους αγρότες αυτό το ποσοστό της εκπαίδευσης ανέρχεται σε μόνο 25% ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ σε πάνω από 55 %. Το χαμηλό επίπεδο της εκπαίδευσης οφείλεται σύμφωνα με την ΕτΕ στην οικογενειακή δομή των αγροτικών μονάδων, μέσω των οποίων οι νέοι αγρότες αποκτούν πρακτικές γνώσεις εντός του πλαισίου της οικογένειας και έτσι δεν έχουν κάποιο ιδιαίτερο κίνητρο για μία επαγγελματική εκπαίδευση.

Για την επαγγελματική εκπαίδευση στον αγροτικό τομέα υπάρχουν για ενδιαφερόμενους νέους αφενός τα ΕΠΑΛ (155 επαγγελματικά λύκεια σε ολόκληρη τη χώρα με εκπαίδευση από την 1η έως 3η Λυκείου) του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων (Υπουργείο Παιδείας), έξι ΕΠΑΣ (επαγγελματικές σχολές από την 1η Λυκείου) του ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων - Υπουργείο Γεωργίας) καθώς και διάφορα δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ (σχολές επαγγελματικής κατάρτισης για απόφοιτους της 12ετούς εκπαίδευσης) με σχετικά προγράμματα.

Στοιχεία της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης προσφέρονται από το 2016 για απόφοιτους των ΕΠΑΛ με ένα προαιρετικό έτος επαγγελματικής εμπειρίας/*Μαθητείας* (9 μηνών) σε επιχειρήσεις. Ακόμα και οι έξι ΕΠΑΣ του ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ προσφέρουν ένα είδος εργαστηριακής εκπαίδευσης στις δικές τους κτιριακές εγκαταστάσεις που προσομοιάζουν της επιχειρηματικής μονάδας. Το ίδιο ισχύει και για την Αμερικανική Γεωργική Σχολή (ΑΓΣ) στη Θεσσαλονίκη, το μακράς παράδοσης ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα για αγρότες στην Ελλάδα, το οποίο διατηρεί το δικό του αγρόκτημα για την πρακτική εκπαίδευση των μαθητών.

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει τις δραστηριότητες και τα συμπεράσματα του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ) στο πλαίσιο του έργου «Μελέτη σκοπιμότητας για τη δυνατότητα υλοποίησης ενδοεπιχειρησιακής επαγγελματικής εκπαίδευσης στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα». Η μελέτη που χρηματοδοτείται από το γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας (BMBF) δημοπρατήθηκε το καλοκαίρι του 2016 από την Κεντρική Υπηρεσία της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης για τη Διεθνή Συνεργασία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (GOVET) στο Ομοσπονδιακό Ίδρυμα για Επαγγελματική Εκπαίδευση (BIBB) και ανατέθηκε τον Οκτώβριο του 2016 στο ΕΓΕΒΕ. Το παρόν κείμενο κατέχει την 6η θέση σε μία σειρά παρεμφερών μελετών σκοπιμότητας. Οι πέντε, ήδη εκπονηθείσες μελέτες (2013 - 2014) πραγματεύονται άλλους σημαντικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, όπως παραγωγή ενέργειας και απόδοση, παραγωγικά επαγγέλματα, μεταφορές και εφοδιαστική καθώς και τον τουρισμό.

Στους στόχους αυτού του έργου ανήκει η διερεύνηση για τις ανάγκες σε εξειδικευμένο προσωπικό και προσόντα στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα, ο εντοπισμός ενδιαφερόμενων παραγόντων για ένα πιθανό

[†] Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ελληνική Στατιστική Αρχή

πilotικό έργο επαγγελματικής ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης, ανάπτυξη ενός τοπικού δικτύου με τέτοιους φορείς και ο σχεδιασμός ενός βασικού σχεδίου για ένα pilotικό έργο.

Στα πλαίσια του Έργου το ΕΓΕΒΕ απευθύνθηκε σε πολλές επιχειρήσεις και συζήτησε με ειδικούς (από πανεπιστήμια, επαγγελματικές σχολές, δημόσιους φορείς και κοινωνικούς εταίρους και επιχειρήσεις) και διοργάνωσε τρεις ημερίδες δικτύωσης στη βόρεια, στην κεντρική και νότια Ελλάδα με τη συμμετοχή εκπροσώπων από επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους. Ταυτόχρονα διαμορφώθηκε η άποψη, ότι οι ανάγκες στον αγροτικό τομέα δεν περιορίζονται μόνο σε συγκεκριμένα εξειδικευμένα προσόντα, αλλά είναι αναγκαίο να προωθηθεί γενικά η πρακτική αγροτική εκπαίδευση.

Οι ερωτηθέντες ειδικοί και οι συμμετέχοντες στις ημερίδες χαιρέτησαν την προοπτική μιας συστηματικής επαγγελματικής εκπαίδευσης εντός της επιχείρησης και σε σχολή ως μία κατάλληλη οδό για τη βελτίωση του επιπέδου της αγροτικής οικονομίας και για την προσφορά πραγματικών προοπτικών στους νέους για την εργασία και ανάπτυξη των ικανοτήτων τους.

Το σχέδιο δράσης της παρούσας έκθεσης προτείνει ένα pilotικό έργο σε τρία πιθανά επαγγέλματα:

1 Αγρότης - Φυτική παραγωγή

2 Αγρότης - Ζωική παραγωγή

3 Οиноπαραγωγός/Οινοποιός

Έτσι δημιουργείται μια γενική αρχή ως βάση για το pilotικό έργο στα αγροτικά επαγγέλματα.

Ως πιθανοί εταίροι για την πραγματοποίηση αυτού του pilotικού έργου αποκτήθηκαν φορείς τόσο δημοσίου όσο και ιδιωτικού δικαίου.

Σε αυτούς ανήκουν:

- Οι επαγγελματικές σχολές του Υπουργείου Γεωργικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ).
- Η περιφερειακή διοίκηση της Κεντρικής Ελλάδος.
- Ο δήμος της Νεμέας (μίας των σημαντικότερων οινοπαραγωγικών περιοχών της Ελλάδας με μεγάλη παράδοση).
- Το Επιμελητήριο Ημαθίας, μίας των σημαντικότερων αγροτικών περιοχών της Ελλάδας.
- Η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή στη Θεσσαλονίκη.
- Αγροτικοί και οινοπαραγωγικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις.
- Μία σειρά επιχειρήσεων οι οποίες έχουν εκφράσει την αρχική τους βούληση να προσφέρουν συνολικά περίπου 50 θέσεις εκπαίδευσης.

Ειδικά η συμμετοχή αγροτικών συνεταιρισμών, οι οποίοι πρακτικά εκπροσωπούν μεμονωμένους αγρότες, συνέβαλλαν εποικοδομητικά στην ανταλλαγή απόψεων με την πλευρά του ουσιαστικού κοινού στόχου του pilotικού προγράμματος, επειδή οι ίδιοι οι αγρότες μπόρεσαν να εκφράσουν τις ανάγκες τους σχετικά με την εκπαίδευση.

Πέρα από αυτό διασφαλίστηκε η προθυμία για μεταφορά τεχνογνωσίας από τη Γερμανία κατά τη διάρκεια του έργου με την υποστήριξη του *Βαυαρικού Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Επιστήμης και Τεχνών* μέσω της παροχής συμβουλών και τη διαθεσιμότητα έμπειρων εκπαιδευτών από γερμανικές γεωργικές επαγγελματικές σχολές. Αυτή η τεχνογνωσία είναι σημαντική για τη δομή των προγραμμάτων της διττής εκπαίδευσης, τον εμπλουτισμό των υλικών εκπαίδευσης και τη μεθοδολογία για τη εκπαίδευση των εκπαιδευτών στις επιχειρήσεις (*train the trainer*).

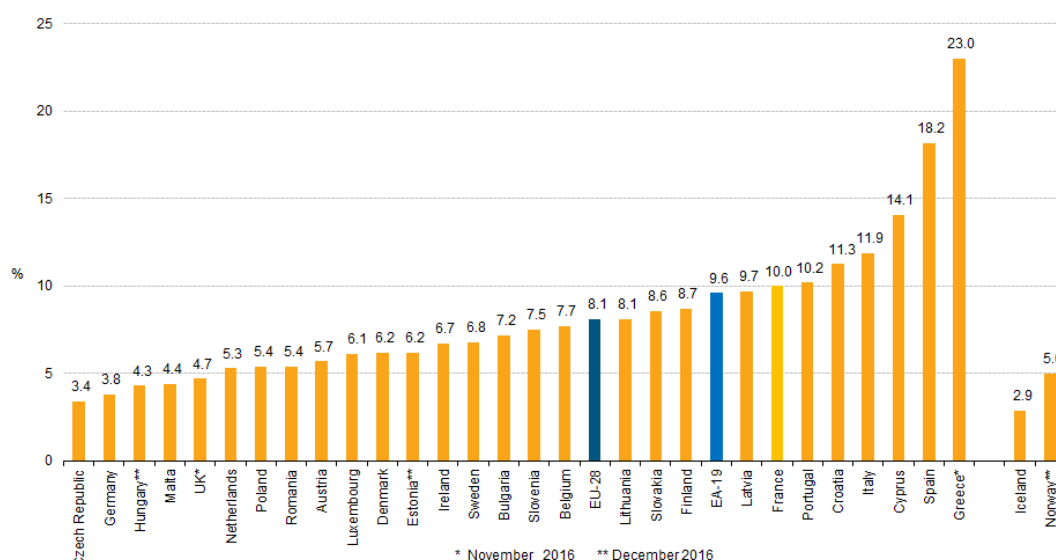
Ο σχεδιασμός του έργου προβλέπει για το pilotικό έργο συνολική διάρκεια 5 ετών. Στο πλαίσιο αυτό λαμβάνονται υπόψη τριετή εκπαιδευτικά προγράμματα για δύο σειρές μαθητών. Εκτιμάται ότι θα

εκπαιδευτούν περίπου 60 - 80 μαθητές στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου, δηλαδή περίπου 30-40 μαθητές σε κάθε σειρά.

Με την ενσωμάτωση του πιλοτικού έργου στο πρόγραμμα υφιστάμενων επαγγελματικών σχολών όπως για παράδειγμα στις επαγγελματικές σχολές του Υπουργείου Γεωργίας (ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ), αυξάνονται οι πιθανότητες η αποκτηθείσα εμπειρία και μεθοδολογία από το πιλοτικό έργο να παραμείνουν συνδεδεμένες μόνιμα με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα για αγρότες και οι επιχειρήσεις να υποστηρίξουν αυτό το μοντέλο ακόμα και μετά το πέρας του έργου.

Επιπλέον στην παρούσα αναφορά σκιαγραφούνται και άλλα δύο περαιτέρω έργα ή ιδέες. Το ένα έργο αφορά στις δραστηριότητες της Μητρόπολης Ιωαννίνων, (Ήπειρος, Βορειοδυτική Ελλάδα) να αναπτύξει μία μοναστηριακή αγροτική επιχείρηση και να διαθέσει στην αγορά μοναστηριακά προϊόντα υψηλής αξίας (γαλακτοκομικά προϊόντα) και παράλληλα να διατίθεται αυτή η μονάδα για την επαγγελματική εκπαίδευση των νέων της περιοχής. Το άλλο έργο ασχολείται με τις εξεφρασμένες ανάγκες για καλά εκπαιδευμένους κηπουρούς ειδικότερα ως συντηρητές ιστορικών κήπων όπως ο Εθνικός Κήπος της Αθήνας, ο οποίος σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε από τη σύζυγο του πρώτου Έλληνα βασιλιά, την Αμαλία κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Όθωνα (1832 - 1862).

Αντικείμενο και στόχοι του Έργου

Εικόνα 1: Ανεργία εντός της ΕΕ το 2016 (Eurostat)

Η Ελλάδα για πάνω από 7 χρόνια τώρα υποφέρει από υψηλή ανεργία. Το σχετικό ποσοστό τον Ιανουάριο του 2017 βρισκόταν στο 23% (βλ. Εικόνα 1). Η ανεργία των νέων μάλιστα εκτιμάται για την Ελλάδα σε επίπεδο περίπου 50 % (Eurostat το τελευταίο τρίμηνο του 2016).

Η υψηλή ανεργία αποτελεί συνέπεια της συνεχούς οικονομικής κρίσης. Εντός των τελευταίων 7 ετών μειώθηκε η απόδοση της ελληνικής οικονομίας (ΑΕΠ) κατά περισσότερο από 25 %. Τα πακέτα βοήθειας και διάσωσης, τα οποία συνάφθηκαν μεταξύ της Ελλάδας και των πιστωτών της, προβλέπουν μια σειρά μέτρων, με τα οποία η Ελλάδα θα πρέπει να μπει και πάλι σε τροχιά ανάπτυξης. Κατά αυτόν τον τρόπο θα πρέπει να βελτιωθούν και οι κοινωνικές συνθήκες και έτσι να αντιμετωπιστεί και το πρόβλημα της ανεργίας και ειδικότερα αυτό της ανεργίας των νέων.

Οι πραγματοποιηθείσες μεταρρυθμίσεις των τελευταίων ετών στον τομέα της εκπαίδευσης λαμβάνουν ειδικότερα υπόψη τους την *επαγγελματική εκπαίδευση* ως την καταλληλότερη οδό για την καλύτερη προετοιμασία των νέων για την επαγγελματική ζωή και τη βελτίωση των ευκαιριών τους στην αγορά εργασίας[‡]. Επιπλέον αναμένεται, ότι η καλύτερη εκπαίδευση εξειδικευμένου προσωπικού σε μέσο επίπεδο κατάρτισης θα έχει θετικές επιδράσεις και στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων, υπηρεσιών και επιχειρήσεων.

Η διαδικασία μεταρρύθμισης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος μπορεί να εμπλουτιστεί με δοκιμή διάφορων μοντέλων και πρακτικών. Για την προσαρμογή της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην

[‡] Οι κανονισμοί σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση συμπληρώθηκαν τα τελευταία 5 έτη με νόμους γενικού περιεχομένου (2010, 2013, 2015 και 2016) και μία σειρά υπουργικών αποφάσεων (η τελευταία το 2017).

αγορά εργασίας δοκιμάστηκε π.χ. για τους απόφοιτους των ΕΠΑΛ τριετούς φοίτησης ένα τέταρτο έτος ως ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση (Μ α θ η τ ε ί α) διάρκειας 9 μηνών αρχικά ως πιλοτικό έργο και από το 2017, με την ολοκλήρωση των κανονισμών με τις απαραίτητες υπουργικές αποφάσεις, εφαρμόστηκε σε εθνικό επίπεδο.

Κατά την εφαρμογή αυτών των μέτρων θα πρέπει να εξετάσουμε αρχικά δυνατούς και πολλά υποσχόμενους για το μέλλον τομείς της ελληνικής οικονομίας. Σε αυτούς ανήκουν μεταξύ άλλων η γεωργία με ποσοστό απασχόλησης περίπου 12,2 % (Κατάσταση Δεκ. 2016, ΕΛΣΤΑΤ).

Young people (aged 15-24)					
Lowest			Highest		
1	Oberbayern (DE)	3.4	1	Ciudad Autónoma de Ceuta (ES)	(79.2)
2	Freiburg (DE)	4.7	2	Ciudad Autónoma de Melilla (ES)	(72.0)
3	Mittelfranken (DE)	5.2	3	Calabria (IT)	65.1
4	Weser-Ems (DE)	5.7	4	Thessalia (EL)	60.3
5	Karlsruhe (DE)	5.8	5	Ipeiros (EL)	(58.6)
6	Tübingen (DE)	6.0	6	Castilla-la Mancha (ES)	57.2
7	Lüneburg (DE)	6.6	7	Andalucía (ES)	56.8
8	Köln (DE)	6.9	8	Sardegna (IT)	56.4
9=	Darmstadt (DE)	7.0	9	Sicilia (IT)	55.9
	Stuttgart (DE)	7.0	10	Stereia Ellada (EL)	55.4
				Extremadura (ES)	55.4

() Data with reduced reliability due to sample size.

**Εικόνα 2: Ανεργία των νέων σε περιφέρειες της ΕΕ (10 χαμηλότερες και 10 υψηλότερες τιμές)
(EUROSTAT)**

Όπως φαίνεται από την Εικόνα 2, βρίσκονται ισότιμα τρεις ελληνικές (κυρίως αγροτικές) περιφέρειες ανάμεσα στις δέκα πρώτες περιφέρειες της ΕΕ με την υψηλότερη ανεργία ανάμεσα στους νέους (Θεσσαλία 60,3 %, Ήπειρος περίπου 60 % και Στερεά Ελλάδα 55,4 %).

Για την αγροτική επαγγελματική εκπαίδευση υπάρχουν στην Ελλάδα έξι επαγγελματικές σχολές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπουργείο Γεωργίας), επιλεγμένα επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑΛ) του Υπουργείου Παιδείας καθώς και διάφορα σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα ιδιωτικών και δημόσιων ιδρυμάτων (ΙΕΚ). Από αυτές τις σχολές, αυτές του Υπουργείου Παιδείας καθώς και η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή (ΑΓΣ) της Θεσσαλονίκης προσφέρουν υποδομές με πρακτική κατεύθυνση.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τις δυνατότητες για την εφαρμογή στοιχείων της ενδοεπιχειρησιακής επαγγελματικής εκπαίδευσης σύμφωνα με το γερμανικό μοντέλο και να παρουσιάσει προτάσεις για την υλοποίηση ενός συναφούς πιλοτικού έργου.

Από αυτό συνάγονται οι εξής στόχοι, όπως καθορίζονται από τον εργοδότη:

- 1) Απόκτηση γνώσεων σχετικά με τα συναφή επαγγέλματα και τις ανάγκες κατάρτισης στον αγροτικό τομέα.
- 2) Ανάπτυξη ενός περιφερειακού δικτύου για την υλοποίηση ενός πιλοτικού έργου διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα.
- 3) Επεξεργασία ενός σχεδίου για την υλοποίηση ενός πιθανού πιλοτικού έργου διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- 4) Διερεύνηση πιθανών πηγών χρηματοδότησης για την υλοποίηση του πιλοτικού έργου.
- 5) Εκτίμηση των ευκαιριών των αποφοίτων στην ελληνική αγορά εργασίας.

Η σημασία του Αγροτικού Τομέα και της Αγροτικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Ο Αγροτικός Τομέας στην Ελλάδα

Η Ελλάδα με 10,8 εκατομμύρια κατοίκους είναι η δέκατη μεγαλύτερη χώρα της ΕΕ και συγκρίσιμη στο μέγεθος (πληθυσμιακό) με Βέλγιο, Τσεχία, Πορτογαλία και Σουηδία.

Χωρίζεται σε 13 διοικητικές περιφέρειες. Στην περιφέρεια Αττικής π.χ. με την πρωτεύουσα την Αθήνα, ζει περίπου το 35 % του συνολικού πληθυσμού ενώ στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας περίπου το 17 % (ΕΛΣΤΑΤ).

Με συνολική επιφάνεια περίπου 132.000 km² η Ελλάδα διαθέτει περίπου 34 εκ. στρέμματα αγροτικής γης, ή 26 % της συνολικής της επιφάνειας.

Στην ηπειρωτική χώρα βρίσκονται περίπου το 80 % των αγροτικών εκτάσεων, κυρίως στα βόρεια (Μακεδονία - Θράκη 37 %), στη Θεσσαλία (12 %), στη Στερεά Ελλάδα (8 %) και στην Πελοπόννησο (9 %) (ΕΛΣΤΑΤ).

Ο αγροτικός τομέας (πρωτογενής) στην Ελλάδα αντιπροσωπεύει περίπου το 4 % του ΑΕΠ της Ελλάδας, και μαζί με τον κλάδο τροφίμων περίπου το 7 %. Ο συνολικός όγκος του αγροτικού τομέα και του κλάδου τροφίμων εκτιμάται στα περίπου 12,5 δις Ευρώ (ΕΛΣΤΑΤ & ΙΟΒΕ[§]).

Περίπου 445.000 θέσεις εργασίας αποδίδονται στο αγροτικό τομέα και στον κλάδο τροφίμων, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 12,2 % του εργαζόμενου πληθυσμού (ΕΛΣΤΑΤ & ΙΟΒΕ). Αυτό σημαίνει ότι κάθε όγδοη θέση εργασίας στη χώρα μπορεί να συνυπολογιστεί στον πρωτογενή τομέα.

Τα Σημαντικότερα αγροτικά προϊόντα (ως μέσος όρος των ετών 2012 - 2014) είναι:

Λαχανικά	19 %
Φρούτα	18,5 %
Κτηνοτροφικά προϊόντα **	14,5 %
Προϊόντα ζωικής προέλευσης	14 %
Δημητριακά	10 %
Ελαιόλαδο	8 %
Βιομηχανικές καλλιέργειες	6,5 %
Πατάτες	4 %

(Πηγή: Τράπεζα Πειραιώς, Σεπτ. 2015).

[§] ΙΟΒΕ: Ίδρυμα Οικονομικής και Βιομηχανικής Έρευνας, ένα ανεξάρτητο κοινωφελές Ίδρυμα της Οικονομικής Έρευνας στην Ελλάδα με μεγάλη επιρροή (σοφός της οικονομίας). Το ΙΟΒΕ δημοσιεύει κάθε χρόνο διαφορετικές μελέτες, μεταξύ άλλων μία ετησίως ενημερωμένη έρευνα για τον κλάδο τροφίμων και ποτών.

** Τα πουλερικά αποτελούν περίπου το 50 % της συνολικής παραγωγής κρέατος της Ελλάδας, το χοιρινό κρέας περίπου το 22 %, αιγοπρόβατα περίπου το 18 %, και το βοδινό κρέας το 10 % (ΕΛΣΤΑΤ 2016). Τα τελευταία (βοοειδή και αιγοπρόβατα) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την παραγωγή γάλακτος και τα προϊόντα που προέρχονται από αυτή.

Οι εξαγωγές ελληνικών αγροτικών προϊόντων έχουν όγκο περίπου 5 δις Ευρώ. Στα σημαντικότερα εξαγωγικά προϊόντα ανήκουν τα φρούτα και τα λαχανικά (34 %), τα ψάρια (11 %), τα γαλακτοκομικά προϊόντα και Έλαια και Λίπη (από 8 %), το βαμβάκι και τα προϊόντα καπνού (από 7 %) όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Οι σημαντικότερες αγορές διάθεσης είναι η Γερμανία και η Ιταλία (η καθεμία περίπου 15 %).

Εξαγωγές (περίπου 5 δις Ευρώ, μέσος όρος 2012 - 2014)

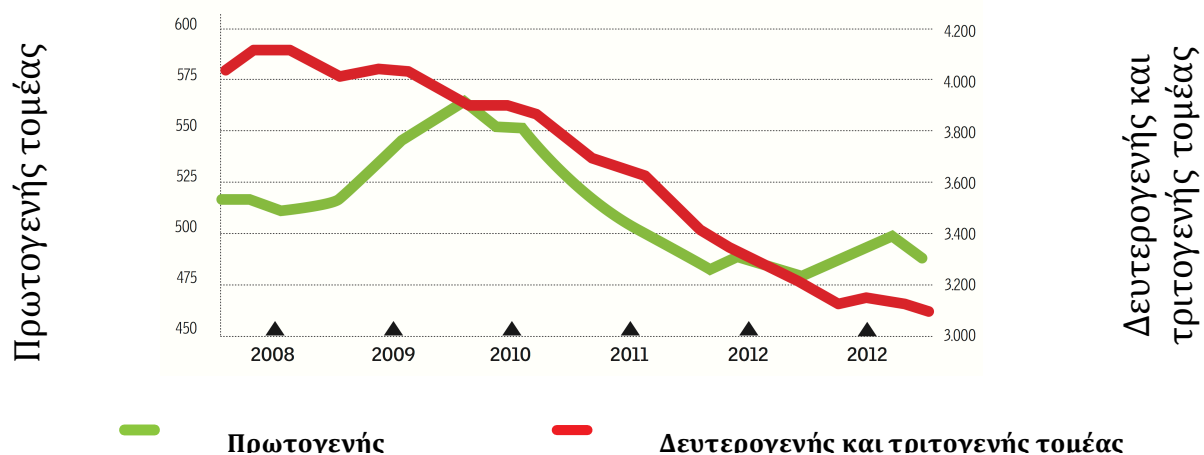
Σημαντικότερα εξαγωγικά προϊόντα ανά κατηγορία:		Σημαντικότερες εξαγωγικές χώρες ανά κατηγορία:	
Φρούτα & Λαχανικά	34 %	Γερμανία	15 %
Ψάρια	11 %	Ιταλία	14 %
Γαλακτοκομικά προϊόντα	8 %	Βουλγαρία	7 %
Έλαια και λίπη	8 %	Ηνωμένο Βασίλειο	6 %
Προϊόντα καπνού	7 %	Κύπρος	5 %
Βαμβάκι	7 %	ΗΠΑ	5 %
Δημητριακά	6 %	Ολλανδία / Βέλγιο	4 %
Ποτά	4 %	Γαλλία	3 %
		Ρουμανία	3 %
		Ισπανία	3 %

Πηγή: Τράπεζα Πειραιώς, 2015.

Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα

Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα (πρωτογενής τομέας) στην Ελλάδα βρίσκεται, όπως αναφέρεται παραπάνω, στο περίπου 12,2 % ή στους περίπου 445.000 απασχολούμενους (ΕΛΣΤΑΤ 2017). Ο αριθμός των απασχολούμενων στη γεωργία έχει μειωθεί σταθερά τις τελευταίες δεκαετίες, από περίπου 1 εκατομμύριο το έτος 1981 σε 724.000 το έτος 1998. Τα τελευταία χρόνια (της κρίσης) ο αριθμός των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα από το 2008 μειώθηκε κατά περίπου 22 %, ενώ στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα κατά περίπου 25 % (βλ. Εικόνα 3).

Εξέλιξη της απασχόλησης στην Ελλάδα

Εικόνα 3: Εξέλιξη της απασχόλησης στην Ελλάδα (Αριστερή κλίμακα: Πλήθος απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, δεξιά κλίμακα: Πλήθος απασχολούμενων σε δευτερογενή και τριτογενή τομέα)

Για πολλούς αυτοαπασχολούμενους στην Ελλάδα η αγροτική δραστηριότητα ασκείται συμπληρωματικά στο βασικό επάγγελμα. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) εκτιμά για το έτος 2013 (τελευταία διαθέσιμα δεδομένα), ότι περίπου 1,2 εκατομμύρια Έλληνες (συμπεριλαμβανομένων των μελών της οικογένειας) απασχολούνται σε περίπου 870.000 μεμονωμένες αγροτικές εκμεταλλεύσεις (700.000 στη γεωργία και περίπου 170.000 στην κτηνοτροφία).

Ταυτόχρονα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, ότι περίπου το 54 % των μεμονωμένων εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα στη γεωργία είναι μικρότερο από 20 στρέμματα (μέσος όρος της ΕΕ, 29 %), αυτό σημαίνει ότι η γεωργική επιχείρηση είναι ζήτημα μεμονωμένων ατόμων, σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα ως δευτερεύουσα απασχόληση. Μεγάλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε μορφή νομικού προσώπου έχουν δευτερεύουσα σημασία.

Ο καθ. Χαρ. Κασίμης^{††} εκτιμούσε το έτος 2014, ότι περίπου 2/3 των μεμονωμένων εκμεταλλεύσεων στη γεωργία επαρκούσε στην καλύτερη των περιπτώσεων για την (πλήρη) απασχόληση ενός και μόνο ατόμου. 65 % των μεμονωμένων εκμεταλλεύσεων λειτουργούν υπό τη διαχείριση των ιδιοκτητών τους (και των μελών των οικογενειών τους), ενώ ο λόγος απασχόλησης μεταξύ γεωργίας και κτηνοτροφίας ανάμεσα στους αγρότες βρίσκεται στο περίπου 7 προς 3 (ΕΕ 1 προς 1).

Στην ελληνική κοινωνία, επικρατεί η άποψη ότι, μεταξύ άλλων και λόγω της κρίσης, πολλοί νέοι (ή και μεγαλύτεροι) θα επιστρέψουν στη γεωργία. Ακόμα και αν πολλοί νεότεροι Έλληνες, συχνά ακόμα και με ακαδημαϊκή εκπαίδευση, εκφράζουν αυτή την επιθυμία, οι αριθμοί σε καμία περίπτωση δεν επιβεβαιώνουν ότι αυτό ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Από τους περίπου 600.000 ασφαλισμένους γεωργούς στον ΟΓΑ, μέχρι το τέλος του 2016 ήταν μόνο 18.500 (3 %) 30 ετών ή νεότεροι και μόνο 1 % νεότεροι από 25 ετών (βλ. Εικόνα 4).

^{††} Σήμερα γενικός γραμματέας στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Εικόνα 4: Ασφαλισμένοι αγρότες ανά έτος γέννησης στην Ελλάδα (2016)

Ο καθ. Καραντίνης ο οποίος ερωτήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας και το έτος 2014 εκπόνησε μία μελέτη για την ομάδα δράσης της ΕΕ για την Ελλάδα σχετικά με τη αγροτική ανάπτυξη, είναι της άποψης ότι ένας καλύτερα οργανωμένος αγροτικός τομέας που θα βασίζεται στην εκπαίδευση και στη δια βίου εκπαίδευση μπορεί να βελτιώσει μεταξύ άλλων την ποιότητα, την ποικιλία και την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και τελικά να οδηγήσει σε υψηλότερο εισόδημα και μεγαλύτερη απασχόληση.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και η δια βίου εκπαίδευση στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα

Επαγγελματική εκπαίδευση και ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα προσφέρεται από τα ακόλουθα ιδρύματα (κατηγορίες ιδρυμάτων) και στα ακόλουθα επίπεδα (Level) του εθνικού και ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη δια βίου μάθηση (ΕΛΠΠ και ΕΠΠ^{††})^{§§}:

Επίπεδο	Επαγγελματική εκπαίδευση	Γενική εκπαίδευση	Ανώτατη εκπαίδευση
1		Δημοτικό (1ο - 6ο έτος) υποχρεωτική εκπαίδευση	
2		Γυμνάσιο (7ο - 9ο έτος)	

^{††} ΕΛΠΠ: Ελληνικό Πλαίσιο Προσόντων

ΕΠΠ: Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων

^{§§} Πηγή: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/greek_referencing_report_2016.pdf

		υποχρεωτική εκπαίδευση	
3	Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)		
4	Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑΣ) Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ)	Γενικό Λύκειο (10ο - 12ο έτος)	
5	Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) + Έτος πρακτικής άσκησης (Μαθητεία) Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) Τεχνικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα		
6			Πτυχίο (Πανεπιστήμιο)
7			Μεταπτυχιακό (Πανεπιστήμιο)
8			Διδακτορικό (Πανεπιστήμιο)

Σημαντικοί για την επαγγελματική εκπαίδευση (σήμερα) είναι οι νόμοι 4184 του 2013 και 4386 από τον Μάιο του 2016, καθώς και Υπουργικές Αποφάσεις του 2017^{***}.

Σε αυτούς τους Νόμους ορίζονται 4 διαφορετικές κατηγορίες ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης:

- Οι σχολές επαγγελματικής κατάρτισης
- Οι επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑΣ) για απόφοιτους της Α' Λυκείου, οι οποίες προσφέρουν διετή σχολική (και εργαστηριακή) εκπαίδευση
- Τα επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑΛ) για απόφοιτους της Γ' Γυμνασίου, τα οποία προσφέρουν τριετή σχολική (και εργαστηριακή) εκπαίδευση
- Τα ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης (ΙΕΚ), τα οποία προσφέρουν για απόφοιτους της 12ετούς εκπαίδευσης (επίπεδο 4) ένα διετές πρόγραμμα (4 εξαμήνων) συν ένα υποχρεωτικό έτος Μαθητείας (ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης).
- Ως ΤΕΙ - Σχολές Ανώτερης Εκπαίδευσης νοούνται διάφορες σχολές τεχνικής εκπαίδευσης όπως π.χ. Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Ανώτερες Σχολές Χορού και Θεάτρου του Υπουργείου Πολιτισμού, η Σχολή Αστυνομίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη κ.α.

Εξαιτίας διάφορων μεταρρυθμίσεων και προσαρμογών του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος τις τελευταίες δεκαετίες μπορούν πιθανόν να ισχύουν μεταβατικά μέτρα ως εξαιρέσεις στα ως άνω στοιχεία.

Σύμφωνα με την τρέχουσα νομοθεσία ισχύει:

- Οι ΣΕΚ θα πρέπει να καταργηθούν μέχρι το 2019. Δημόσιες ΣΕΚ του Υπουργείου Παιδείας μπορούν μελλοντικά να μετατραπούν σε δημόσια Ιδρύματα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) για ενήλικες απόφοιτους υποχρεωτικής εκπαίδευσης ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων.

^{***} Αφορά στις Αποφάσεις 26385 και 26412 της 20^{ης} Φεβρουαρίου 2017 και Κ1/118932 της 18^{ης} Ιουλίου 2017.

- Οι ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ θα πρέπει να συνεχιστούν μέχρι το 2022. Αυτή είναι η τρίτη νομοθετική παράταση εντός τριών ετών, επειδή αυτές θα έπρεπε αρχικά να είχαν καταργηθεί το 2015 και μετά το 2017. Δεν αποκλείονται και άλλες παρατάσεις στο μέλλον.

Αναμένεται ότι μελλοντικά πολλές ΕΠΑΣ θα μετατραπούν σε ΙΕΚ, όπως π.χ. συνέβη με τις αντίστοιχες ΕΠΑΣ Νοσηλευτικής το 2015, οι οποίες μετατράπηκαν σε δημόσια ΙΕΚ του Υπουργείου Υγείας.

Επαγγελματική εκπαίδευση με χαρακτηριστικά της διττής (ενδοεπιχειρησιακής) εκπαίδευσης εφαρμόζεται, αν και σε μικρή σχετικά έκταση, στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την τρέχουσα νομοθεσία ισχύει το εξής:

- Για τις ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ προβλέπεται ένα υποχρεωτικό σχολικό έτος επαγγελματικής εκπαίδευσης στην επιχείρηση με 28 ώρες την εβδομάδα (5 ημέρες την εβδομάδα).
- Για τα ΙΕΚ προβλέπεται ένα 3^ο υποχρεωτικό έτος (12 μήνες) *Μαθητείας*.
- Για τους απόφοιτους των ΕΠΑΛ προβλέπεται ένα σχολικό έτος επιλογής (9 μήνες) επαγγελματικής ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης, το οποίο κατατάσσει τους αποφοίτους του ΕΠΑΛ σε υψηλότερο σημείο αναφοράς προσόντων (επίπεδο 5). Υφίσταται μία νομικά προκαθορισμένη αμοιβή (75 % του ελάχιστου ημερομισθίου) καθώς και επιδότηση της του εκπαιδευτικού έτους για απόφοιτους των ΕΠΑΛ (περίπου 50 % για τα έξοδα μισθοδοσίας και εισφορών που προκύπτουν για τον εργοδότη).

Οι συνθήκες του πλαισίου της *μαθητείας* βελτιώθηκαν με τις αντίστοιχες υπουργικές αποφάσεις του Φεβρουαρίου 2017.

Σε αυτές τις υπουργικές αποφάσεις ρυθμίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

- Οι λεπτομέρειες της σύμβασης μαθητείας μεταξύ επιχείρησης και εκπαιδευόμενου
- Η διαδικασία για την αναγνώριση της κατάρτισης από τον ΕΟΠΠΕΠ
- Η χρηματοδότηση της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης
- Η δομή του συστήματος της μαθητείας ορίζοντας τους συμμετέχοντες φορείς καθώς και τον ρόλο τους και αρμοδιότητές τους
- Ο καθορισμός του προγράμματος μαθητείας στην επιχείρηση
- Ο ρόλος και τα καθήκοντα του εργοδότη στις επιχειρήσεις
- Η συνεργασία μεταξύ επαγγελματικών σχολών (π.χ. ΕΠΑΛ ή ΙΕΚ) και επιχειρήσεων
- Οι απαιτήσεις για τα προσόντα των εκπαιδευτών

Σημαντικό στοιχείο αυτών των υπουργικών αποφάσεων αποτελεί η συγκρότηση ενός εθνικού οργάνου συντονισμού για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση προγραμμάτων της μαθητείας με τη συμμετοχή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του ΟΑΕΔ, των κοινωνικών εταίρων, της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος, της Ένωσης Περιφερειακών Διοικήσεων και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων. Το όργανο αυτό μπορεί αφενός να εκφράσει συστάσεις σχετικά με αλλαγές των συνθηκών του νομικού πλαισίου, και αφετέρου να σχεδιάσει προτάσεις για τον σχεδιασμό, την εκτέλεση και την αξιολόγηση της εκπαίδευσης στην επιχείρηση και μπορεί φυσικά να συνεργαστεί με τα σχετικά επιμελητήρια και (επιστημονικά) ιδρύματα.

Οι θέσεις εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις προσδιορίζονται υπό την επίβλεψη του ΟΑΕΔ σε συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό των επαγγελματικών σχολών, ενώ το Υπουργείο Παιδείας (σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας) έχει τον τελευταίο λόγο σχετικά με τον προσανατολισμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης σε επιχειρήσεις.

Σε περιφερειακό επίπεδο ο ρόλος για την προώθηση της εκπαίδευσης σε επιχειρήσεις δίνεται στα επιμελητήρια όπως επίσης η υλοποίηση των προγραμμάτων για την εκπαίδευση των εκπαιδευτών και η πιστοποίηση τους, σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ.

Δημόσια ιδρύματα αγροτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης

Ο πιο γνωστός δημόσιος φορέας επαγγελματικής εκπαίδευσης και συνεχούς εκπαίδευσης στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα είναι ο ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ, ένας οργανισμός του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Ο ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ διατηρεί 26 **κέντρα δια βίου μάθησης** (*κέντρα ΔΗΜΗΤΡΑ*) και 6 **επαγγελματικές σχολές**.

Τα **κέντρα δια βίου μάθησης** προσφέρουν σεμινάρια συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για αγρότες στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Μελισσοκόμους
- Νέους γεωργούς (γεωργικές καλλιέργειες και κτηνοτροφική παραγωγή) ηλικίας μεταξύ 18 και 40 ετών.
- Πιστοποίηση ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων

Τα προγράμματα αυτά προσφέρονται κυρίως με τη μορφή σεμιναρίων (π.χ. πρόγραμμα για νέους αγρότες με 150 ώρες) και χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των κοινοτικών προγραμμάτων στήριξης, αλλά και από εθνικούς πόρους. Η θεματική τους μπορεί να προσαρμόζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα - ανάλογα με τις προτεραιότητες της αγροτικής πολιτικής και των διαρθρωτικών προγραμμάτων για τη γεωργία.

Οι έξι **επαγγελματικές σχολές** του ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ χαίρουν μεγάλης αναγνώρισης ανάμεσα στους νεαρούς μαθητές στην Ελλάδα. Κάθε σχολή μπορεί κάθε χρόνο να απορροφήσει περίπου 25-30 μαθητές και προσφέρει ένα διετές πρόγραμμα εκπαίδευσης με πρακτική εκπαίδευση στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις ή στα αγροκτήματα και τα εργαστήρια της σχολής.

Οι έξι σχολές του ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ αφορούν στις εξής σχολές:

- ο Γαλακτοκομική ΕΠΑΣ Ιωαννίνων, γαλακτοκομία-τυροκομία (Ηπειρος)
- ο Αβερώνφειος ΕΠΑΣ για τη γεωργία με ειδικότητες (α) Αγροτικά Μηχανήματα και (β) Ζωοτεχνία (Λάρισα)
- ο ΕΠΑΣ Συγγρού για φυτοτεχνικές επιχειρήσεις και αρχιτεκτονική τοπίου (Μαρούσι)
- ο Γεωργική ΕΠΑΣ Νεμέας, Αμπελουργίας και Οινολογίας (Νεμέα)
- ο ΕΠΑΣ για θερμοκηπιακές κατασκευές και καλλιέργειες (Μεσσαράς, Ηράκλειο Κρήτης)
- ο ΕΠΑΣ Τεχνιτών ξυλογλυπτικής - διακοσμητικής επίπλου (Καλαμπάκα)

Οι ΕΠΑΣ του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ δέχονται μαθητές με μία ολοκληρωμένη 10ετή σχολική εκπαίδευση. Το απολυτήριο των σχολών αντιστοιχεί στο επίπεδο εκπαίδευσης 4 του ΕΛΠΠ και ΕΠΠ και είναι ισότιμο με το απολυτήριο του γενικού λυκείου και του επαγγελματικού λυκείου.

Οι ΕΠΑΣ του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ στη σημερινή μορφή των ΕΠΑΣ θα πρέπει να λειτουργήσουν (όπως και οι ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ) μέχρι το 2022⁺⁺⁺. Στο πλαίσιο του ίδιου νόμου δίνεται η αρμοδιότητα στο Υπουργείο Γεωργίας και στον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ να συμμετέχουν στις αποφάσεις για την πολιτική της επαγγελματικής

⁺⁺⁺ Άρθρο 60, νόμος 4384 του 2016.

εκπαίδευσης στον γεωργικό τομέα, καθώς και να ιδρύουν φορείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης (π.χ. ΙΕΚ) σε από κοινού αποφάσεις με το Υπουργείο Παιδείας. Αναμένεται ότι οι ΕΠΑΣ του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ μετά το πέρας της ως άνω προθεσμίας (και σε περίπτωση που αυτή δεν παραταθεί) θα συνεχίσουν να λειτουργούν υπό άλλη μορφή (π.χ. ως ΙΕΚ).

Εκτός από τις επαγγελματικές σχολές του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ προσφέρεται και μία σχετική με τη γεωργία εκπαίδευση στο πλαίσιο των **Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ) του Υπουργείου Παιδείας**. Υπάρχουν περίπου 155 ΕΠΑΛ σε όλη την Ελλάδα, τα οποία προσφέρουν εκπαίδευση στη γεωργία.

Μερικά ΙΕΚ προσφέρουν εκπαίδευση με αγροτικό χαρακτήρα, όπως π.χ. το δημόσιο ΙΕΚ των Ιωαννίνων (μελισσοκόμων, αμπελουργίας και γαλακτοκομικών) καθώς και διάφορα ιδιωτικά ΙΕΚ, τα οποία προσφέρουν σχολική εκπαίδευση σε τομείς όπως τεχνολογίες θερμοκηπίου, βιολογικές καλλιέργειες, διοίκηση αγροτικών μονάδων, αγροτουρισμό, κτηνοτροφία και εκτροφή κλπ.

Ιδιωτικά ιδρύματα

Το πιο γνωστό με μακρά παράδοση ιδιωτικό ίδρυμα στην Ελλάδα είναι η Αμερικανική Γεωργική Σχολή (ΑΓΣ) της Θεσσαλονίκης. Η ΑΓΣ προσφέρει πλέον μια ευρεία εκπαίδευση σε κάθε βαθμίδα, δηλαδή από τον παιδικό σταθμό μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση (Κολλέγιο). Όλες οι βαθμίδες δίνουν έμφαση στις αγροτικές δραστηριότητες.

Η ΑΓΣ στην Ελλάδα είναι περισσότερο γνωστή για τα προγράμματα της επαγγελματικής σχολής (ΕΠΑΣ) και του επαγγελματικού λυκείου (ΕΠΑΛ) με ειδικότητες από τον αγροτικό τομέα (γεωργία και κτηνοτροφία), την τεχνολογία τροφίμων και τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες.

Η ΑΓΣ διαθέτει στη Θεσσαλονίκη το δικό της αγρόκτημα το οποίο εξυπηρετεί τους σκοπούς της εκπαίδευσης. Τα προϊόντα της ΑΓΣ (π.χ. γάλα) πωλούνται σε ολόκληρη τη χώρα και χαίρουν μεγάλης αναγνωρισιμότητας και αποδοχής από τους καταναλωτές, κάτι το οποίο και πάλι παρέχει στους μαθητές τη γνώση, ότι τα υψηλής ποιότητας προϊόντα μπορούν να πουληθούν καλά.

Υπάρχουν επιπλέον διάφορα άλλα ιδιωτικά ιδρύματα όπως τα διάφορα ιδιωτικά ΙΕΚ, τα οποία ήδη αναφέρθηκαν παραπάνω.

Συνολικά στην Ελλάδα δεν προσφέρεται επαγγελματική εκπαίδευση με στοιχεία εκπαίδευσης στην επιχείρηση. Το πρόγραμμα *Μαθητείας* ως συμπλήρωμα στα ΕΠΑΛ είναι ακόμα πολύ νέο. Παρόλο που είναι δομημένη από νομικής απόψεως και εφαρμόζεται στην πράξη ήδη εδώ και ένα έτος, οφείλει ακόμα να αποδειχθεί ότι η *Μαθητεία* χαίρει αποδοχής από τους εκπαιδευόμενους και κυρίως από τις επιχειρήσεις.

Οι τελευταίες νομικές διατάξεις δημιουργούν σαφείς συνθήκες για την εισαγωγή μίας καλύτερα οργανωμένης και σκόπιμης ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης. Το Εθνικό Συντονιστικό Όργανο, η συμμετοχή κοινωνικών και οικονομικών φορέων καθώς και η τοπική υλοποίηση των μέτρων για την προώθηση της εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις είναι σίγουρα σημαντικά βήματα. Ένας κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας είναι όμως, κατά πόσο οι ίδιες οι επιχειρήσεις πείθονται για τα πλεονεκτήματα αυτής της μορφής εκπαίδευσης και συμμετέχουν στα σχετικά προγράμματα.

Η γεωργία διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην ελληνική οικονομία ακόμα και αν σε αυτή δεν επικρατούν μεγάλες επιχειρήσεις αλλά μάλλον μικρότερες οικογενειακές εκμεταλλεύσεις. Οι ευκαιρίες της αγοράς και η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων μπορούν ουσιαστικά μόνο να επιτευχθούν με στοχευμένα μέτρα, τα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν και τη βελτίωση της κατάρτισης και της εργασίας. Εκπαιδευμένοι αγρότες μπορούν να παράγουν ποιοτικότερα προϊόντα και τα οποία μπορούν να βρουν πιο εύκολα το δρόμο τους στις εγχώριες και στις διεθνείς αγορές. Επιπλέον, οι καλά εκπαιδευμένοι αγρότες, οινοποιοί κλπ. μπορούν να ενωθούν πιο εύκολα σε κοινότητες ή συνεταιρισμούς, για να προσαρμόσουν αποτελεσματικότερα τις απαιτήσεις ποιότητας και τις αγορές για τα προϊόντα τους. Στις σελίδες της παρούσας έκθεσης που ακολουθούν θα παρουσιαστούν οι απόψεις ειδικών, επιχειρήσεων, μεμονωμένων αγροτών, συνεταιρισμών και τοπικών θεσμών σχετικά με τις ανάγκες για εκπαιδευμένους εργαζόμενους στη γεωργία.

Συνεντεύξεις ειδικών και ερωτηματολόγια

Εισαγωγή

Προκειμένου να συμπληρωθούν τα στοιχεία που αποκτήθηκαν από στατιστικές και λοιπές δημοσιεύσεις, συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης σκοπιμότητας και εμπειρικά δεδομένα. Για αυτό το λόγο έλαβαν χώρα συνεντεύξεις με ειδικούς καθώς επίσης συλλέχθηκαν και δεδομένα μέσω ερωτηματολογίων και διοργανώθηκαν ενημερωτικές ημερίδες.

Η επιλογή των ειδικών για τις συνεντεύξεις είχε ως στόχο να συγκεντρώσει διάφορες γνώμες και απόψεις σε σχέση με τη αγροτική οικονομία και την εκπαίδευση στην Ελλάδα.

Ταυτόχρονα προσδιορίστηκαν οι εξής κύριοι τομείς:

- Ακαδημαϊκή έρευνα στην αγροτική οικονομία
- Επαγγελματική εκπαίδευση
- Ποιότητα και πρότυπα στην γεωργία
- Συνεταιριστική γεωργία
- Αγροτικές και μεταποιητικές μονάδες

Προσδιορίστηκαν αναγνωρισμένοι εκπρόσωποι από αυτούς τους τομείς και ερωτήθηκαν για την προθυμία τους να συμμετάσχουν σε μία συνέντευξη. Για την επιλογή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε επίσης η εμπειρία ή η σχέση τους με τη Γερμανία.

Συνολικά εκτελέστηκαν 17 συνεντεύξεις με ειδικούς από διαφορετικούς κλάδους::

- Σχετικά με **θέματα γεωργικής ανάπτυξης** με τον καθ. Κ. Καραντινίνη, ο οποίος διδάσκει στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο της Uppsala (Σουηδία). Κατόπιν ανάθεσης από την ομάδα δράσης της ΕΕ για την Ελλάδα εκπόνησε το 2014 μία μελέτη σχετικά με την κατάσταση, τις προοπτικές και τις ευκαιρίες του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα.
- Σχετικά με **ποιότητα και πρότυπα** με ειδικούς των εταιρειών *TÜV Hellas (TÜV Nord)* και *BIO Hellas*. Και οι δύο εταιρείες είναι οργανισμοί πιστοποίησης για μία σειρά διεθνών κλαδικών προτύπων συμπεριλαμβανομένης της βιολογικής γεωργίας.
- Σχετικά με **επαγγελματική εκπαίδευση**, όπως αυτή εφαρμόζεται στην Ελλάδα και αναφορικά με τη γεωργία, με τον κ. Α. Αθανασόπουλο, γεωπόνο που έχει εκπαιδευτεί στη Γερμανία και εργάζεται ως σχολικός σύμβουλος για επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑΛ) στη Βόρειο Ελλάδα, μαζί με τον Δρ. Φ. Παπαδόπουλο της *Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής της Θεσσαλονίκης*, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη νέων έργων και προγραμμάτων.
- Σχετικά με την **επιχειρηματική οργάνωση** με εστίαση σε τοπικούς συνεταιρισμούς, με την εταιρεία *Foodstandard*, η οποία εδώ και πολλά χρόνια παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αγροτικές ενώσεις, συνεταιρισμούς και αγροτικές επιχειρήσεις.
- Σχετικά με σύγχρονες μορφές **συνεταιριστικής γεωργίας** με εκπροσώπους από τρεις καινοτόμους συνεταιρισμούς για γάλα (ΘΕΣγάλα), λαχανικά και δημητριακά (ΘΕΣγη) και νέα προϊόντα (ΣΤΕΒΙΑ Ελλάς).
- Σχετικά με **παραγωγή και εμπόριο εξαγωγίμων προϊόντων** με εκπροσώπους της *Δημητριακή ΑΕ (εξαγωγή δημητριακών)* και *Αφοί ΚΑΝΑΚΑΣ* (μεταποίηση και εξαγωγή ρυζιού).

- Σχετικά με τη χρήση **φυτοπροστατευτικών προϊόντων** και ειδικότερα σχετικά με τις ανάγκες εκπαίδευσης των αγροτών αναφορικά με τη χρήση τους, με ειδικούς της BASF στην Ελλάδα.
- Σχετικά με τις **ανάγκες σε εκπαιδευμένους αγρότες, Οινοποιούς και λοιπό εξειδικευμένο προσωπικό** στον τομέα της **οινοποιίας** με ειδικούς της εταιρείας *Eu. Τσαντάλης ΑΕ*, μίας των μεγαλύτερων και πιο φημισμένων οινοποιητικών εταιρειών με μακρά παράδοση, καθώς και με εκπροσώπους της *Ελληνικής Ζυθοποιίας Αταλάντης (ΕΖΑ)*. Η εταιρεία *Eu. Τσαντάλης ΑΕ* είναι με μια ιστορία 130 ετών, το μεγαλύτερο ελληνικό οινοποιείο στην Ελλάδα με κύκλο εργασιών περίπου 30 εκατομμύρια ευρώ. 40 % των προϊόντων της εξάγονται, η Γερμανία είναι η σημαντικότερη εξαγωγική αγορά. Η ΕΖΑ είναι μια γρήγορα αναπτυσσόμενη ελληνική ζυθοποιεία. Με μερίδιο αγοράς περίπου 10 % η ΕΖΑ ανταγωνίζεται τις δύο μεγάλες διεθνείς ζυθοποιίες την Heineken και την Carlsberg, οι οποίες μαζί κατέχουν μερίδιο αγοράς 80 % στην Ελλάδα.
- Σχετικά με τις ανάγκες για εξειδικευμένο προσωπικό στην **κτηνοτροφική παραγωγή και μεταποίηση**, με τον ιδιοκτήτη μίας των μεγαλύτερων μονάδων εκτροφής χοίρων και σφαγείου στην Ελλάδα (περίπου 80.000 χοίροι ετησίως), τον κ. Γ. *Κελαϊδίτη*. Η μονάδα καλύπτει περίπου το 10 % της ελληνικής παραγωγής χοιρινού κρέατος.
- Σχετικά με τις ανάγκες εκπαίδευσης στην περιφέρεια Ηπείρου (Βορειοδυτική Ελλάδα) και τις προοπτικές μίας πρότυπης μονάδας για γαλακτοκομικά προϊόντα με τον **Μητροπολίτη Μάξιμο** της Μητρόπολης Ιωαννίνων.

Οι συνεντεύξεις με τους ειδικούς διεξάχθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2016 μέχρι μέσα Φεβρουαρίου του 2017. Δύο συνεντεύξεις με το συνεταιρισμό Στέβια Ελλάς και με το Αγρόκτημα Κελαϊδίτης πραγματοποιήθηκαν στα τέλη Φεβρουαρίου και στις 2 Μαρτίου 2017 αντίστοιχα.

Κατά την πορεία του έργου προέκυψαν επίσης πολλές ευκαιρίες για να συναντήσουμε περαιτέρω ειδικούς και να ακούσουμε την άποψή τους σχετικά με θέματα εκπαίδευσης. Αυτή η ανταλλαγή απόψεων έχει αποτυπωθεί επίσης στη μελέτη, ακόμα και όταν αυτές οι συζητήσεις δεν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το αυστηρό μεθοδολογικό πρότυπο των συνεντεύξεων με ειδικούς. Σημαντικοί συνομιλητές μας με χρήσιμες απόψεις και ερεθίσματα για το έργο ήταν:

- Ειδικοί στο **Υπουργείο Παιδείας** από τον τομέα επαγγελματικής εκπαίδευσης, ειδικότερα ο κύριος *Ηρακλής Πλιάκης*, σύμβουλος του Υπουργείου Παιδείας σε θέματα πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και υλοποίησης στην Ελλάδα.
- Ειδικοί στο **Υπουργείο Γεωργίας**, ειδικότερα ο διευθυντής του γραφείου του υπουργού, κύριος Νικόλαος Βάγιας,
- Εκπρόσωποι του **Οργανισμού ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ**, μεταξύ άλλων ο πρόεδρος, Δρ. Γεώργιος Καρέτσος, ο διευθύνων σύμβουλος, κύριος Αθανάσιος Βλάχος, ο διευθυντής αγροτικής εκπαίδευσης, κύριος Σπυρίδων Σταχτιάρης, ο διευθυντής της σχολής αμπελουργών της Νεμέας, κύριος Παναγιώτης Παπαβασιλείου και ο διευθυντής της σχολής κηπουρών της Αθήνας, κύριος Ιωσήφ Παπαναστασίου.

Ακόμα και στο πλαίσιο των πραγματοποιηθέντων ημερίδων μας δόθηκε φυσικά η ευκαιρία να ακούσουμε τη γνώμη των ειδικών. Εδώ κατονομάζονται κυρίως εκπρόσωποι μεγαλύτερων και μικρότερων επιχειρήσεων και συνεταιρισμών καθώς και δάσκαλοι και μαθητές επαγγελματικών σχολών.

Η δομή της συνέντευξης

Για όλες τις συνεντεύξεις ισχύει η εξής (γενική) δομή:

- a. Ερωτήσεις σχετικά με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, τα οποία προσφέρει ο οργανισμός ή η μονάδα στον αγροτικό τομέα.
- b. Σαφής τοποθέτηση του εκάστοτε οργανισμού (π.χ. αν έχει να κάνει άμεσα με γεωργούς ή με επιχειρήσεις/συνεταιρισμούς ή με εμπόρους)
- c. Ερωτήσεις σχετικά με τις ιδίες ανάγκες σε εκπαιδευμένο εξειδικευμένο προσωπικό και πιθανές δυσκολίες κατά την εύρεση ή εκπαίδευση αυτού του προσωπικού
- d. Ερωτήσεις σχετικά με ενδεχόμενες ελλείψεις σε προσόντα και εξειδικευμένο προσωπικό σε συγκεκριμένα επαγγέλματα
- e. Αξιολόγηση και προτάσεις βελτίωσης σχετικά με την τρέχουσα (αγροτική) επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα
- f. Εκτίμηση της κατάστασης και των προοπτικών της ελληνικής γεωργίας
- g. Προκλήσεις και ευκαιρίες για γεωργούς και επιχειρήσεις/συνεταιρισμούς
- h. Γνώσεις σχετικά με το μοντέλο της διττής εκπαίδευσης
- i. Εμπειρίες σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση εντός και εκτός της επιχείρησης

Η δομή και οι ερωτήσεις προσαρμόστηκαν στον εκάστοτε συνομιλητή και την υπάρχουσα κατάσταση.

Ερωτηματολόγιο

Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης ερωτήθηκαν επιχειρήσεις μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σχετικά με τις ανάγκες τους για καταρτισμένους εργαζόμενους καθώς και για τη άποψή τους ως προς το διττό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στόχος αυτής της δράσης ήταν αφενός η προσπάθεια διερεύνησης περαιτέρω ιδεών σχετικά με τη στάση των επιχειρήσεων για την ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση και για τις ανάγκες τους και αφετέρου η χρήση του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ως επιπρόσθετο διαφημιστικό μέσο δικτύωσης για τις ημερίδες.

Το ερωτηματολόγιο περιείχε ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών με γενικές πληροφορίες σχετικά με τον ερωτηθέντα καθώς και ερωτήσεις σχετικά με τις ανάγκες της επιχείρησης ειδικότερα αναφορικά με ελλείψεις στα προσόντα των ειδικευμένων εργαζομένων. Επίσης μελετήθηκε αν η επιχείρηση θα είχε κατ' αρχήν ενδιαφέρον για ένα πιθανό πιλοτικό έργο διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης (ερωτηματολόγιο: βλ. συνημμένο).

Το ερωτηματολόγιο εστάλη αρχικά σε περίπου 140 παραλήπτες, επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς του γεωργικού τομέα. Από την αρχική ανταπόκριση (9 επιχειρήσεις) διαφάνηκε ότι οι απαντήσεις ήταν αρκετά παρεμφερείς. Τηλεφωνικές προσπάθειες για να επικοινωνήσουμε με περαιτέρω εταιρείες δεν ήταν επιτυχείς.

Κατά την προετοιμασία των ημερίδων προσκλήθηκαν περίπου 150 επιχειρήσεις, από τις οποίες περίπου 30 συμμετείχαν στις τρεις που πραγματοποιήθηκαν. Στους συμμετέχοντες μοιράστηκε ένα ακόμα σύντομο ερωτηματολόγιο με τέσσερις ερωτήσεις, στο οποίο μεταξύ άλλων καταγράφηκε και η βούλησή τους για τη διάθεση θέσεων εκπαίδευσης (βλ. συνημμένο).

Οι ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες των ημερίδων ήταν οι εξής:

1. Ανταποκρίνεται η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα σήμερα στις απαιτήσεις της πραγματικής οικονομίας;

- (Δυνατότητες απάντησης: ΝΑΙ, μάλλον ΝΑΙ, μάλλον ΟΧΙ, ΟΧΙ)
2. Θα ήταν η επιχείρησή σας πρόθυμη να προσφέρει θέσεις εκπαίδευσης;
(Δυνατότητες απάντησης: ΝΑΙ με ΑΡΙΘΜΟ, ΟΧΙ)
 3. Θα ήσασταν πρόθυμοι να προσλάβετε πτυχιούχους της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης;
(Δυνατότητες απάντησης: ΝΑΙ, ΟΧΙ)
 4. Πιστεύετε ότι η επιχείρησή σας θα μπορούσε να εκπαιδεύσει μαθητευόμενους σύμφωνα με στοιχεία από το γερμανικό σύστημα διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης;
(Δυνατότητες απάντησης: ΝΑΙ, ΟΧΙ)

Συμπέρασμα από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια

Κοινός τόπος όλων των συνεντευξιαζόμενων και ερωτηθέντων προσώπων ήταν, ότι *η ανάγκη για καλά εκπαιδευμένο εξειδικευμένο προσωπικό στον αγροτικό τομέα είναι εξαιρετικής σημασίας και κάτι που επείγει.*

Η αξιολόγηση των απαντήσεων των ερωτηματολογίων έδειξε ότι οι επιχειρήσεις που ενδιαφέρονταν για ένα πιλοτικό έργο, γνώριζαν εν μέρει το διττό σύστημα και το αξιολογούσαν θετικά. Έτσι π.χ. η ερώτηση «γνωρίζετε το διττό εκπαιδευτικό σύστημα όπως εφαρμόζεται στη Γερμανία;» απαντήθηκε με «Ναι» από το 66,7 % των επιχειρήσεων. Η ερώτηση για το εάν το έμπειρο προσωπικό της επιχείρησης θα ήταν πρόθυμο να συμμετέχει ως εκπαιδευτής σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα απαντήθηκε και αυτό θετικά στο 90 % των ληφθέντων απαντήσεων.

Στις ερωτήσεις των ειδικών κατονομάστηκαν ανάλογα με την εξειδίκευση και την εμπειρία μεταξύ άλλων οι εξής ανάγκες για ειδικά προσόντα:

- Σύγχρονες αγροτικές τεχνικές και μέθοδοι σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους («Το κάνω κατά αυτόν τον τρόπο, επειδή και οι γονείς μου έτσι το έκαναν»)
- Γνώσεις και ικανότητες κατανόησης σε ότι αφορά σε νόμους και διατάξεις (γενικοί κανόνες) για αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα
- Βασικές γνώσεις στον εμπορικό τομέα (αγρότες ως μικροί επιχειρηματίες ή επαγγελματίες πρέπει να μπορούν να κατανοούν και να υλοποιούν βασικές καθημερινές εμπορικές πρακτικές)
- Γνώσεις σχετικά με σύγχρονες τεχνολογίες και τις εφαρμογές τους στη γεωργία
- Τεχνικές γνώσεις που αφορούν στο χειρισμό και στη συντήρηση των μηχανών και εργαλείων
- Γνώσεις τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ICT) (!), για να μπορούν να χειριστούν σύγχρονα συστήματα, επειδή τα εργαλεία ICT λαμβάνουν μία συνεχώς αυξανόμενη σημασία στη σύγχρονη ελληνική γεωργία

Ειδικά ο κύριος καθ. Καραντινίνης ως ακαδημαϊκός τόνισε τη σημασία της δια βίου μάθησης με τα λόγια «*η γνώση δεν τελειώνει ποτέ*».

Όλες οι επιχειρήσεις που ερωτήθηκαν και συμμετείχαν στη συνέντευξη παραπονέθηκαν, ότι μπορούσαν μόνο δύσκολα και αν μπορούσαν, να προσλάβουν καλά εκπαιδευμένους εργαζόμενους. Ο Δρ. Σαλπυγγίδης δήλωσε π.χ. πόσο σημαντικοί είναι οι εξειδικευμένοι εργαζόμενοι για την αμπελουργία. Ο Δρ. Παπαδόπουλος από τη Ζυθοποιεία ΕΖΑ τόνισε τη σημασία της εκπαίδευσης αναφορικά με το χειρισμό και τη συντήρηση μηχανημάτων και εργαλείων.

Οι περισσότεροι των ερωτηθέντων γνώριζαν το σύστημα της διττής εκπαίδευσης είτε μέσω της ακαδημαϊκής εμπειρίας ή μέσω διεθνών επαφών. Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι ειδικοί ήταν σύμφωνοι ότι η

πρακτική εκπαίδευση των νέων αγροτών ή των εξειδικευμένων εργατών σε αγροτικές επιχειρήσεις θα είχε θετικές συνέπειες στο και θα ήταν αναγκαίες για το γενικότερο επίπεδο της ελληνικής γεωργίας.

Οι ημερίδες

Κατευθυντήριες αρχές για την οργάνωση των ημερίδων

Για να συγκεντρωθούν περαιτέρω πληροφορίες καθώς και για να δοθεί ώθηση στη δημιουργία δικτύου μεταξύ των διάφορων σχετικών φορέων, διοργανώθηκαν στο πλαίσιο της έρευνας σκοπιμότητας τρεις *Ημερίδες Δικτύωσης*.

Βασικός στόχος αυτών ήταν να αναπτυχθούν δίκτυα με ενδιαφερόμενους φορείς αναφορικά με την υλοποίηση ενός πιθανού πιλοτικού έργου διττής εκπαίδευσης στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα.

Για την υλοποίηση των ημερίδων λήφθηκαν υπόψη συγκεκριμένες επιλεγμένες αγροτικές περιοχές και περιφέρειες:

- Όλες οι ημερίδες έλαβαν χώρα σε αγροτικές περιοχές (όχι σε μεγάλες πόλεις όπως Αθήνα και Θεσσαλονίκη).
- Για πρακτικούς λόγους και λόγους κόστους πραγματοποιήθηκαν στην ηπειρωτική χώρα και όχι στα νησιά.
- Το κέντρο βάρους δόθηκε σε αγροτικούς τομείς, οι οποίοι είναι σημαντικοί για την ελληνική γεωργία και στους οποίους η γερμανική τεχνογνωσία μπορεί να εφαρμοστεί με αποτελεσματικό τρόπο. Με τη γενικότερη εστίαση στις καλλιέργειες ή στην παραγωγή φυτικών και ζωικών προϊόντων επιλέχθηκαν τρεις περιφέρειες μία στα βόρεια, μία στα κεντρικά και μία στα νότια της χώρας στις οποίες η γεωργία διαδραματίζει ήδη σημαντικό ρόλο. Ταυτόχρονα πρόκειται για περιφέρειες, οι οποίες εξάγουν ήδη γεωργικά προϊόντα στη Γερμανία και στις οποίες θα μπορούσε να εφαρμοστεί η γερμανική τεχνογνωσία του αγροτικού τομέα.
- Επιπλέον επιλέχθηκαν τοπικοί εταίροι για τη διοργάνωση του κάθε της κάθε ημερίδας βάσει των δυνατοτήτων τους, να κινητοποιήσουν τοπικές επιχειρήσεις και να συμβάλουν στην υλοποίηση ενός πιλοτικού έργου.

Σύμφωνα με αυτά τα κριτήρια πραγματοποιήθηκαν οι ημερίδες σε (α) **Βέροια**, (β) **Χαλκίδα** και (γ) **Νεμέα**.

Για τη διοργάνωση και των τριών ημερίδων τηρήθηκαν οι εξής κατευθυντήριες γραμμές:

- Κάθε ημερίδα πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με θεσμικούς τοπικούς εταίρους.
- Η συμμετοχή στις εκδηλώσεις πραγματοποιείτο κατόπιν πρόσκλησης.
- Κάθε ημερίδα θα έπρεπε να περιλαμβάνει 20-30 συμμετέχοντες.
- Η διάρκεια κάθε εκδήλωσης θα έπρεπε να είναι περίπου 2,5 ώρες για να καταστήσει δυνατή τη συμμετοχή και των επαγγελματικά πολύ απασχολημένων ατόμων όπως επιχειρηματιών.
- Οι διοργανωτές θα έπρεπε
 - να εξηγήσουν τους στόχους της Μελέτης δηλαδή να τονίσουν την προοπτική ενός πιθανού πιλοτικού έργου διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και
 - να παρουσιάσουν το μοντέλο της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης στη Γερμανία και τις εμπειρίες από τα πιλοτικά έργα MENDI και VETnet στην Ελλάδα.
- Προβλέφθηκε επαρκής χρόνος για συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα εξής θέματα:
 - Ανάγκες των επιχειρήσεων σε εξειδικευμένους εργαζόμενους καθώς και το είδος των απαιτούμενων προσόντων

- Ανταλλαγή απόψεων με άλλους συμμετέχοντες (ενώσεις, επαγγελματικές σχολές κλπ.) σχετικά με τις ανάγκες για εκπαιδευμένους, εξειδικευμένους εργαζόμενους
 - Ικανοποίηση των επιχειρήσεων σχετικά με την αναζήτηση και εκ νέου πρόσληψη εξειδικευμένων εργαζομένων
 - Συστηματική εκπαίδευση εντός της επιχείρησης
 - Εμπειρίες και απόψεις σε σχέση με την επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα
- g. Στο τέλος της ημερίδας οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο με την άποψή τους για τα θέματα της εκδήλωσης (λεπτομερείς επεξηγήσεις σχετικά με το ερωτηματολόγιο: βλ. προηγούμενο κεφάλαιο «Ερωτηματολόγιο»). Επιχειρήσεις και συνεταιρισμοί μπορούσαν να δηλώσουν τη βούλησή τους να συμμετέχουν σε ένα πιλοτικό έργο με προσδιορισμό του αριθμού πιθανών θέσεων εκπαίδευσης.

Τοπικός χαρακτήρας - Επιλογή εταίρων

Κατά την επιλογή των εταίρων προσπαθήσαμε να τους επιλέξουμε από διαφορετικούς τομείς της διοίκησης και των κοινωνικών εταίρων και των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές που περιγράφονται παραπάνω επιλέχθηκαν ενδιαφερόμενοι θεσμικοί εταίροι στις τρεις ελληνικές περιφέρειες:

- Στη **Βόρειο Ελλάδα**, το τοπικό **Επιμελητήριο Ημαθίας**.
- Στη **Στερεά Ελλάδα**, η **Περιφέρεια** και η τοπική της **Αγροτοδιατροφική Σύμπραξη Στερεάς Ελλάδας**
- Στη **Νότιο Ελλάδα (Πελοπόννησος)** ο **Δήμος Νεμέας** καθώς και η **Σχολή αμπελουργών του Υπουργείου Γεωργίας (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ)**, ο **Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας** και η **Ένωση Οινοπαραγωγών και Αμπελουργών Νεμέας**.

Στις τρεις ημερίδες συμμετείχαν εκπρόσωποι των ακόλουθων φορέων:

- Αγροτικές επιχειρήσεις
- Αγροτικοί Συνεταιρισμοί
- Τοπικά Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια
- Κλαδικές ενώσεις
- Εξειδικευμένοι παροχείς υπηρεσιών (πιστοποίηση αγροτικών προϊόντων και μεθόδων)
- Κοινωνικοί θεσμοί (Εκκλησία)
- Δημόσιες επαγγελματικές σχολές (Υπουργείου Παιδείας και Υπουργείου Γεωργίας), καθώς και
- Ιδιωτικές επαγγελματικές σχολές

Έτσι κάλυψαν οι συμμετέχοντες των τριών ημερίδων μαζί με τους ειδικούς των συνεντεύξεων ένα ευρύ αντιπροσωπευτικό φάσμα παραγόντων στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι τα τοπικά εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, οι περιφερειακές διοικήσεις και οι δήμοι διαδραματίζουν πλέον ένα σημαντικό ρόλο σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία αναφορικά με την προώθηση και υλοποίηση της μαθητείας / εκπαίδευσης στην επιχείρηση σε περιφερειακό επίπεδο.

Ημερίδα Βέροιας

Εικόνα 5: Η Νομαρχία Ημαθίας

Η Βέροια είναι η πρωτεύουσα της **Ημαθίας**, μίας περιφέρειας της Βορείου Ελλάδας (Μακεδονίας) με περίπου 140.000 κατοίκους.

Η Ημαθία είναι μία σχεδόν αποκλειστικά γεωργική περιοχή πολύ γνωστή μεταξύ άλλων για την παραγωγή και μεταποίηση φρούτων (κυρίως ροδάκινα αλλά και ακτινίδια, μήλα κλπ.), για το κρασί (τα γνωστά κρασιά της Νάουσας) καθώς και για την κτηνοτροφία.

Η περιφέρεια είναι επίσης γνωστή για την τοπική ποικιλία κρασιού Ξινόμαυρο, ενός εκ των δύο πιο γνωστών ελληνικών ποικιλιών αμπέλου. Αντίστοιχα σε αυτήν την περιφέρεια είναι παρόντες μερικοί από τους μεγαλύτερους οινοπαραγωγούς (όπως π.χ. ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ, Κυρ Γιάννης και ΤΣΑΝΤΑΛΗΣ).

Περισσότερες από 200 τοπικές επιχειρήσεις και συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται στον τομέα των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων, μεταξύ αυτών μερικοί των μεγαλύτερων ελληνικών συνεταιρισμών (όπως π.χ. *VENUS Growers* με ετήσιες εξαγωγές ύψους άνω των 50 εκατομμυρίων ευρώ).

Μαζί με τις γειτονικές περιφέρειες της Πέλλας, της Πιερίας και της Θεσσαλονίκης, η Ημαθία βρίσκεται στο κέντρο της γόνιμης πεδιάδας του ποταμού Αξιού (Βαρδάρη). Πρόκειται για μία καθαρά αγροτική περιφέρεια με δημητριακά, ρύζι, βαμβάκι κ.α., η οποία είναι επίσης γνωστή για τα φρούτα και τα κτηνοτροφικά προϊόντα της.

Εταίρος κατά τη διοργάνωση της ημερίδας ήταν το τοπικό *Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο*.

Το Ελληνογερμανικό Επιμελητήριο μαζί με το τοπικό Επιμελητήριο προσκάλεσε περίπου 45 επιλεγμένες επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς. Η εκδήλωση έλαβε χώρα στις 20.2.2017 στη Βέροια. Συνολικά συμμετείχαν 13 εκπρόσωποι τοπικών επιχειρήσεων, συνεταιρισμών, τοπικών ΕΠΑΛ της Βέροιας (όπου υπάρχουν και αγροτικά επαγγέλματα στο πρόγραμμά τους), της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής της Θεσσαλονίκης καθώς και των τοπικών εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων.

Ειδικά η συμμετοχή εκπροσώπων της αγροτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (κος Α. Αθανασόπουλος, σχολικός σύμβουλος, κος Μιχάλης Γεντισαριώτης της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής) καθώς και του διδακτικού προσωπικού των τοπικών επαγγελματικών λυκείων (ΕΠΑΛ) είχαν ως αποτέλεσμα μια

ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων με τους παριστάμενους αντιπροσώπους επιχειρήσεων και συνεταιρισμών.

Ως συμπεράσματα της συζήτησης διάρκειας περίπου 3 ωρών μπορούν να αναφερθούν τα εξής σημεία:

- Οι επιχειρήσεις παραπονούσαν για την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού σε διάφορους τομείς. Ως πρόβλημα αναφέρθηκαν από τους συμμετέχοντες η εξεύρεση καταρτισμένων εξειδικευμένων εργατών στις οπωροκαλλιέργειες ή στην εκτροφή χοίρων. Στην περίπτωση της εκτροφής χοίρων λείπουν κυρίως γνώσεις και ικανότητες σχετικά με την εκτροφή. Στην περίπτωση των οπωροκαλλιεργητών έγινε λόγος κυρίως για τις ελλείψεις γνώσεις και ικανότητες των (εποχικών) εργατών κατά την μεταποίηση των προϊόντων.
- Τόσο συνεταιρισμοί όσο και επιχειρήσεις παραπονούνται για ελλείψεις στους προμηθευτές τους και στους αγρότες/οικογενειακές επιχειρήσεις σε ότι αφορά στις εμπορικές διαδικασίες και στην γνώση/κατανόηση του σχετικού θεσμικού πλαισίου και κανόνων, όπως π.χ. σε θέματα συστημάτων ποιότητας. Αυτό συμφωνεί με τις απόψεις των ειδικών που συγκεντρώθηκαν με τις συνεντεύξεις, ότι η ικανότητα υλοποίησης σύγχρονων τεχνικών παραγωγής καθώς και η τήρηση του θεσμικού πλαισίου για τα τρόφιμα χρήζει σημαντικής βελτίωσης.
- Οι επιχειρήσεις μεταποίησης μίλησαν για τον εποχικό τους κύκλο παραγωγής και αντίστοιχα με αυτόν ότι δεν απασχολούν πάντα τους ίδιους εργαζόμενους. Οι εργαζόμενοι είναι κατά κύριο λόγο και οι ίδιοι γεωργοί, οι οποίοι συμπληρώνουν το εισόδημα τους με την εποχική εργασία. Για αυτό το λόγο θα πρέπει οι αγρότες να είναι γενικότερα εκπαιδευμένοι. Έτσι αποκτούν την ικανότητα να εκτελούν τη δική τους αγροτική δραστηριότητα καθώς και μία πιθανή εποχική συμπληρωματική εργασία.

Οι παριστάμενοι εκπαιδευτικοί τόνισαν τα εξής σημεία:

- Η επαγγελματική εκπαίδευση στην επιχείρηση θα πρέπει να απευθύνεται σε ενήλικες νέους. Οι απόφοιτοι του 3ετούς ΕΠΑΛ θα είχαν κατά αυτόν τον τρόπο καλύτερες ευκαιρίες για μία επιτυχημένη επαγγελματική ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση ως περαιτέρω εξειδίκευση και έτσι μια καλύτερη εισαγωγή (ώθηση) στην επαγγελματική τους ζωή.
- Το 4ο έτος της εννεάμηνης Μαθητείας που εισήχθηκε στα ΕΠΑΛ αποτελεί ήδη ένα σημαντικό στοιχείο επαγγελματικής ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης. Ένα διετές ή τριετές εξειδικευμένο πρόγραμμα στη συνέχεια θα εμβάθυνε όμως συμπληρωματικά την κατάρτιση και θα μπορούσε να αυξήσει σαφώς τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας.
- Η εκπαίδευση με πρακτική εργασία στο αγρόκτημα της σχολής όπως αυτή ασκείται π.χ. στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή εδώ και δεκαετίες ή και στις ΕΠΑΣ του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, μπορεί να οδηγήσει σε καλά αποτελέσματα για το επίπεδο κατάρτισης των εκπαιδευόμενων για τους ανεξάρτητους αγρότες ή τις οικογενειακές επιχειρήσεις.
- Η εκπαίδευση των εκπαιδευτών (*train the trainer*) είναι ένας κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας για την εφαρμογή στοιχείων ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης.

Το τοπικό Επιμελητήριο έδωσε έμφαση στα εξής σημεία:

- Κάποιοι νέοι πιθανόν να απέρριπταν μία εκπαίδευση ή συνεχιζόμενη ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση, επειδή κατά αυτόν τον τρόπο θα έχαναν την ιδιότητα του μακροχρόνια άνεργου και τα συνδεδεμένα με αυτή προνόμια.
- Το επιμελητήριο είναι σε θέση να καθορίσει τις ανάγκες των επιχειρήσεων και να συμμετέχει στη διαμόρφωση προγραμμάτων εκπαίδευσης.

- Το επιμελητήριο επιθυμεί ευχαρίστως να προωθήσει την ιδέα της διττής εκπαίδευσης σε επιχειρήσεις^{***}.

Η ΑΓΣ δήλωσε τη διαθεσιμότητά της για τη διαμόρφωση ενός συνεχιζόμενου πιλοτικού έργου (βλ. σχετικές επιστολές στο παράρτημα).

Οι παριστάμενοι συμμετέχοντες από τις επιχειρήσεις δήλωσαν γραπτώς τη βούλησή τους να συμμετάσχουν σε ένα πιλοτικό έργο με περίπου 12 θέσεις εργασίας για εκπαιδευόμενους.

^{***} Όταν έλαβε χώρα η ημερίδα, δεν είχαν ακόμα δημοσιευτεί οι υπουργικές αποφάσεις που προσέδιδαν στα επιμελητήρια έναν τοπικό ρόλο για την εκπαίδευση σε επιχειρήσεις.

Ημερίδα Χαλκίδας

Εικόνα 6: Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Η Χαλκίδα είναι η πληθυσμιακά πλουσιότερη πόλη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Η Στερεά Ελλάδα περιλαμβάνει ένα τμήμα της κεντρικής ηπειρωτικής χώρας καθώς και τα νησιά της Εύβοιας και της Σκύρου. Αποτελεί μια σημαντική αγροτική περιφέρεια με έναν πληθυσμό περίπου 550.000 κατοίκων και επιφάνεια περίπου 12% της Ελλάδας, κυρίως λόγω της αποξηραμένης λίμνης Κοπαΐδας στη Βοιωτία, μία πεδιάδα πλάτους περίπου 24 km και μήκους 13 km. Στα νότια της περιφέρειας έχουν εγκατασταθεί πολλές βιομηχανίες (ακόμα και μεταλλουργία) και επιχειρήσεις εφοδιαστικής, ενώ γύρω από τον ορεινό όγκο του Παρνασσού εδώ και δεκαετίες εξορύσσεται βωξίτης (μετάλλευμα αλουμινίου) και μεταποιείται σε αλουμίνιο.

Μερικά από τα σημαντικότερα αγροτικά προϊόντα της περιφέρειας είναι δημητριακά και λαχανικά, ελιές, φρούτα, βαμβάκι, καπνός, κτηνοτροφικά προϊόντα, γαλακτοκομικά προϊόντα, σταφύλια και κρασί, μέλι, ψάρια και αρωματικά φυτά. Ποτά, μπίρα, προϊόντα κρέατος, αλεύρι κ.α. είναι μερικά των μεταποιημένων προϊόντων για την εγχώρια αγορά και τις αγορές του εξωτερικού.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ίδρυσε για την προώθηση της τοπικής γεωργίας την *Αγροδιατροφική Σύμπραξη*, μία πρωτοβουλία ΣΔΙΤ^{§§§} με τη συμμετοχή της διοίκησης, του τοπικού επιμελητηρίου και των κλαδικών ενώσεων καθώς και μίας σειράς τοπικών επιχειρήσεων. Σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής είναι η υποστήριξη της τοπικής αγροτικής παραγωγής και η προώθηση των αγροτικών προϊόντων της περιφέρειας.

Για τη διοργάνωση της σχετικής ημερίδας το ΕΓΕΒΕ επικοινωνήθηκε με το γραφείο του περιφερειάρχη, ο οποίος ανέθεσε την οργάνωση της εκδήλωσης στην Αγροδιατροφική Σύμπραξη. Επιπλέον εκδήλωσε την ετοιμότητα της περιφερειακής διοίκησης να συμμετάσχει, εκτός από την ημερίδα, με πόρους και υποδομή σε ένα πιθανό πιλοτικό έργο.

Η ημερίδα έλαβε χώρα στις 22.2.2017 από το ΕΓΕΒΕ με την υποστήριξη της τοπικής διοίκησης και της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης.

^{§§§} ΣΔΙΤ: Σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα

Την εκδήλωση χαιρέτησε ο ίδιος ο περιφερειάρχης, κος Κωνσταντίνος Μπακογιάννης. Επίσης διαβεβαίωσε ότι υπάρχει ανάγκη για καλύτερη εξειδικευμένη εκπαίδευση, η οποία αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την αντιμετώπιση της ανεργίας ανάμεσα στους νέους και για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας. Καθιερωμένες πρακτικές και παραδείγματα από τη Γερμανία θα ήταν απαραίτητα και θα πρέπει να δημιουργηθεί μία από κοινού πρωτοβουλία για ένα πιλοτικό έργο στην περιφέρεια.

Μετά από μία παρουσίαση του GOVET σχετικά με τη δομή και τα πλεονεκτήματα της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης σύμφωνα με το γερμανικό μοντέλο ακολούθησαν μία λεπτομερής συζήτηση και επεξηγήσεις σχετικά με την παρούσα εργασία.

Οι συμμετέχοντες συμμετείχαν ενεργά στη συζήτηση. Τα ακόλουθα σημεία μπορούν να θεωρηθούν ως συμπεράσματα της συζήτησης:

- Υπάρχει η ανάγκη για δομημένη εκπαίδευση εντός της επιχείρησης όχι μόνο ως εξειδικευμένη εκπαίδευση για νέους αλλά και ως δια βίου εκπαίδευση για αγρότες και εξειδικευμένους εργάτες.
- Για αυτό χρειάζονται επίσης πιστοποιημένοι καθηγητές ή εκπαιδευτές.
- Τέθηκε το ερώτημα σε ποιο βαθμό υπάρχουν κρατικοί πόροι για την προώθηση της εκπαίδευσης, ή αν αυτοί μπορούν να διατεθούν.
- Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Εύβοιας εξέφρασε τη γενική βούληση να διαθέσει το κτήριο μιας πρώην επαγγελματικής σχολής του επιμελητηρίου για το πιλοτικό έργο στη Χαλκίδα.
- Μερικοί συμμετέχοντες μίλησαν για τις θετικές εμπειρίες τους με ειδικευμένο προσωπικό που είχε εκπαιδευτεί σύμφωνα με το διττό σύστημα της Γερμανίας.
- Οι συμμετέχοντες υπέδειξαν την αναγκαιότητα να διαφημίσουν ήδη κατά τα σχολικά χρόνια την επαγγελματική εκπαίδευση και να την παρουσιάσουν ως μία πιθανή σταδιοδρομία.
- Επίσης εκφράστηκε και η ιδέα να δικτυωθεί καλύτερα η βιομηχανία μεταποίησης (τροφίμων) με τους παραγωγούς/ αγρότες και να προσφέρουν επαγγελματική εκπαίδευση στους αυτοαπασχολούμενους αγρότες.
- Εκπρόσωποι της βιομηχανίας τροφίμων τόνισαν την ανάγκη βελτίωσης σε συνάρτηση με την τεχνική κατάρτιση των εργαζομένων της βιομηχανίας (τροφίμων).
- Οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν την αναγκαιότητα να προσαρμοστούν αντίστοιχα οι εθνικοί νόμοι στην ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση και να αναγνωριστούν πιθανά νέα επαγγέλματα.
- Οι αγροτικές επιχειρήσεις μίλησαν για το ενδεχόμενο συνεργασίας με τις δημόσιες επαγγελματικές σχολές του Υπουργείου Γεωργίας (Σχολές ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ) σε ένα τέτοιο πρόγραμμα.

Οι συμμετέχοντες χαιρέτησαν την ιδέα ενός πιλοτικού έργου. Οι παριστάμενοι συμμετέχοντες από τις επιχειρήσεις δήλωσαν γραπτώς τη βούληση τους να συμμετάσχουν σε ένα πιλοτικό έργο με περίπου 22 θέσεις εκπαίδευσης.

Ημερίδα Νεμέας

Εικόνα 7: Η οινοπαραγωγός περιφέρεια της Νεμέας (βλ. τομέα σε ανοιχτό κόκκινο)

Η Νεμέα αποτελεί τμήμα της Νομαρχίας Κορίνθου στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στη Νότιο Ελλάδα. Η περιοχή είναι γνωστή από τη μυθολογία, με τον Λέοντα της Νεμέας του Ηρακλή, καθώς και από την αρχαιότητα για τα κρασιά της από το οροπέδιο της Νεμέας. Η περιοχή περιλαμβάνει περίπου 430.000 στρέμματα αγροτικής γης, περίπου 20.000 στρέμματα της οποίας χρησιμοποιούνται για αμπελοκαλλιέργειες. Άλλα γνωστά προϊόντα της περιφέρειας είναι ελιές, ελαιόλαδο και σταφίδες (κορινθιακή).

Η ποικιλία αμπέλου *Αγιωργίτικο* χρησιμοποιείται για την παραγωγή κόκκινων κρασιών προστατευμένης ονομασίας προέλευσης και είναι φημισμένη σε εθνικό επίπεδο αλλά και παγκοσμίως.

Η περιοχή της Νεμέας έχει περίπου 10.000 κατοίκους και βρίσκεται κοντά στην πόλη της Κορίνθου καθώς και στις πόλεις του Άργους και του Ναυπλίου, και οι τρεις γνωστές αγροτικές περιοχές της Ελλάδας.

Στη Νεμέα υπάρχει η μία από τις έξι επαγγελματικές σχολές του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ (Υπουργείο Γεωργίας), η οποία έχει εξειδικευτεί στην εκπαίδευση οινοποιών. Η σχολή προσφέρει ένα διετές πρόγραμμα εκπαίδευσης. Οι μαθητευόμενοι ολοκληρώνουν την πρακτική εκπαίδευση στο εργαστήριο και στο ειδικό αγρόκτημα (αμπέλι) και οινοποιείο της σχολής. Οι απόφοιτοι της σχολής εργάζονται τις περισσότερες φορές ως ανεξάρτητοι οινοποιοί ή στις οικογενειακές τους επιχειρήσεις.

Η σχολή αυτή τη στιγμή έχει περίπου 20 μαθητές από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Το ΕΓΕΒΕ απευθύνθηκε αναφορικά με μία πιθανή συνεργασία για την υλοποίηση ενός πιλοτικού έργου στην επαγγελματική σχολή της Νεμέας. Μέσω αυτής βρήκε υποστήριξη και από το δήμαρχο της Νεμέας, στο Σύνδεσμο Οινοποιών Νεμέας (ΣΟΝ) καθώς και το συνεταιρισμό των οινοπαραγωγών της Νεμέας.

Ο **Σύνδεσμος Οινοποιών** Νεμέας περιλαμβάνει 34 οινοποιούς στην περιοχή και έχει ως στόχο την προώθηση των κρασιών της περιοχής καθώς και του οινοτουρισμού.

Ο τοπικός συνεταιρισμός των οινοπαραγωγών περιλαμβάνει περίπου 1.000 αυτοαπασχολούμενους παραγωγούς σταφυλιών. Ο συνεταιρισμός παράγει διάφορα κρασιά με προστατευμένη ονομασία προέλευσης.

Η ημερίδα της Νεμέας διοργανώθηκε σε συνεργασία με τη σχολή αμπελουργίας του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, τον Δήμο Νεμέας, το συνεταιρισμό με τους οινοπαραγωγούς της Νεμέας καθώς και με το Σύνδεσμο Οινοποιών Νεμέας.

Η πρόσκληση εστάλη σε όλα τα μέλη του συνδέσμου και άλλες τοπικές επιχειρήσεις.

Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε την 1/3/2017 στο δημαρχείο της Νεμέας. Παρουσία του δημάρχου, τοπικών οινοποιών, του διευθυντή της σχολής αμπελουργίας (ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ) της Νεμέας καθώς και εκπροσώπων του τοπικού συνεταιρισμού οινοπαραγωγών, εκτός από τους διοργανωτές, συμμετείχε και ο κος Joseph Amberger, ένας έμπειρος καθηγητής και σύμβουλος γεωργικής εκπαίδευσης από τη Βαυαρία. Ιδιαίτερη αξία δόθηκε στην παρουσία των μαθητών της σχολής του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, οι οποίοι εκφράστηκαν επίσης σχετικά με το σκεπτικό και τις προσδοκίες τους αναφορικά με την εκπαίδευσή τους.

Σημαντικά συμπεράσματα της συζήτησης ήταν:

- η ανάγκη για εκπαιδευμένους εξειδικευμένους εργαζόμενους ειδικά στην αμπελουργία
- Η ανάγκη για δυνατότητες εκπαίδευσης για τις νεότερες γενεές των (οικογενειακών) επιχειρήσεων
- Η επιθυμία των τοπικών αρχών να έχουν ένα σημαντικό ρόλο στην Ελλάδα στον τομέα εκπαίδευσης των οινοποιών
- Η ελπίδα να υποστηριχθεί η επαγγελματική σχολή του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, να διαμορφωθούν σύγχρονα προγράμματα εκπαίδευσης για να βελτιωθεί το επίπεδο εκπαίδευσης.
- Η αναγκαιότητα διεύρυνσης της δυναμικότητας της τοπικής επαγγελματικής σχολής του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ
- Η βούληση των οινοποιών να προσφέρουν θέσεις εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις τους

Οι μαθητές της τοπικής σχολής οινοποιών του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ έλαβαν επίσης το λόγο. Όλοι οι μαθητές προέρχονται από αγροτικές οικογένειες διάφορων περιοχών της Ελλάδας. Για το μέλλον έβλεπαν τους εαυτούς τους ως αυτοαπασχολούμενους αγρότες στον τομέα της αμπελοκαλλιέργειας και της καλλιέργειας επιτραπέζιων σταφυλιών ή ακόμα και στην παραγωγή αποσταγμάτων οίνου.

Οι παριστάμενοι συμμετέχοντες των επιχειρήσεων δήλωσαν γραπτώς τη βούληση τους να συμμετάσχουν σε ένα πιλοτικό έργο με περίπου 15 θέσεις εκπαίδευσης.

Συμπεράσματα από τις ημερίδες και τις έρευνες με ερωτηματολόγιο

Όλες οι επιχειρήσεις περιέγραψαν πως δυσκολεύονται να βρουν καλά εκπαιδευμένους εξειδικευμένους εργαζόμενους. Στην περίπτωση των εποχικών εργατών πρόκειται κυρίως για αυτοαπασχολούμενους (μικρούς) αγρότες, των οποίων το εισόδημα είναι ένας συνδυασμός εποχικής εργασίας και της δικής τους αγροτικής εργασίας. Έτσι για την εκπαίδευση των (νέων) αγροτών χρειάζεται μία πρακτική γενική εκπαίδευση. Οι επιχειρήσεις αναφορικά με τους εξειδικευμένους εργάτες δίνουν ιδιαίτερη αξία στις γενικές τεχνικές ικανότητες. Για αυτοαπασχολούμενους αγρότες δίνεται επιπλέον ιδιαίτερη σημασία στη γνώση και κατανόηση των νόμων, προτύπων και εμπορικών πρακτικών.

Οι εκπρόσωποι των επαγγελματικών σχολών (συμπεριλαμβανομένων των διδασκόντων των ΕΠΑΛ) απέδωσαν μεγάλη σημασία στο συνδυασμό της εκπαίδευσης με τον πραγματικό κόσμο της εργασίας.

Τα Επιμελητήρια δήλωσαν ότι τα υφιστάμενα επιδοτούμενα προγράμματα εκπαίδευσης και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης κρύβουν τον κίνδυνο, το κίνητρο για τους συμμετέχοντες να είναι η (χαμηλή) αμοιβή και όχι η πραγματική μάθηση. Ο ίδιος κίνδυνος υφίσταται για τις επιχειρήσεις. Αν αυτοί για μία θέση εκπαίδευσης ελάμβαναν μία μεγάλη ενίσχυση θα ήταν ενδεχομένως η ενίσχυση και όχι η παροχή εκπαίδευσης το κίνητρο για την εκπαίδευση. Σύμφωνα με αυτό, τα προγράμματα διττής εκπαίδευσης θα πρέπει να μην να επιδοτηθούν από το νόμο και να υποστηριχτούν όμως θα πρέπει σε κάθε περίπτωση οι επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν ένα μέρος των ανακυπτόμενων εξόδων (π.χ. μισθό, ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτών), επειδή η εκπαίδευση οφείλει να γίνεται αντιληπτή ως επένδυση και όχι ως πηγή εισοδήματος.

Η δυνατότητα να επιλέγουν οι ίδιες επιχειρήσεις τους εκπαιδευόμενους σύμφωνα με μία διαδικασία συνέντευξης, όπως με το γερμανικό μοντέλο, είχε θετική απήχηση σε όλες τις επιχειρήσεις.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις έδειξαν το ενδιαφέρον τους για περισσότερες (1-3) θέσεις εκπαίδευσης. Η σύνθεση της ελληνικής γεωργίας με τις πολλές μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, η οποία χαρακτηρίζεται από έναν μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων και σχετικά λίγες θέσεις εκπαίδευσης, αυξάνει το διοικητικό κόστος για ένα πιθανό πιλοτικό έργο. Οι επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της ημερίδας δήλωσαν μόνο την αρχική τους βούληση να διαθέσουν θέσεις εκπαίδευσης, αυτές (16 επιχειρήσεις με συνολικά 36 έως 43 θέσεις) γεγονός που αποτελεί μία καλή βάση ως αρχή. Οι επιχειρήσεις αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν συνεργάτες σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί ένα πιλοτικό έργο, το οποίο σύμφωνα με τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης είναι εύλογο και εφικτό.

Όλοι οι συμμετέχοντες επιδοκίμασαν την προοπτική της εφαρμογής γερμανικής τεχνογνωσίας και μεθόδων σε ένα πιλοτικό έργο. Τα Επιμελητήρια εξέφρασαν την επιθυμία να αναλάβουν συντονιστικό ρόλο στην επαγγελματική εκπαίδευση μεταξύ επιχειρήσεων και επαγγελματικών σχολών. Οι επιχειρήσεις έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στα προγράμματα και στα περιεχόμενα εκπαίδευσης, οι επαγγελματικές σχολές και οι διδάσκοντες εστίασαν στις μεθόδους και στην οργάνωση.

Ως συμπεράσματα από τις ημερίδες τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια προκύπτουν τα εξής:

Υφίσταται μεγάλη ανάγκη για συστηματική, πρακτική επαγγελματική εκπαίδευση. Η ενσωμάτωση στοιχείων του γερμανικού διττού συστήματος θα ήταν εξαιρετικά επιθυμητή, λαμβάνοντας όμως υπόψη τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

- Τουλάχιστον διετής εκπαίδευση με στοιχεία διττής εκπαίδευσης
- Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει κατά την έναρξη της εκπαίδευσής τους κατά το διττό σύστημα να διαθέτουν απολυτήριο τουλάχιστον του επιπέδου 3 ή καλύτερα επιπέδου 4, Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι ενήλικες. Έτσι θα πρέπει οι νέοι να ολοκληρώσουν πρώτα μία εκπαίδευση σε ένα ΕΠΑΛ και μετά να εισέλθουν στην επαγγελματική ζωή ως εκπαιδευόμενοι. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις να μην επηρεάζονται από τους αυστηρούς κανόνες σχετικά με την πρόσληψη και την απασχόληση των νέων. Στο πλαίσιο του έργου MENDI πραγματοποιήθηκαν επίσης το θέμα της ενηλικίωσης καθώς κανονισμοί όπως π.χ. η απαγόρευση της εργασίας τις Κυριακές για τους ανήλικους θα είχε δυσχεράνει σημαντικά το πρόγραμμα.
- Επιλογή των εκπαιδευόμενων σύμφωνα με μια διαδικασία συνέντευξης με συμμετοχή της επιχείρησης.
- Θεωρητική εκπαίδευση εκτός της επιχείρησης στις ειδικότητες και στα γενικά μαθήματα σε ένα σχολείο
- Αμοιβή των εκπαιδευόμενων όπως προβλέπεται στη νομοθεσία (75 % του βασικού μισθού, πιθανόν με την υποστήριξη προγραμμάτων ενίσχυσης). Οι επιχειρήσεις δεν εκφράστηκαν αρνητικά σχετικά με αυτό.
- Συμμετοχή θεσμικών παραγόντων (επιμελητήρια, δήμοι, ενώσεις κλπ.)****
- Ανάγκη για αναγνώριση και πιστοποίηση της εκπαίδευσης και του επαγγέλματος από ανεξάρτητες αρχές (ΕΟΠΠΕΠ).

Ως σημαντική πρόκληση αντιμετωπίζεται η προσπάθεια να πειστούν οι επιχειρήσεις. Στο σύντομο χρονικό διάστημα των ημερίδων καθώς και στις περαιτέρω συζητήσεις φάνηκε ότι είχαν πειστεί οι εκπρόσωποί τους από το σχέδιο και τα πλεονεκτήματα του μοντέλου. Είναι όμως αναμενόμενο, η διαδικασία της πρακτικής υλοποίησης να αποτελεί άγνωστο έδαφος για όλους. Για αυτό χρειάζεται εντατική καθοδήγηση, τόσο κατά τη φάση ανάπτυξης του έργου όσο και κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, για να αντιμετωπιστούν πιθανές δυσκολίες εγκαίρως και να κερδίσουμε τις επιχειρήσεις ως μόνιμους εταίρους της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης.

Από τους ερωτηθέντες ειδικούς αλλά και κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής απόψεων στα στις ημερίδες προέκυψε το συμπέρασμα ότι οι νέοι αγρότες χρειάζονται αρχικά μία γενική αγροτική εκπαίδευση που ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες της εργασίας. Μπορεί μάλιστα να γίνει μία διαφοροποίηση χονδρικά μεταξύ των αγροτών της φυτικής παραγωγής και αυτών της κτηνοτροφίας, αλλά και σε κάθε μία από αυτές τις δύο κατευθύνσεις χρειάζεται αρχικά μία πρακτική, γενική εκπαίδευση.

Σημαντικό σύμφωνα με την άποψη των ειδικών είναι οι νέοι αγρότες να γνωρίσουν πρώτα τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγροτικής επιχείρησης. Με αυτό δεν εννοούμε μόνο τεχνικές αλλά και γνώσεις π.χ. σχετικά με τη χρήση των φυτοπροστατευτικών φαρμάκων και των φυτοφαρμάκων, βασικές γνώσεις σχετικά με τη χρήση των εργαλείων ψηφιοποίησης (IT) στη γεωργία, γνώσεις σχετικά με εμπορικές αρχές ή επιχειρηματική οργάνωση.

Έτσι αποκρυσταλλώθηκε στην ομάδα εργασίας των συντακτών της παρούσας μελέτης η πρόταση, να προσαρμοστεί το πιλοτικό έργο στο παράδειγμα των Βαυαρικών Αγροτικών Επαγγελματικών Σχολών. Σύμφωνα με αυτό ο χρόνος εκπαίδευσης ανέρχεται στα τρία χρόνια ενώ το πρώτο έτος το 80 % πραγματοποιείται στο σχολείο. Τα ακόλουθα δύο χρόνια η σχέση αντιστρέφεται και η εκπαίδευση λαμβάνει χώρα κατά 80% στην επιχείρηση. Βασικά έχει σχεδιαστεί για οικογενειακές επιχειρήσεις και

**** Κατά τον χρόνο πραγματοποίησης των ημερίδων δεν είχε γνωστοποιηθεί η υπουργική απόφαση με τη συμμετοχή των επιμελητηρίων, των τοπικών διοικήσεων και των δήμων σε μία εθνική αρχή συντονισμού.

εκτελείται ένα τυπικό πρόγραμμα για την επιχειρηματική εκπαίδευση τόσο στον φυτικό όσο και στο ζωικό τομέα (1 έτος κυρίως στο σχολείο, 1 έτος φυτικός και 1 έτος ζωικός τομέας).

Δεδομένου αυτού του παραδείγματος, των στοιχείων και αριθμών που παρουσιάζονται στην παρούσα Μελέτη καθώς και του γεγονότος ότι και στην Ελλάδα η γεωργία αποτελεί κυρίως οικογενειακή υπόθεση προκύπτει η πρόταση, το πιλοτικό έργο να προσανατολιστεί προς τους εξής δύο γενικούς τομείς:

- a. Αγρότης - Φυτική παραγωγή**
- b. Αγρότης - Ζωική παραγωγή**

Θα εξεταστεί φυσικά μία σειρά περαιτέρω επαγγελματικών τομέων, οι οποίοι αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων των ειδικών ή των ημερίδων όπως π.χ. ο τομέας των γαλακτοκομικών προϊόντων (τυρί κλπ.) ή των προϊόντων κρέατος (αλλαντικά κλπ.). Όμως στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου αυτοί οι τομείς θα ήταν δυσκολότερο να καλυφθούν και για αυτό το λόγο και πιο δαπανηρό να υλοποιηθούν. Επιπλέον και οι ειδικοί έδωσαν προτεραιότητα στις ανάγκες αναφορικά με τις δύο προαναφερόμενες κατευθύνσεις.

Ως συγκεκριμένο παράδειγμα μιας κατά κάποιον τρόπο περαιτέρω εξειδίκευσης της φυτικής παραγωγής και ως ένας τομέας στον οποίο η γερμανική τεχνογνωσία θα μπορούσε επίσης να έχει μεγάλο όφελος, προτείνεται σε αυτή την έρευνα και το επάγγελμα του **Οινοποιού** (καλλιεργητική τεχνική, αμπελουργία) στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου.

Οι ειδικοί που απάντησαν στις ερωτήσεις μας αλλά και οι διδάσκοντες των ΕΠΑΛ στις ημερίδες εξέφρασαν την εκτίμηση ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευόμενων θα εργαστούν το πιθανότερο στη δική τους ή στην οικογενειακή επιχείρηση. Η εργασία σε μία (ξένη) επιχείρηση θα ήταν μάλλον μία εποχική δραστηριότητα για συμπλήρωση του εισοδήματος. Η εκπαίδευση των νέων αγροτών θα πρέπει κατά συνέπεια να μεταδώσει τις αναγκαίες ικανότητες, ώστε αυτοί κατά κύριο λόγο να μπορούν να παράγουν προϊόντα υψηλής αξίας, και φιλικά προς το περιβάλλον στην δικιά τους επιχείρηση αλλά και να μπορούν συμπληρωματικά και εφόσον επιθυμούν εργαστούν ως εξειδικευμένοι εργαζόμενοι σε άλλες αγροτικές επιχειρήσεις.

Αρχικός σχεδιασμός για ένα πιλοτικό έργο

Θέμα

Ένα πιλοτικό έργο θα μπορούσε να εισαγάγει την επαγγελματική ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα, προκειμένου να δοκιμαστούν στην πράξη στοιχεία του διττού συστήματος σε αυτόν τον σημαντικό τομέα επαγγελματικής εκπαίδευσης και στη συνέχεια για να αξιολογηθούν οι εμπειρίες που συγκεντρώθηκαν και κατά περίπτωση να εφαρμοστούν σε ολόκληρο το σύστημα.

Στόχος

Στόχος του έργου είναι να συνδέσει τα υφιστάμενα ελληνικά μοντέλα της επαγγελματικής εκπαίδευσης για αγροτικά επαγγέλματα στο πλαίσιο ενός πιλοτικού έργου με στοιχεία του γερμανικού μοντέλου διττής εκπαίδευσης.

Περαιτέρω στόχος του έργου είναι να διευκολυνθεί η πορεία των νέων ανθρώπων στον κόσμο της εργασίας, να καταπολεμηθεί η ανεργία καθώς και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής γεωργίας.

Σημαντικό είναι βεβαίως να ληφθεί υπόψη η βιωσιμότητα της υλοποίησης του μοντέλου στην Ελλάδα. Σημαντικά για αυτό είναι η εφαρμογή καθιερωμένων πρακτικών και η προσαρμογή του μοντέλου στις ελληνικές συνθήκες και δεδομένα.

Οι προτάσεις που εμπεριέχονται στην παρούσα μπορούν να θεωρηθούν πλαίσιο για ένα πιλοτικό έργο, ώστε να εφαρμοστούν και να δοκιμαστούν οι αρχές της γερμανικής εμπειρίας στην Ελλάδα και για να δώσουν στους φορείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, κατά κύριο λόγο στο Υπουργείο Παιδείας, ιδέες για πιθανές μεταρρυθμίσεις ή προσαρμογές.

Προκλήσεις

Για την ελληνική κοινωνία, η επαγγελματική εκπαίδευση θεωρείται λίγο, πολύ ως η τελευταία λύση, όταν δεν υπάρχει πλέον καμίαεναλλακτική για μία υψηλότερη ακαδημαϊκή εκπαίδευση. Η κατάσταση διαμορφώνεται λίγο διαφορετικά στη γεωργία, όπου επικρατούν η οικογενειακή παράδοση και οι μικρότερες (οικογενειακές) επιχειρήσεις. Εκεί χρησιμοποιείται σπάνια επαγγελματική εκπαίδευση για τους νεοεισερχόμενους (κυρίως για τα παιδιά των αγροτών). Η Ελλάδα έχει σύμφωνα με εκτιμήσεις της Eurostat ένα πολύ χαμηλό ποσοστό (7 %) εντός της ΕΕ, σε ότι αφορά στους εκπαιδευμένους αγρότες. Σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί η τυπική εκπαίδευση, αυτή αφορά στον τομέα των ΕΠΑΛ (έως πρόσφατα μόνο σε θεωρητικό επίπεδο) ή των ΕΠΑΣ/ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (περιορισμένη προσφορά σχολικών θέσεων εκπαίδευσης) ή ιδιωτικών ιδρυμάτων όπως η ΑΓΣ ή τα ΙΕΚ. Σε όλα τα αναφερόμενα ιδρύματα ήταν μέχρι πρόσφατα περιορισμένη η δυνατότητα ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης, στις ελάχιστες περιπτώσεις που ήταν δυνατή.

Επιπλέον είναι περιορισμένη η προσφορά δυνατοτήτων επαγγελματικής εκπαίδευσης για γεωργούς. Οι έξι δημόσιες επαγγελματικές σχολές του Υπουργείου Γεωργίας προσφέρουν δυνατότητα απορρόφησης περίπου 100-120 μαθητών ανά έτος. Από τις ιδιωτικές σχολές η *Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης* χαίρει πολύ καλής φήμης. Έχει όμως δίδακτρα ακόμα και αν διάφορα προγράμματα υποτροφιών μειώνουν αυτά τα έξοδα. Άλλες δυνατότητες μέσω ιδιωτικών ή δημόσιων ιδρυμάτων (ΙΕΚ) δεν περιλαμβάνουν (μέχρι τώρα) πρακτική εκπαίδευση και τα προγράμματα των επαγγελματικών λυκείων

(ΕΠΑΛ, 1η - 3η Λυκείου) θα συμπληρωθούν από το 2017 με ένα τέταρτο προαιρετικό έτος άσκησης (Μαθητεία).

Εκτός αυτού η ενδοεπιχειρησιακή επαγγελματική εκπαίδευση αποτελεί για τις περισσότερες επιχειρήσεις άγνωστο πεδίο. Η επαγγελματική εκπαίδευση σε ελληνικές γεωργικές επιχειρήσεις (εκτός από μερικές εξαιρέσεις, κυρίως σε μεγάλες επιχειρήσεις π.χ. του κλάδου τροφίμων, οι οποίες προσφέρουν σεμινάρια εντός της επιχείρησης για το προσωπικό τους *on the job*) είναι εν γένει άγνωστη. Συχνά οι επιχειρήσεις μπερδεύουν αυτό το είδος εκπαίδευσης με υφιστάμενα επιδοτούμενα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης εκτός των επιχειρήσεων.

Υπό αυτή την έννοια ο κύριος σχεδιασμός του έργου θα πρέπει να αποτελείται από τα εξής:

1. Η επαγγελματική ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση θα πρέπει να συνδυάζεται με τα υφιστάμενα συστήματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης έτσι ώστε να υλοποιηθεί σε συμμόρφωση με το θεσμικό πλαίσιο και να μπορούν να δημιουργηθούν βιώσιμες συνέργειες.
2. Περισσότερες επιχειρήσεις θα πρέπει να κινητοποιηθούν για τη διάθεση κατάλληλων θέσεων εκπαίδευσης.
3. Για το πιλοτικό πρόγραμμα θα πρέπει να διατεθούν τα απαραίτητα υλικά μέσα ή να εγκριθούν τα υφιστάμενα μέσα (όπως π.χ. υποδομή).
4. Οι παράγοντες που συμμετέχουν στο έργο (διδάσκοντες, εκπαιδευτές, διοίκηση, μαθητές, επιχειρήσεις κλπ.) θα πρέπει να συντονιστούν και να υποστηριχθούν ευρέως τουλάχιστον στις αρχικές φάσεις του πιλοτικού έργου.

Μέθοδος

Το έργο σχετίζεται με τη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση των νέων. Η πρακτική εκπαίδευση θα πρέπει να λαμβάνει χώρα στις γεωργικές επιχειρήσεις και μάλιστα σύμφωνα με το τρέχον πλαίσιο της *Μαθητείας* στην Ελλάδα.

Το θεωρητικό τμήμα της εκπαίδευσης προσφέρεται σε σχολικές αίθουσες.

Κατ' απόκλιση από το μοντέλο της *Μαθητείας* θα πρέπει στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου, να εφαρμοστεί η γενική αρχή, όπως ασκείται στη Γερμανία, του περίπου 70 % μάθησης στην επιχείρηση και 30 % μάθησης στη σχολική αίθουσα. Λόγω της εποχικής φύσης της γεωργικής παραγωγής θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμη η εφαρμογή ενός συστήματος με ομαδοποιημένες περιόδους κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών.

Φορείς και εταίροι

Οι Έλληνες και Γερμανοί διοργανωτές του έργου θα πρέπει αρχικά να προσδιορίσουν μία κατάλληλη οργάνωση στην Ελλάδα για την εκτέλεση και διοίκηση του έργου. Είναι σαφές ότι το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο θα είναι διαθέσιμο ως πιθανός εταίρος ή φορέας για μία τέτοια πρωτοβουλία.

Ο φορέας θα ασχοληθεί κυρίως με τα θέματα οργάνωσης και συντονισμού του έργου.

Πιθανοί εταίροι υλοποίησης της ελληνικής πλευράς θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

- Οι επαγγελματικές σχολές του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ που υπάγονται στο Υπουργείο Γεωργίας και/ή οι επαγγελματικές σχολές των ΙΕΚ ή ΕΠΑΛ του Υπουργείου Παιδείας ως πάροχοι των προγραμμάτων και φορείς θεωρητικής εκπαίδευσης
- Περιφερειακές διοικήσεις (όπως π.χ. η διοίκηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας), τοπικές πρωτοβουλίες όπως η *Σύμπραξη Agrofood* της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και το Επιμελητήριο Ημαθίας καθώς και άλλα Επιμελητήρια και Ενώσεις ως υποστηρικτές για την ενσωμάτωση

επιχειρήσεων, με τη διάθεση υλικών μέσων (π.χ. σχολικών αιθουσών), ή οικονομικών πόρων (π.χ. σύνδεση του πιλοτικού έργου σε περιφερειακά επιδοτούμενα προγράμματα)

Από γερμανικής πλευράς υπάρχει η βούληση του Βαυαρικού Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Επιστήμης και Τεχνών να υποστηρίξει το πιλοτικό έργο με παροχή συμβουλών και εξειδικευμένη γνώση.

Νομικό πλαίσιο

Συνοπτικά η επαγγελματική εκπαίδευση στον αγροτικό τομέα στην Ελλάδα προσφέρεται κατά κύριο λόγο από τους εξής φορείς:

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ): Η εκπαίδευση για επαγγελματικά λύκεια λαμβάνει χώρα μεταξύ Α' και Γ' Λυκείου για μαθητές, οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση από Α' δημοτικού έως Γ' γυμνασίου. Περίπου 155 επαγγελματικά λύκεια σε ολόκληρη τη χώρα προσφέρουν ειδικότητες από τον αγροτικό κλάδο. Από το 2017 θα προσφέρεται σε όλους τους απόφοιτους των επαγγελματικών λυκείων η δυνατότητα να ολοκληρώσουν ένα 4ο έτος (9 μήνες) ως έτος Μαθητείας σε επιχειρήσεις. Κατά τη διάρκεια αυτού του έτους Μαθητείας ο εκπαιδευόμενος αμείβεται με ημερήσια αποζημίωση 17,- Ευρώ. Στον εργοδότη δίνεται μία κρατική ενίσχυση έτσι ώστε τα έξοδα του εργοδότη να ανέρχονται συνολικά σε ημερήσια αποζημίωση περίπου 9,- Ευρώ. Μία παρόμοια δομή ισχύει επίσης για τις 51 επαγγελματικές σχολές του ΟΑΕΔ, οι οποίες έχουν καθιερωθεί ως ΕΠΑΣ, αλλά δεν προσφέρουν καμία ειδικότητα από τον αγροτικό κλάδο.

Για πιλοτικά έργα (όπως π.χ το MENDI ή το VETnet) εφαρμόζεται η νόμιμη ημερήσια αποζημίωση των 17,- Ευρώ (υπολογισμένη ως 75 % του βασικού μισθού), όμως δεν παρέχεται κάποια ενίσχυση. Έτσι ο εργοδότης πρέπει να καταβάλει τη συνολική αποζημίωση.

Οι επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑΣ) του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ του Υπουργείου Γεωργίας δέχονται μαθητές που έχουν ολοκληρώσει την Α' Λυκείου. Αυτές δεν προσφέρουν επί του παρόντος κάποια μορφή επιχειρηματικής εκπαίδευσης, αλλά λειτουργούν καθαρά ως σχολές.

Τα διάφορα **δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα (ΙΕΚ)** προβλέπονται για απόφοιτους μίας 12ετούς σχολικής εκπαίδευσης.

Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ θα εξυπηρετούσε ως βάση για το πιλοτικό έργο. Όμως, όπως και με τα έργα του MENDI και του VETnet, θα είναι απαραίτητη μία ειδική άδεια υπό τη μορφή υπουργικής απόφασης (Υπουργείου Παιδείας και ενδεχομένως Υπουργείου Γεωργίας και Υπουργείου Εργασίας), για να εγκριθούν ενδεχόμενες απόψεις του πιλοτικού έργου, που δεν προβλέπονται ρητά, για αυτόν τον συγκεκριμένο σκοπό.

Ειδικότητες

Όπως αναφέρεται παραπάνω, προτείνονται οι εξής ειδικότητες για το πιλοτικό έργο:

1. **Αγρότης - Φυτική παραγωγή**
2. **Αγρότης - Ζωική παραγωγή**
3. **Οινοπαραγωγός/Οινοποιός**

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ως γεωργός - *φυτική παραγωγή* μεταδίδονται γενικές γνώσεις σχετικά με διάφορα βήματα γεωργικής παραγωγής στην καλλιέργεια (αναφορικά με δημητριακά, οπωροκηπευτικά κ.α.).

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ως γεωργός - *ζωική παραγωγή* μεταδίδονται γνώσεις τόσο σε σχέση με την υπαίθρια όσο και με την οργανωμένη κτηνοτροφία (αιγοπρόβατα, βοοειδή, χοίροι και πουλερικά).

Και οι δύο ειδικότητες θα πρέπει να θεωρηθούν ως γενικής φύσης αναφορικά με το επάγγελμα του γεωργού. Αυτή η ανάγκη κατέστη σαφής τόσο στις συνεντεύξεις των ειδικών όσο και κατά την ανταλλαγή απόψεων στις ημερίδες. Στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου θα δοκιμαστούν και θα αξιολογηθούν και για τις δύο ειδικότητες η πρακτική εκπαίδευση στην (οργανωμένη) επιχείρηση για γεωργούς. Ακόμα και το θεωρητικό μέρος θα εμπλουτιστεί από υφιστάμενα προγράμματα με δεδομένα και από γερμανικά προγράμματα και θα συμπληρωθεί με νέες ιδέες και υποδείξεις τόσο των Γερμανών όσο και των Ελλήνων συμμετεχόντων. Κατά αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ο πιλοτικός χαρακτήρας του έργου.

Η αμπελοκαλλιέργεια / οινοποιία ως διττή εκπαίδευση μπορεί να εμπλουτίσει τα αντίστοιχα προγράμματα της δημόσιας σχολής της Νεμέας και να αποτελέσει σύμφωνα με το γερμανικό μοντέλο υπόδειγμα για μία νέα γενιά οινοποιών.

Το πρόγραμμα εκπαίδευσης θα πρέπει να διαρκέσει δύο έως τρία χρόνια. Αυτό εξαρτάται από τον τελικό σχεδιασμό και τις αποφάσεις των συμμετεχόντων εταίρων. Η παρούσα πρόταση προβλέπει διάρκεια εκάστου προγράμματος εκπαίδευσης 3 ετών.

Ομάδα στόχος

Ομάδα στόχος του πιλοτικού έργου θα πρέπει να είναι βασικά νέοι μεταξύ 18 και 23 ετών. Η ολοκλήρωση της Γ' Γυμνασίου θα πρέπει να ισχύει ως ελάχιστη προϋπόθεση, ενώ επιθυμητό θα ήταν το απολυτήριο του λυκείου ή του επαγγελματικού λυκείου ή παρεμφερές απολυτήριο επιπέδου 4. Το να είναι ενήλικες οι εκπαιδευόμενοι θα διευκόλυνε την εκπαιδευτική σχέση με τις επιχειρήσεις⁺⁺⁺ και θα έφερνε καλύτερα εκπαιδευμένους μαθητές από τα ΕΠΑΛ ή τη 12ετή σχολική εκπαίδευση στο πιλοτικό έργο.

Προτείνεται ένας αριθμός περίπου 30-40 εκπαιδευόμενων ανά έτος για (τουλάχιστον) δύο κύκλους, δηλαδή περίπου 60-80 μαθητές συνολικά.

Τόπος

Επιχειρήσεις

Σε περίπτωση απόφασης για ένα μοντέλο με τάξεις ομαδοποιημένων περιόδων στην επαγγελματική σχολή, οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να βρίσκονται σε οποιαδήποτε γεωγραφική περιφέρεια της Ελλάδας. Αν υλοποιηθεί ένα μοντέλο με τέσσερις ημέρες στην επιχείρηση και μία ημέρα στη σχολή ανά εβδομάδα, τότε θα ήταν πρακτικά σκόπιμο, οι επιχειρήσεις να βρίσκονται σε σχετική γεωγραφική εγγύτητα στην τοποθεσία της θεωρητικής εκπαίδευσης.

Και στις τρεις ημερίδες οι επιχειρήσεις από την εκάστοτε περιφέρεια μας έδωσαν ενδείξεις ότι θα συμμετέχουν. Ακόμα και με την βοήθεια των τοπικών θεσμικών εταίρων (περιφέρεια, επιμελητήριο, δήμοι κλπ.) θα πραγματοποιηθούν οι αντίστοιχες ενέργειες με σκοπό την προσέλκυση και άλλων εταιρειών και θέσεων εκπαίδευσης στην εκάστοτε περιφέρεια.

⁺⁺⁺ Η εργασιακή σχέση με νέους εκπαιδευόμενους (μεταξύ 16 και 18 ετών) είναι, όπως και στην Γερμανία, αυστηρότερη ως προς το περιεχόμενο και τον έλεγχο τήρησής της, σε σύγκριση με αυτό που ισχύει για ενήλικες, σε ότι αφορά π.χ. στις συνθήκες εργασίας, την επιβάρυνση, τους χρόνους εργασίας κλπ.

Σχολικές τάξεις

Η θεωρητική εκπαίδευση θα μπορούσε να πραγματοποιηθούν και στις τρεις περιφέρειες, δηλαδή στην Ημαθία, στη Στερεά Ελλάδα και στη Νεμέα.

Επειδή ειδικά οι κατευθύνσεις για τη φυτική παραγωγή και την αμπελουργία είναι εποχικές, θα πρέπει τα σχολικά μαθήματα να γίνονται σε ομαδοποιημένες περιόδους τους χειμερινούς μήνες, όπως αυτό συμβαίνει ήδη με επιτυχία με το έργο MENDI στον κλάδο τουριστικών επαγγελματιών.

Έτσι θα έχουν οι εκπαιδευόμενοι τη δυνατότητα να μετακινηθούν προσωρινά σε κάποιο άλλο μέρος για αυτό το χρονικό διάστημα. Οι σχολές ΕΠΑΣ του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ προσφέρουν για αυτό π.χ. ήδη τα αναγκαία καταλύματα για τους μαθητές, διαφορετικά - και εφόσον απαιτείται - θα μπορούσαμε να πραγματοποιούμε το ζήτημα της διαμονής σε συνεργασία με τους θεσμικούς εταίρους.

Η ελληνογερμανική συνεργασία

Η ελληνογερμανική συνεργασία στο πλαίσιο αυτού του έργου θα είχε ως στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και μεθοδολογίας.

Η δηλωθείσα βούληση του Βαυαρικού Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Επιστήμης και Τεχνών, να υποστηρίξει το πιλοτικό έργο μέσω των επαγγελματικών σχολών του κρατιδίου με εξειδικευμένη γνώση και παροχή συμβουλών, δημιουργεί μία συμπαγή βάση για την περαιτέρω εντατικοποίηση της ελληνογερμανικής συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Ως εξειδικευμένη γνώση και παροχή συμβουλών από την πλευρά του Βαυαρικού Υπουργείου νοείται:

- Η μεθοδολογία για την ανάπτυξη του προγράμματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Υποστήριξη για τον εμπλουτισμό του περιεχομένου αναφορικά με τα μεμονωμένα επαγγέλματα σύμφωνα με τις καθιερωμένες πρακτικές από τη Γερμανία
- Εκπόνηση νέου ή συμπληρωματικού υλικού σχολικών βιβλίων σύμφωνα με τα γερμανικά πρότυπα
- Υλοποίηση της γερμανικής μεθοδολογίας αναφορικά με την παρακολούθηση και διοίκηση του προγράμματος τόσο στο σχολείο όσο και στις επιχειρήσεις.
- Εφαρμογή της μεθοδολογίας και των κριτηρίων για την παρακολούθηση των διαδικασιών και της αξιολόγησης της ποιότητας της εκπαίδευσης σύμφωνα με τα γερμανικά πρότυπα

Επιπλέον θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν προγράμματα για σύντομες επισκέψεις των μαθητών και στις δύο πλευρές καθώς και μία ανταλλαγή εκπαιδευτών από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και των δύο χωρών έτσι ώστε να βελτιωθεί η κατανόηση μεταξύ τους. Κατά αυτόν τον τρόπο οι Γερμανοί ειδικοί θα είχαν καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τις ανάγκες των Ελλήνων εταίρων τους ενώ οι Έλληνες εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι θα μπορούσαν να γνωρίσουν από κοντά το δόκιμο γερμανικό μοντέλο. Τέλος και εξίσου σημαντική θα ήταν ως περαιτέρω δυνατότητα οι συμπράξεις ή τα προγράμματα συνεργασίας μεταξύ σχολείων και στις δύο χώρες, είτε στο πλαίσιο προγραμμάτων της ΕΕ ή διμερών συνεργασιών, για την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων.

Όπως έχει προαναφερθεί, το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο διατίθεται επίσης με την εμπειρία του από τα έργα VETnet και MENDI, να δραστηριοποιηθεί ως συντονιστής έργου για την τελική διαμόρφωση του προγράμματος και να κερδίσει και άλλους φορείς από τη Γερμανία για το έργο.

Ανάγκες σε υποδομή

Ως υποδομές θα χρειαστούν κατάλληλες σχολικές αίθουσες και ενδεχομένως εγκαταστάσεις εργαστηρίου (σε περίπτωση εισαγωγικών μαθημάτων) για τις επιλεγμένες ειδικότητες.

Θεωρείται ότι τοπικοί εταίροι του έργου θα μπορούν να διαθέσουν αυτή την υποδομή και να αναλάβουν ενδεχομένως κάποια από τα έξοδα. Ο καθορισμός των αναγκών σε βελτιώσεις ή συμπληρώσεις της σχολικής υποδομής θα είναι δυνατός μόνο κατά τον ακριβή προσδιορισμό του προγράμματος.

Υλικό εκπαίδευσης

Θα πρέπει να καθοριστούν οι ανάγκες για τη συμπλήρωση ή ακόμα και την εκ νέου εισαγωγή διδακτικού υλικού (βιβλίων). Κατά τη διαμόρφωση των προγραμμάτων θα αξιολογηθεί αντίστοιχα το υφιστάμενο υλικό εκπαίδευσης και θα εμπλουτιστεί ενδεχομένως (και) με γερμανικό υλικό. Οι μεταφράσεις και οι προσαρμογές είναι μέρος της εργασίας για την προετοιμασία του υλικού εκπαίδευσης.

Εκπαιδευτές και διδάσκοντες

Οι εκπαιδευτές και διδάσκοντες πρέπει να είναι πιστοποιημένοι τόσο για το θεωρητικό όσο και για το πρακτικό μέρος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Ειδικά για τους εκπαιδευτές εντός των επιχειρήσεων θα πρέπει να προσφέρονται προπαρασκευαστικά μαθήματα για την πιστοποίηση. Η υπουργική απόφαση του Φεβρουαρίου 2017 προβλέπει για τους εκπαιδευτές μία ειδική εκπαίδευση, η οποία προσφέρεται και πιστοποιείται από τα τοπικά επιμελητήρια σύμφωνα με συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές. Προσωρινά θα πρέπει ενδεχόμενες υφιστάμενες δομές (π.χ. ΟΑΕΔ) να είναι ad hoc αρμόδιες για τέτοια σεμινάρια.

Τα σεμινάρια εκπαιδευτών θα πρέπει εκτός από τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις να παρέχουν και παιδαγωγικές γνώσεις. Σε αυτόν τον τομέα θα μπορούσε ενδεχομένως το Πιλοτικό Έργο να συμβάλλει ώστε ανάλογες μέθοδοι εκπαίδευσης εκπαιδευτών να προσαρμοστούν και να υποστηριχθούν για τον αγροτικό τομέα.

Υποδομή των επιχειρήσεων

Οι ελάχιστες απαιτήσεις του νόμου σχετίζονται επί του παρόντος επίσης με τον αριθμό των θέσεων εκπαίδευσης σε συνάρτηση με το μέγεθος της επιχείρησης (αριθμός των εργαζομένων) καθώς και με την ύπαρξη μίας κατάλληλης υποδομής (αίθουσες, απαιτήσεις υγιεινής). Το σχετικό θεσμικό πλαίσιο σχετικά με αυτό προσδίδει έναν ιδιαίτερο ρόλο στα επιμελητήρια. Επειδή όμως είναι ακόμα πρόσφατο και τα επιμελητήρια δεν είναι ακόμα προετοιμασμένα για αυτό το ρόλο, πρέπει στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου να καθοριστούν ρητά οι ελάχιστες απαιτήσεις για την καταλληλότητα των επιχειρήσεων για την εκπαίδευση και ενδεχομένως να ελεγχθεί για κάθε επιχείρηση η τήρησή τους για τη συνολική διάρκεια του προγράμματος.

Κεντρικό γραφείο συντονισμού

Στη φάση ανάπτυξης και εξέλιξης αλλά και για τη συνεχιζόμενη λειτουργία είναι απαραίτητο ένα γραφείο συντονισμού. Το γραφείο αυτό θα οργανώνει την πορεία της εκπαίδευσης, θα είναι αρμόδιο επικοινωνίας για εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτές, θα φέρει την ευθύνη για τον έλεγχο και την τήρηση του πλαισίου λειτουργίας, θα υποστηρίζει τη σύναψη και τήρηση των συμβάσεων εκπαίδευσης, θα αποκτά επιχειρήσεις εκπαίδευσης και θα οργανώνει με τη βοήθεια μιας επιτροπής εξετάσεων τις εξετάσεις. Το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο έχει ήδη ενεργήσει ως γραφείο συντονισμού στο πλαίσιο των έργων MENDI και VETnet με αντίστοιχες ιδιότητες. Σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις των υπουργικών αποφάσεων (Φεβρ. 2017) όμως αυτός ο ρόλος μεταβιβάζεται σε εθνικό επίπεδο στο Εθνικό Όργανο Συντονισμού και σε τοπικό επίπεδο στις τοπικές υπηρεσίες του ΟΑΕΔ σε συνεργασία των διδασκόντων από τα επαγγελματικά σχολεία και τα ΙΕΚ. Το γραφείο συντονισμού του έργου θα μπορούσε

να χρησιμεύσει και στην παροχή συμβουλών και υποστήριξης για την ανάπτυξη ενός τέτοιου τοπικού γραφείου για τη φροντίδα και το συντονισμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Επικοινωνία

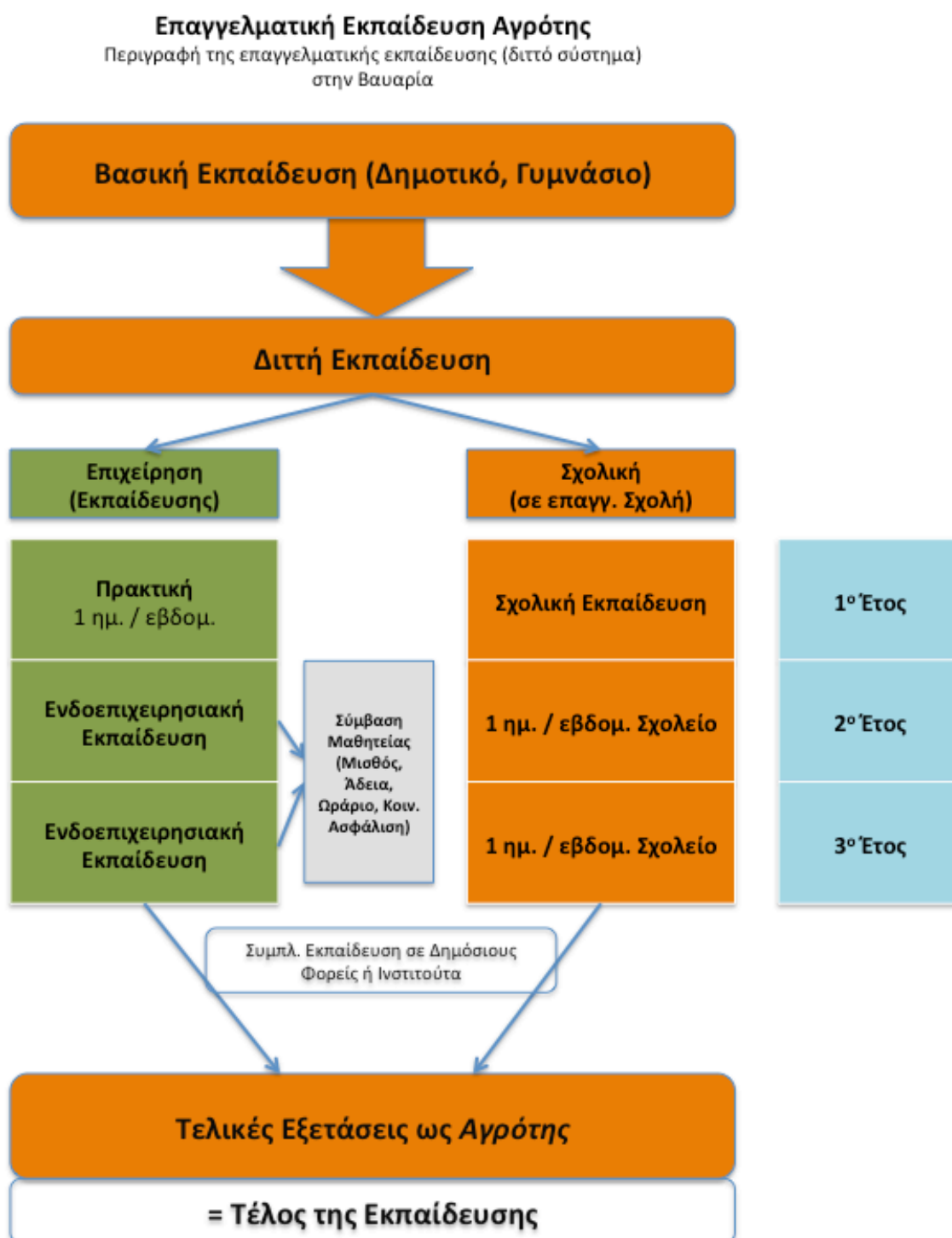
Κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας για την επιτυχή υλοποίηση του έργου είναι η σωστή επικοινωνία των στόχων και της μεθοδολογίας του έργου για να επιτευχθεί η κατανόηση από όλους τους συμμετέχοντες, δηλαδή των εκπαιδευόμενων, εκπαιδευτών, διδασκόντων, επιχειρήσεων και άλλων παραγόντων.

Ειδικότερα για τους νέους και τις επιχειρήσεις, το μοντέλο της διττής εκπαίδευσης θα είναι κάτι το εντελώς καινούργιο. Για αυτό το λόγο θα πρέπει να διασαφηνιστούν σε αυτούς μέσω κατάλληλων ενεργειών το μοντέλο, οι προϋποθέσεις της εκπαίδευσης, οι απαιτήσεις κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και τα αναμενόμενα πλεονεκτήματα μετά την επιτυχή αποφοίτηση.

Επιπλέον θα πρέπει να υπάρξουν αντίστοιχες ενημερωτικές ημερίδες και ενημερωτικά υλικά για νέους και τους γονείς τους, καθώς και για τις επιχειρήσεις, τους εκπαιδευτές και τις τοπικές κοινωνίες.

Ένας περαιτέρω στόχος αυτών των ενημερωτικών εκστρατειών θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της προσοχής του κοινωνικού συνόλου και η αποδοχή του μοντέλου από αυτό.

Τυπικό πρόγραμμα - το βαυαρικό μοντέλο

Εικόνα 8: Συστηματική της επαγγελματικής εκπαίδευσης των αγροτών στη Βαυαρία ^{****}

^{****} Η εκπαίδευση των αμπελουργών ακολουθεί την ίδια δομή.

Όπως προαναφέραμε, έχουμε κερδίσει την υποστήριξη του Βαυαρικού Υπουργείου για το πιλοτικό έργο μέσω παροχής συμβουλών και εμπειρογνωμοσύνης. Αντίστοιχα η πρότασή μας περιλαμβάνει χαρακτηριστικά της αντίστοιχης επαγγελματικής κατάρτισης στη Βαυαρία σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα (βλ. Εικόνα 8).

Σύμφωνα με το βαυαρικό μοντέλο της επαγγελματικής εκπαίδευσης, η γεωργική κατάρτιση αποτελείται από ένα τριετές πρόγραμμα, στο οποίο:

- Το πρώτο έτος εκπαίδευσης περιλαμβάνει κυρίως μαθήματα σε σχολή και συγκεκριμένα 30 ώρες μαθημάτων τη βδομάδα στην επαγγελματική σχολή και 6 ώρες μαθημάτων σε επιλεγμένες επιχειρήσεις για 36 εβδομάδες το έτος.
- το δεύτερο και τρίτο έτος εκπαίδευσης περιλαμβάνει το καθένα 9 ώρες μαθήματος ανά την εβδομάδα για 36 εβδομάδες ανά έτος. Ο υπόλοιπος χρόνος θα αφορά σε εκπαίδευση σε μια γεωργική επιχείρηση σύμφωνα με τον Κανονισμό Εκπαίδευσης.

Φάσεις έργου

Για την εκτέλεση του έργου απαιτείται η ανάθεση σε και η υλοποίηση από ένα τοπικό γραφείο στην Ελλάδα. Αυτό το γραφείο θα πρέπει να συντονίζει όλα τα μέτρα στο πλαίσιο του έργου. Αυτό είναι το ως άνω αναφερόμενο γραφείο συντονισμού.

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται οι φάσεις του έργου. Ένα πιθανό χρονοδιάγραμμα, οι φορείς καθώς και ορόσημα και προϋπολογισμός παρατίθενται και περιγράφονται στις ακόλουθες ενότητες.

Για την εκτέλεση του έργου προβλέπονται οι εξής φάσεις έργου:

Φάση Ο. Έναρξη του έργου

Θεωρούμε ότι θα έχει παρέλθει ένα ορισμένο χρονικό διάστημα μεταξύ της ολοκλήρωσης της παρούσας εργασίας και της απόφασης για την υλοποίηση του πιλοτικού έργου. Για αυτό το λόγο θα είναι απαραίτητο, με την απόφαση για υλοποίηση του πιλοτικού έργου, να ενεργοποιηθεί και πάλι το ενδιαφέρον και η κινητοποίηση των εταίρων. Πρακτικά αυτό σημαίνει:

Ο-ΠΕ1^{*****}. Επεξεργασία της παρούσας πρότασης έργου

Πιθανόν στις αρχές του πιλοτικού έργου να έχουν αλλάξει μερικές συνθήκες είτε αναφορικά με το νομικό πλαίσιο είτε με τους καθορισμένους φορείς, επειδή για παράδειγμα και άλλοι φορείς από Ελλάδα ή Γερμανία θα έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή. Ταυτόχρονα ο συντονιστής του έργου θα πρέπει να έρθει σε επαφή με όλους τους φορείς και να επεξεργαστεί και να ενημερώσει αντίστοιχα την τότε τρέχουσα πρόταση.

Ο-ΠΕ2. Εναρκτήρια συνάντηση

Σε μία εναρκτήρια συνάντηση θα συγκληθούν όλοι οι φορείς. Στους στόχους της εναρκτήριας συνάντησης ανήκουν:

- ο συντονισμός των στόχων του έργου με όλους τους συμμετέχοντες
- ο συντονισμός του (επικαιροποιημένου) σχεδιασμού του έργου
- η κατανομή των ρόλων και ο συντονισμός των αρμοδιοτήτων για κάθε συμμετέχοντα
- η συμφωνία του (προσωρινού) προϋπολογισμού και ο καταμερισμός του στους φορείς
- η συμφωνία σχετικά με το μηχανισμό φορολόγησης του έργου

***** ΠΕ: Πακέτο Εργασίας:

Φάση Α. Φάση ανάπτυξης και εξέλιξης

Κατά τη φάση ανάπτυξης και εξέλιξης θα πρέπει να υλοποιηθούν οι εξής δραστηριότητες:

A-ΠΕ1. Ολοκλήρωση των ειδικοτήτων του πιλοτικού έργου

Ταυτόχρονα θα περιγραφούν αναλυτικά και οι τρεις προτεινόμενες ειδικότητες (γεωργός-φυτική παραγωγή και γεωργός-ζωική παραγωγή καθώς και οινοποιός). Υπό αυτή την έννοια θα πραγματοποιηθεί επεξεργασία των υφιστάμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων με την συμμετοχή των συνεργατών και θα προσδιοριστούν οι γνώσεις και ικανότητες που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην εκπαίδευση στο σχολείο ή την επιχείρηση (Κανονισμός Εκπαίδευσης). Εμπειρογνωμοσύνη και δόκιμες πρακτικές από τη Γερμανία θα μπορούσαν συμπληρωματικά να εμπλουτίσουν τα προγράμματα.

A-ΠΕ2. Ανάλυση αναγκών αναφορικά με την υποδομή και τους διδάσκοντες

Θα προσδιοριστούν οι τυχόν ελλείψεις σε εξειδικευμένο προσωπικό και μέσα (υποδομή), απαιτήσεις προσόντων των διδασκόντων και των εκπαιδευτών, ελάχιστες απαιτήσεις για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, καθώς και οι ανάγκες σε σχολικές αίθουσες, εργαστήρια, και άλλες σχολικές εγκαταστάσεις για την πρακτική εκπαίδευση.

A-ΠΕ3. Κατάρτιση αναλυτικού προϋπολογισμού του έργου

Μία αναλυτική κατάρτιση προϋπολογισμού του έργου θα προσδιορίσει με μεγαλύτερη ακρίβεια την κοστολόγηση που υπολογίζεται για αυτή την εργασία (βλ. παρακάτω). Ταυτόχρονα θα παρουσιαστούν οι πηγές χρηματοδότησης και οι ταμειακές ροές του εγχειρήματος σε ένα χρονικό *Cash-Flow*.

A-ΠΕ4. Εκπόνηση και υποβολή αιτημάτων για εθνική χρηματοδότηση ή επιδοτήσεις της ΕΕ

Κατά τη χρονική στιγμή του σχεδιασμού του έργου μπορεί να υπάρχει διαθέσιμη εθνική χρηματοδότηση ή επιδοτήσεις από εθνικά ή κοινοτικά προγράμματα. Οι αντίστοιχες αιτήσεις θα διεκπεραιωθούν και θα υποβληθούν στα κάθε φορά αρμόδια γραφεία προγραμμάτων.

A-ΠΕ5. Λεπτομερής σχεδιασμός της λειτουργίας του επαγγελματικού σχολείου (κανονισμός επαγγελματικών σχολείων)

Για τη λειτουργία του επαγγελματικού σχολείου θα σχεδιαστεί κανονισμός επαγγελματικών σχολείων. Πρόκειται για την προσαρμογή του νομικού πλαισίου σε πιθανές ιδιαιτερότητες του πιλοτικού έργου. Συμπληρωματικά εδώ θα πρέπει να ρυθμιστούν επίσης η σχέση μεταξύ των εκπαιδευόμενων, του σχολείου και των επιχειρήσεων, οι αμοιβαίες υποχρεώσεις, το περιεχόμενο της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης, το είδος των εξετάσεων κλπ. Υφίσταται στο μεταξύ ένα ευρύ νομικό πλαίσιο για επαγγελματική εκπαίδευση με στοιχεία διττής εκπαίδευσης. Παρόλα αυτά, ένα πιλοτικό έργο, το οποίο χρησιμοποιεί τις πρακτικές ενός άλλου συστήματος και αναφορικά με μερικές λεπτομέρειες ξεπερνά το τοπικό πλαίσιο, χρειάζεται συγκεκριμένες ρυθμίσεις κατ' εξαίρεση, οι οποίες σε προηγούμενα έργα (MENDI, VETnet) επιτεύχθηκαν με ειδικές υπουργικές αποφάσεις.

A-ΠΕ6. Άδεια του πιλοτικού έργου ως αναγνωρισμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τη σημερινή κατάσταση ένα πιλοτικό έργο στο πλαίσιο της επαγγελματικής ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης χρειάζεται άδεια από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας (και ενδεχομένως Γεωργίας) ή ακόμα και από άλλες υπηρεσίες όπως π.χ. ο ΟΑΕΔ. Όπως προαναφέρθηκε τέτοια πιλοτικά έργα καθίστανται δυνατά με μοναδικές έκτακτες άδειες σε μορφή κοινών υπουργικών αποφάσεων. Σε κάθε περίπτωση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του

Υπουργείου Παιδείας, να εγκρίνει αυτό το πιλοτικό έργο. Η συμμετοχή του Υπουργείου Γεωργίας θα ήταν αναγκαία στην περίπτωση συνεργασίας με τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

A-ΠΕ7. Διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης για εκπαιδευόμενους και επιχειρήσεις

Η κινητοποίηση των επιχειρήσεων καθώς και η εκπαιδευόμενων θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να σχεδιαστεί με λεπτομερείς επεξηγήσεις σχετικά με το σύστημα εκπαίδευσης. Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, οι εκπαιδευόμενοι, οι οικογένειες τους, οι τοπικοί δήμοι, και η κοινή γνώμη θα πρέπει να ενημερωθούν σχετικά με τους στόχους, τα πλεονεκτήματα και τα αναμενόμενα αποτελέσματα του προγράμματος. Επί πλέον θα πρέπει οι επιχειρήσεις και οι εκπαιδευόμενοι να ενημερωθούν σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο του προγράμματος. Οι συμμετέχοντες μπορούν να ενημερωθούν σχετικά με ενημερωτικές εκδηλώσεις, σεμινάρια, ενημερωτικό υλικό καθώς και μέσω ηλεκτρονικών καναλιών (ιστοσελίδες, κοινωνικά μέσα δικτύωσης). Τέλος το γραφείο συντονισμού βρίσκεται στη διάθεση όλων των συμμετεχόντων ως γραφείο παροχής πληροφοριών.

A-ΠΕ8. Συντονισμός και διασφάλιση ποιότητας

Ο συντονισμός του έργου και η παρακολούθηση σε σχέση με την τήρηση του σχεδιασμού του έργου αποτελούν μία συνεχιζόμενη δραστηριότητα. Αυτή διασφαλίζεται μέσω του γραφείου συντονισμού.

Φάση Β. Λειτουργία επαγγελματικού σχολείου & εκπαίδευση στις επιχειρήσεις

B-ΠΕ1. Έλεγχος της καταλληλότητας εκπαίδευσης των επιχειρήσεων

Πριν από την έναρξη της εκπαίδευσης – και σε κάποιες χρονικές στιγμές αυτής – πρέπει να καθοριστεί και να διασφαλιστεί, ότι υφίστανται οι προϋποθέσεις για επιτυχή εκτέλεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις. Για να είναι σε θέση μια επιχείρηση να εκπαιδεύσει ως επιχείρηση θα πρέπει αυτή να είναι κατάλληλη ως εγκατάσταση εκπαίδευσης. Για αυτό θα πρέπει η επιχείρηση να διαθέτει τον αναγκαίο χώρο για τους εκπαιδευόμενους καθώς και να επιδείξει τις απαραίτητες εργασιακές διαδικασίες και τον αναγκαίο εξοπλισμό για το εκάστοτε επάγγελμα της εκπαίδευσης. Επιπλέον είναι απαραίτητο να διαθέτει έναν εκπαιδευτή, ο οποίος θα είναι κατάλληλος προσωπικά και με την τεχνική του εμπειρία για την εκπαίδευση νέων ατόμων. Εκτός από την απαραίτητη τεχνική καταλληλότητα πρέπει ο εκπαιδευτής να είναι κατάλληλος και από επαγγελματικής και παιδαγωγικής άποψης. Η επαγγελματική και παιδαγωγική καταλληλότητα αποδεικνύεται με την επιτυχή ολοκλήρωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σύμφωνα με το νόμο (ως ελάχιστη απαίτηση). Ο νόμος προβλέπει ένα ειδικό μητρώο από πιστοποιημένους εκπαιδευτές, ο οποίος κατά πάσα πιθανότητα δε θα είναι ακόμα έτοιμος κατά τη χρονική στιγμή θέσπισης του προγράμματος. Για το χρόνο μετάβασης ο νόμος προβλέπει ειδικά σεμινάρια με συμμετοχή των υφιστάμενων τοπικών θέσεων εκπαίδευσης. Η αρμοδιότητα των τοπικών επιμελητηρίων και επαγγελματικών ενώσεων για την εκπαίδευση των εκπαιδευτών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του νόμου.

B-ΠΕ2. Επιλογή και εκπαίδευση εκπαιδευτών

Μετά την ολοκλήρωση της φάσης Α θα πρέπει στην έναρξη λειτουργίας να επιλεγθούν οι εκπαιδευτές στις επιχειρήσεις και να εκπαιδευτούν σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου και του προγράμματος όπως καθορίζεται στις ενότητες Α-ΠΕ2 και Α-ΠΕ5 (βλ. επίσης Β-ΠΕ1).

B-ΠΕ3. Προετοιμασία της υποδομής

Κατά την έναρξη λειτουργίας του επαγγελματικού σχολείου θα πρέπει να υπάρχει διαθέσιμη και πλήρως λειτουργική η απαραίτητη υποδομή (βλ. Α-ΠΕ2) σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος.

B-ΠΕ4: Εκπόνηση σχεδίου εκπαίδευσης για τη λειτουργία

Βάσει του κανονισμού εκπαίδευσης πρέπει κάθε επιχείρηση να δημιουργήσει ένα ειδικό πρόγραμμα εκπαίδευσης για τους εκπαιδευόμενους. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης θα πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές συνθήκες στην επιχείρηση. Το πρόγραμμα αυτό καθορίζει την θεματική και χρονική δομή της εκπαίδευσης για την εκάστοτε επιχείρηση και τον εκάστοτε εκπαιδευόμενο.

B-ΠΕ5. Επιλογή εκπαιδευόμενων

Μετά την ενημερωτική καμπάνια θα πρέπει το αρμόδιο γραφείο συντονισμού σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τις Σχολές να επεξεργαστεί τις αιτήσεις των ενδιαφερόμενων μαθητών και μετά από μία διαδικασία επιλογής (όπως αυτή καθορίζεται στο σχολικό κανονισμό) να επιλέξει τους κατάλληλους εκπαιδευόμενους. Η επιλογή των εκπαιδευόμενων πραγματοποιείται σε δύο φάσεις. Αρχικά το γραφείο συντονισμού θα εξηγήσει το επάγγελμα και το σύστημα της διττής εκπαίδευσης σε κάθε ενδιαφερόμενο στο πλαίσιο μιας διαδικασίας συνέντευξης. Αυτό είναι απαραίτητο, επειδή το σύστημα της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης είναι ακόμα άγνωστο στην ελληνική κοινωνία και πιθανόν να αποκλίνει η ιδέα που έχουν οι εκπαιδευόμενοι από τον πραγματικό χαρακτήρα του προγράμματος. Κατά αυτόν τον τρόπο αποφεύγονται παρεξηγήσεις και συγχύσεις σε σχέση με άλλα προγράμματα που προάγουν την εργασία από τους ενδιαφερόμενους. Στη συνέχεια προετοιμάζεται ένας σύντομος κατάλογος των κατάλληλων υποψηφίων οι οποίοι θα παρουσιαστούν στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις. Στη συνέχεια ακολουθεί ένας δεύτερος κύκλος με συνεντεύξεις μεταξύ των επιχειρήσεων, των Σχολών και των υποψηφίων, στις οποίες το γραφείο συντονισμού λαμβάνει συμβουλευτικό ρόλο. Η μεθοδολογία αυτή έχει ήδη εφαρμοστεί με επιτυχία στα έργα MENDI και VETnet. Ναι μεν αποκλίνει από τη γερμανική πρακτική κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευόμενοι υποβάλλουν αίτηση απευθείας στις επιχειρήσεις, όμως στη Γερμανία είναι ήδη γνωστό το μοντέλο της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης ενώ στην Ελλάδα είναι ακόμα νέο.

B-ΠΕ6. Υλοποίηση της εκπαίδευσης σε σχολή και επιχειρήσεις

Η πιλοτική λειτουργία της επαγγελματικής σχολής θα πρέπει αρχικά να διαμορφωθεί σε 3-4 έτη (στο παρόν σχέδιο 4 έτη για δύο χρονιές με 3ετή μαθήματα εκπαίδευσης), σύμφωνα με το σχεδιασμό και τον κανονισμό επαγγελματικών σχολείων. Για την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης λαμβάνουν χώρα σχετικές εξετάσεις για τους εκπαιδευόμενους ανάλογα με το καθεστώς της επαγγελματικής σχολής ή στο πλαίσιο των σχετικών εξετάσεων του ΕΟΠΠΕΠ, όπως αυτές προσδιορίζονται στον Κανονισμό Εκπαίδευσης. Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η αναγνώριση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

B-ΠΕ7. Συντονισμός, αξιολόγηση και διασφάλιση ποιότητας

Ο συντονισμός του έργου και η παρακολούθηση σε σχέση με την τήρηση του σχεδιασμού του έργου οφείλει να τηρείται σε όλη την διάρκεια του έργου.

Το γραφείο συντονισμού θα πρέπει να διασφαλίσει την ποιότητα της εκπαίδευσης για τη συνολική διάρκεια της. Αυτό συμβαίνει – κάτι που αφορά στην εκπαίδευση στις επιχειρήσεις – ειδικότερα με έλεγχο, του εάν οι επιχειρήσεις και οι εκπαιδευόμενοι στις επιχειρήσεις είναι κατάλληλοι για την εκπαίδευση (B-ΠΕ4).

Για να μπορεί να διασφαλιστεί ότι το επίπεδο ποιότητας της εκπαίδευσης που έχει καθοριστεί εκ

των προτέρων συνεχίζει να υφίσταται, συνιστώνται τακτικές επισκέψεις στις επιχειρήσεις και στις σχολές. Το γραφείο συντονισμού θα πρέπει να καταρτίσει ένα σχέδιο επισκέψεων, συμβουλών και υποστήριξης, το οποίο θα εξαρτάται από την κατάσταση στις επιχειρήσεις εκπαίδευσης. Κατά τις επισκέψεις θα πρέπει να παρέχονται συμβουλές στις επιχειρήσεις σε θέματα εκπαίδευσης και να εξετάζονται τακτικά τα σχετικά έγγραφα εκπαίδευσης. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση εκτελείται σύμφωνα με τα σχέδια ποιότητας.

Στην ολοκλήρωση του έργου θα πρέπει να πραγματοποιηθεί και μία αξιολόγηση. Αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει το συνολικό έργο αλλά κυρίως την επαγγελματική κατάσταση των αποφοίτων περίπου 1 έτος μετά την εκπαίδευσή τους. Επιπλέον σε αυτή την αξιολόγηση θα πρέπει για παράδειγμα να καθοριστεί, πόσοι απόφοιτοι εργάζονται στις οικογενειακές τους επιχειρήσεις, πόσοι εργάζονται σε άλλες επιχειρήσεις με μερική ή πλήρη απασχόληση, πόσοι έχουν ενδεχομένως εγκαταλήψει το επάγγελμα του αγρότη κλπ. Η καταγραφή αυτή θα πρέπει να συγκριθεί με παραδοχές ή στατιστικές για να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα σχετικά με την επιτυχία του έργου. Η αξιολόγηση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί από εξωτερικούς συμβούλους.

Μία σημαντική άποψη του συντονισμού του έργου είναι η συνέχεια της εμπειρίας που συγκεντρώνεται, των μεθόδων που έχουν αναπτυχθεί και της εμπειρογνωσίας. Επειδή το τρέχον νομικό πλαίσιο είναι ακόμα πολύ καινούργιο και οι προβλεπόμενες σε αυτό δομές δεν είναι ακόμα λειτουργικές, δίνεται η ευκαιρία μέσω του έργου να μεταφερθεί τεχνογνωσία σε εμπλεκόμενους φορείς όπως π.χ. τα επιμελητήρια και οι τοπικές διοικήσεις.

Ορόσημα και κριτήρια διακοπής

Η προετοιμασία ενός τέτοιου έργου είναι μία σύνθετη και ευρεία εργασία. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να προκύψει ένας φαύλος κύκλος όπως για παράδειγμα στο ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς απορρίπτουν μία συμμετοχή σε περίπτωση που δε διασφαλιστεί η χρηματοδότηση όμως δεν μπορεί να κατατεθεί αίτηση επιδότησης αν οι φορείς δεν έχουν δεσμευτεί καταφατικά.

Ως ορόσημα και κριτήρια διακοπής στον σχεδιασμό του έργου προτείνονται τα εξής:

Εναρκτήρια συνάντηση

Η εναρκτήρια συνάντηση πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός του *πρώτου μήνα* του έργου και να περιλαμβάνει όλους τους προβλεπόμενους φορείς (βλ. επόμενο κεφάλαιο *Φορείς*).

Στο τέλος της εναρκτήριας συνάντησης θα πρέπει να υπάρχει η συναίνεση των συμμετεχόντων για τη συγκεκριμένη υλοποίηση του έργου.

Αναμένεται ότι οι συνενάσεις θα εξαρτηθούν από την έκβαση άλλων μέτρων π.χ. από την αναγνώριση του πιλοτικού έργου ως διττή επαγγελματική εκπαίδευση και από την εφαρμογή των σχετικών νομικών διατάξεων, τη διαθεσιμότητα των χρηματοδοτήσεων κλπ.

Λόγοι διακοπής Έργου: Οι συμμετέχοντες φορείς δε συμφωνούν με την υλοποίηση του έργου.

Άδεια του πιλοτικού έργου ως πρόγραμμα της επαγγελματικής εκπαίδευσης

Η άδεια του πιλοτικού έργου ως πρόγραμμα της επαγγελματικής εκπαίδευσης θα πρέπει να υπάρχει το αργότερο τον 9ο μήνα του έργου. Αυτή θα πρέπει κυρίως να χορηγείται από το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας ενδεχομένως με τη συμμετοχή συναρμόδιων υπουργείων (Γεωργίας και Εργασίας). Η εμπειρία στο πλαίσιο των έργων MENDI και VETnet έχει δείξει ότι μία τέτοια άδεια χορηγείται κατά κανόνα με τη μορφή υπουργικής απόφασης και μερικές φορές για αυτό είναι απαραίτητος πολύς χρόνος και διάφορες προσαρμογές (παράδειγμα VETnet).

Εάν δεν υπάρχει άδεια μέχρι το προβλεπόμενο χρονικό σημείο, τότε αυτό αποτελεί λόγο για να διακοπεί το έργο ή να αναβληθεί η εκτέλεσή του.

Χρηματοδότηση του έργου

Θα πρέπει να διασφαλιστεί η χρηματοδότηση ολόκληρου του έργου δηλαδή συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας της επαγγελματικής σχολής. Το αργότερο τον 9ο μήνα, δηλαδή πριν από την έναρξη της εκπαίδευσης θα πρέπει όλοι οι οικονομικοί πόροι είτε με τη μορφή επιδοτήσεων είτε με δεσμεύσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό να έχουν γίνει αποδεκτοί και να έχουν εγκριθεί.

Η έλλειψη οικονομικών πόρων θα είχε ως επακόλουθο είτε την άμεση αναζήτηση εναλλακτικών πηγών ή εφόσον και αυτές οι προσπάθειες απέτυχαν θα μπορούσε να οδηγήσει στη διακοπή του έργου πριν την έναρξη του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Έλλειψη σε εκπαιδευόμενους και/ή σε θέσεις εκπαίδευσης

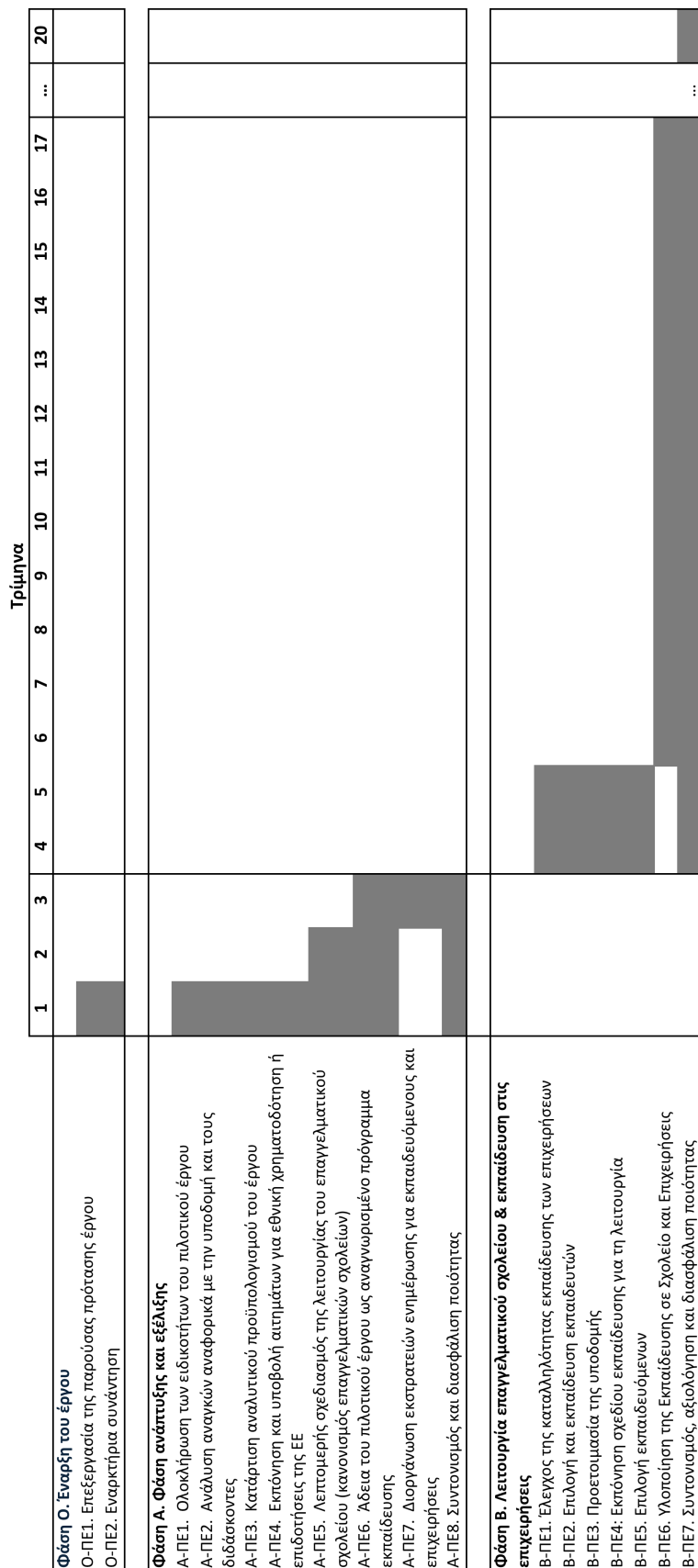
Το αργότερο στην έναρξη της λειτουργίας του προγράμματος, δηλαδή στον 9ο -10ο μήνα του έργου, θα πρέπει να έχουν διατεθεί οι απαραίτητες θέσεις εκπαίδευσης από τις επιχειρήσεις. *Η έλλειψη σε θέσεις εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις είναι κριτήριο διακοπής.*

Εξίσου σημαντική για την υλοποίηση του προγράμματος είναι η αποδοχή του από ενδιαφερόμενους εκπαιδευόμενους την ίδια χρονική στιγμή.

Είναι σαφές ότι οι θέσεις εκπαίδευσης δε θα πρέπει να συμφωνούν με τους εκπαιδευόμενους μόνο αριθμητικά. Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει επίσης να γίνουν αποδεκτοί από τις επιχειρήσεις (στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής). Αυτό είναι το σημαντικότερο σημείο αφετηρίας για την επιτυχία του προγράμματος. *Εάν αυτό δεν επιτευχθεί τουλάχιστον για έναν εκ των προτέρων καθορισμένο αριθμό θέσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος τότε θα πρέπει να διακοπεί το πρόγραμμα.*

Επίσης αξιολογείται συνεχώς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συντονισμού και διασφάλισης ποιότητας, η πρόοδος του έργου και η τήρηση του σχεδιασμού του. Κατά τη διαδικασία αυτή μπορούν ενδεχομένως να εκφραστούν προτάσεις για αποκλίσεις, χρονικές αλλαγές ακόμα και για τη διακοπή του έργου. Εξυπακούεται ότι οφείλει να αποφευχθεί οποιαδήποτε ζημιά είτε στις επιχειρήσεις, είτε στους εκπαιδευόμενους ελίτε ακόμα και στην εικόνα της διττής εκπαίδευσης.

Χρονοδιάγραμμα του πιλοτικού έργου

Συμμετέχοντες Φορείς

Για την υλοποίηση του πιλοτικού έργου οι παρακάτω φορείς θεωρούνται απαραίτητοι:

Αναγνωρισμένη επαγγελματική σχολή στην Ελλάδα

Στόχος του πιλοτικού έργου είναι να δοκιμαστεί το μοντέλο της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης στον τομέα της ελληνικής γεωργίας και ενδεχομένως να συνδεθούν στο μέλλον στοιχεία από αυτό στα εθνικά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Υπό αυτή την έννοια η υλοποίηση του έργου προϋποθέτει τη συνεργασία με μία δημόσια (ή τουλάχιστον αναγνωρισμένη από το κράτος) επαγγελματική σχολή.

Πιθανός φορέας σε αυτόν τον τομέα είναι ο οργανισμός του Υπουργείου Γεωργίας ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ με τις σχολές του. Ο ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ διαθέτει σε ολόκληρη τη χώρα κατάλληλη σχολική υποδομή με αγροκτήματα-εργαστήρια, η οποία χρησιμοποιείται σήμερα για μαθήματα εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης. Αυτός είναι παραδοσιακά ο δημόσιος φορέας ο οποίος προσφέρει πρακτική επαγγελματική εκπαίδευση στον αγροτικό τομέα. Μέσω του πιλοτικού έργου θα είχε τη δυνατότητα να επαναπροσδιοριστεί εν μέρει ως θεσμός επαγγελματικής εκπαίδευσης για να προσφέρει προγράμματα διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης σε απόφοιτους Λυκείου ή ΕΠΑΛ ή σε ενήλικες απόφοιτους της βασικής εκπαίδευσης.

Συμπληρωματικά θα μπορούσε επίσης να εμπλακεί και η (ιδιωτικού δικαίου) Αμερικανική Γεωργική Σχολή της Θεσσαλονίκης, η οποία χαίρει εξαιρετικής φήμης ως κέντρο εκπαίδευσης στα γεωργικά επαγγέλματα.

Εναλλακτικά θα μπορούσε το πρόγραμμα να υλοποιηθεί μέσω δομών του Υπουργείου Παιδείας (ΕΠΑΛ, ΙΕΚ).

Ο ρόλος της επαγγελματικής σχολής στο πλαίσιο του έργου θα ήταν:

- να εισαγάγει την τοπική τεχνογνωσία και ειδικά στα θέματα της θεωρητικής εκπαίδευσης,
- να ενσωματώσει με αειφόρο τρόπο το πιλοτικό πρόγραμμα στη σχολική λειτουργία,
- να διαθέσει διδακτικό προσωπικό και υποδομή,
- να διαθέσει υφιστάμενα προγράμματα διδασκαλίας και να συνεργαστεί για τη βελτιστοποίησή τους,
- να υποστηρίξει την υποδοχή του πιλοτικού έργου

Τεχνογνωσία και παροχή συμβουλών από τη Γερμανία

Ολόκληρο το έργο βασίζεται στην ιδέα της εφαρμογής στοιχείων του γερμανικού μοντέλου της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, καθώς και η ενίσχυση της ελληνογερμανικής συνεργασίας. Λογικά η γερμανική συμμετοχή αποτελεί προϋπόθεση και σημαντικό παράγοντα επιτυχίας του έργου.

Η γερμανική τεχνογνωσία μπορεί να εισαχθεί μεταξύ άλλων σε ότι αφορά στην οργάνωση, μεθοδολογία, κανονισμούς εκπαίδευσης, προγράμματα και περιεχόμενα διδασκαλίας καθώς και στη λειτουργία της επαγγελματικής σχολής. Πρωταρχικά λοιπόν σε αυτούς τους τομείς μπορεί η συμμετοχή αντίστοιχων γεωργικών επαγγελματικών σχολών από τη Γερμανία ή από παρεμφερείς ή εποπτεύουσες υπηρεσίες όπως π.χ. σχετικών θεσμών της ομοσπονδίας ή των κρατιδίων, υπουργείων, εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων και ενώσεων να αποτελούν ένα καλό συμπλήρωμα. Το Βαυαρικό Υπουργείο δήλωσε τη βούλησή του να υποστηρίξει το έργο με παροχή συμβουλών και εμπειρογνωμοσύνη.

Εκστρατείες ενημέρωσης για επιχειρήσεις και εκπαιδευόμενους

Η επιτυχία του έργου υφίσταται πέρα από το σωστό σχεδιασμό και τη συμμετοχή του γερμανικού συστήματος και στην αποδοχή και αναγνώριση του σχεδίου της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης από τους τελικούς ωφελούμενους, τις επιχειρήσεις και τους εκπαιδευόμενους.

Χρειάζονται συνεχείς ενημερωτικές δράσεις προκειμένου να ενημερωθούν και να πειστούν επιχειρήσεις, ενδιαφερόμενοι εκπαιδευόμενοι και γενικότερα η κοινωνία σχετικά με την ποιότητα, τα προνόμια και τις μελλοντικές προοπτικές του προγράμματος. Σε παρουσιάσεις, σεμινάρια ή με ενημερωτικό υλικό (όπως κάνει ήδη σήμερα το ελληνογερμανικό επιμελητήριο στη διεύθυνση www.dual.com.gr) να επεξηγούνται το σχέδιο, τα πλεονεκτήματα και οι εμπειρίες από άλλες χώρες και τομείς.

Διάφοροι **θεσμικοί** φορείς προσδιορίστηκαν σχετικά με αυτό στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας:

- Η Περιφερειακή Διοίκηση Στερεάς Ελλάδας με την περιφερειακή Αγροδιατροφική Σύμπραξη.
- Ο δήμος Νεμέας
- Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ημαθίας
- Ενώσεις επιχειρήσεων όπως ο Σύνδεσμος Οινοποιών Νεμέας
- Μεγάλοι αγροτικοί συνεταιρισμοί όπως *Venus Growers*, ο *VAENI Naoussa* και ο *Συνεταιρισμός Οινοπαραγωγών της Νεμέας*

Περαιτέρω φορείς οι οποίοι θα πρέπει να συμμετέχουν σύμφωνα με το νόμο είναι οι εξής:

- Οργανισμοί εργαζομένων ή γεωργών
- Κλαδικές ενώσεις
- Λοιποί κοινωνικοί εταίροι όπως συνδικαλιστικές ενώσεις.

Αυτές ναι μεν αναφέρονται ρητά και στο θεσμικό πλαίσιο, αλλά σε αυτό το συγκεκριμένο πιλοτικό έργο για την επαγγελματική εκπαίδευση στη γεωργία θα πρέπει να προσκαλούνται σε διάφορες ενημερωτικές εκδηλώσεις ως συμμετέχοντες.

Η συμμετοχή αυτών των φορέων στην υλοποίηση του έργου μπορεί να βελτιώσει την *εικόνα* και την αναγνώριση της και αποδοχή της από τις επιχειρήσεις και τους εκπαιδευόμενους.

Επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις είναι φυσικά η ραχοκοκαλιά για την υλοποίηση της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης. Χωρίς την ενεργή τους συμμετοχή, τη διάθεση θέσεων εκπαίδευσης και εκπαιδευτών καθώς και την τήρηση των προδιαγραφών (χώροι, πρόγραμμα εκπαίδευσης, εκπλήρωση των καθηκόντων ως εργοδότης) δε μπορεί να πραγματοποιηθεί το πρόγραμμα.

Όπως φαίνεται σε άλλα σημεία της παρούσας έρευνας κατά την προετοιμασία της παρούσας έκθεσης απευθυνθήκαμε σε πολλές επιχειρήσεις από τις οποίες πολλές εξέφρασαν κατά βάση τη βούληση τους να συμμετάσχουν στο έργο. Χρειάζεται περαιτέρω εργασία και ενημέρωση για να κερδίσουμε αυτές και άλλες επιχειρήσεις για το έργο αλλά ακόμα και περαιτέρω για την ιδέα της ενδοεπιχειρησιακής εκπαίδευσης σε μορφή *Μαθητείας*.

Συντονισμός

Σε ολόκληρο το σχεδιασμό του έργου υφίσταται η αναγκαιότητα συντονισμού του έργου από έμπειρους συντονιστές (όπως το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο)

Εκτίμηση κόστους

Για την εκτίμηση κόστους θεωρούνται τα εξής:

- Χρειάζεται μία φάση προετοιμασίας του έργου περίπου 6-12 (κατά μέσο όρο 9) μηνών. Σε αυτό το χρονικό διάστημα θα απασχολούνται περίπου 3 άτομα σε πλήρη απασχόληση.
- 30 εκπαιδευόμενοι ανά σχολικό έτος για δύο κύκλους που σημαίνει συνολική διάρκεια 4 ετών
- Θα ενοικιαστούν αίθουσες και διοικητικοί χώροι με τον απαραίτητο εξοπλισμό

- Περίπου 3 διδάσκοντες (πλήρους απασχόλησης) για το εκάστοτε 1ο έτος εκπαίδευσης
- Περίπου 1 διδάσκοντας (πλήρους απασχόλησης) ανά έτος για το εκάστοτε 2ο και 3ο έτος εκπαίδευσης⁺⁺⁺⁺
- Γραφείο συντονισμού και διοίκησης από περίπου 3 άτομα (πλήρους απασχόλησης)

Η εκτίμηση κόστους περιλαμβάνει όλα τα εκτιμώμενα έξοδα. Αν ένας εταίρος θα μπορούσε να διαθέσει ως συνεισφορά χωρίς αποζημίωση σχολικές αίθουσες ή διδάσκοντες, αυτό θα υπολογιστεί ως συνεισφορά αυτού του εταίρου στον συνολικό προϋπολογισμό.

Μία προσωρινή εκτίμηση κόστους προκύπτει ως εξής:

				Προετοιμασία	Πιλοτική Λειτουργία				Αξιολόγηση	
	Άτομα	Μήνες	Μηνιαία Δαπάνη (Μευκτά)		1ο Έτος	2ο Έτος	3ο Έτος	4ο Έτος		ΣΥΝΟΛΟ
Ανάπτυξη & Εξέλιξη του Έργου										
Συνεργάτες	3	9	3.000,00	81.000,00						81.000,00
Ενοίκια		9	1.000,00	9.000,00						9.000,00
Ταξίδια		15	1.000,00	15.000,00						15.000,00
Λοιπά Έξοδα				10.000,00						10.000,00
ΣΥΝΟΝΟ				115.000,00						115.000,00
Δαπάνες Λειτουργίας										
Εκπαίδευση Καθηγητών & Εκπαιδευτών					20.000,00					20.000,00
Ενοίκια			3.000,00		36.000,00	36.000,00	18.000,00	18.000,00		108.000,00
Διδάσκοντες 1. Έτος	3	9	3.000,00		81.000,00	81.000,00				162.000,00
Διδάσκοντες 2. Έτος	1	9	3.000,00			27.000,00	54.000,00	27.000,00		108.000,00
Διοίκηση & Συντονισμός Έργου	3	12	2.800,00		100.800,00	100.800,00	100.800,00	100.800,00	5.000,00	408.200,00
Εκπαιδευτικό Υλικό					10.000,00					10.000,00
Λοιπά Έξοδα					20.000,00	20.000,00	13.500,00	10.000,00		63.500,00
Ταξίδια					15.000,00	7.500,00	7.500,00	5.000,00		35.000,00
Απρόβλεπτα					28.280,00	27.230,00	19.380,00	16.080,00		90.970,00
Σύμβουλοι Αξιολόγησης									20.000,00	20.000,00
ΣΥΝΟΛΟ Λειτουργικές Δαπάνες					311.080,00	299.530,00	213.180,00	176.880,00	25.000,00	1.025.670,00
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΟ										1.140.670,00

Τα έξοδα του συνολικού κύκλου του έργου (περίπου 5 έτη) εκτιμώνται σε περίπου 1,14 εκατομμύρια Ευρώ.

Πιθανές πηγές χρηματοδότησης

Στην παρούσα φάση είναι δύσκολο να καθοριστούν συγκεκριμένες πηγές χρηματοδότησης. Αν όμως το πρόγραμμα υλοποιηθεί μέσω μιας υφιστάμενης δημόσιας σχολής (όπως π.χ. ο ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ) τότε θα μπορούσε πρακτικά να υπολογιστεί με τη χορήγηση της υποδομής και με τα λειτουργικά της έξοδα από πλευράς του οργανισμού. Αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 17 % του εκτιμώμενου προϋπολογισμού.

Επίσης θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι αυτός ο οργανισμός θα μπορούσε να συμβάλει τουλάχιστον με ένα τμήμα των διδασκόντων στο έργο (συνολικά περίπου 27 % του έργου).

⁺⁺⁺⁺ Θεωρείται, ότι η θεωρητική εκπαίδευση θα είναι πιο εντατική στο εκάστοτε 1ο έτος εκπαίδευσης απ' ότι στο 2ο και 3ο έτος.

Οι επιχειρήσεις θα αναλάμβαναν την αμοιβή των εκπαιδευόμενων καθώς και τα έξοδα των δικών τους υπαλλήλων-εκπαιδευτών. Δε θα υπολογίσουμε σε μία εισφορά για την οργάνωση της επαγγελματικής σχολής και τη λειτουργία της από την πλευρά τους. Με την άδεια του πιλοτικού έργου στο αρμόδιο υπουργείο ή στα αρμόδια υπουργεία θα ήταν επιθυμητό να εφαρμοστούν οι προβλέψεις του Νόμου για την επιδότηση των επιχειρήσεων εκπαίδευσης με περίπου 45 % των ανακυπτόμενων δαπανών για αμοιβές των εκπαιδευόμενων.

Το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης της ΕΕ, πρώην ΕΣΠΑ, διαθέτει πόρους από τον Φεβρουάριο 2017 για την επαγγελματική εκπαίδευση. Με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 30 εκατομμύρια Ευρώ αυτή η επιδότηση διατίθεται για τις δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας. Μπορούμε να αναμένουμε ότι πιθανόν το πιλοτικό έργο θα μπορεί να ωφεληθεί επιδοτήσεων από ένα μελλοντικό πρόγραμμα ΕΣΠΑ.

Επίσης στο πλαίσιο αναφοράς του ΕΣΠΑ ανήκουν τα προγράμματα *Leader*, τα οποία εν μέρει μπορούν να ζητηθούν και από το Υπουργείο Γεωργίας. Αυτά χρησιμοποιούνται κυρίως για περιφερειακή και γεωργική ανάπτυξη. Υφίσταται η πιθανότητα να απορροφηθεί το πιλοτικό έργο από τα προγράμματα *Leader* και να χρηματοδοτηθούν από αυτά συγκεκριμένοι τομείς και δραστηριότητες.

Και τα δύο προγράμματα «τρέχουν» κατά καιρούς. Εξαρτάται από τη χρονική στιγμή της έναρξης του έργου, ποιο από αυτά τα προγράμματα θα είναι διαθέσιμο ή κατάλληλο για το πιλοτικό έργο.

Επιπλέον θα μπορούσαν μέρη του πιλοτικού έργου να χρηματοδοτηθούν από χορηγούς. Αυτοί οι χορηγοί μπορούν να είναι είτε εταιρείες ιδιωτικού δικαίου (π.χ. επιχειρήσεις δραστηριοποιούμενες στον αγροτικό τομέα) ή ιδρύματα ή κοινωνικοί οργανισμοί, οι οποίοι προάγουν εκπαίδευση (συμπ. επαγγελματικής εκπαίδευσης) όπως π.χ. το Ίδρυμα Μποδοσάκης.

Τέλος υπάρχουν διαθέσιμες και επιδοτήσεις της ΕΕ για την ανταλλαγή διδασκόντων και εκπαιδευόμενων. Διμερή προγράμματα συνεργασίας θα μπορούσαν να υποστηριχτούν από τέτοια προγράμματα (όπως π.χ. το ERASMUS+).

Περαιτέρω έργα / ιδέες

Η αγροτική επιχείρηση της Μονής Βελλάς - Μητρόπολη Ιωαννίνων

Περιφέρεια Ηπείρου (ροζ) και Νομαρχία Ιωαννίνων (κόκκινο)

Γενικά

Τα Ιωάννινα είναι μία Νομαρχία της Περιφέρειας Ηπείρου, στα βορειοδυτικά της Ελλάδας. Η Ήπειρος είναι μία περιφέρεια με περίπου 340.000 κατοίκους και θεωρείται μία από τις φτωχότερες περιφέρειες στην ΕΕ. Ειδικότερα η ανεργία των νέων στην Ήπειρο εκτιμάται στο περίπου 59 %¹⁹.

Η Ήπειρος είναι μία σχεδόν αποκλειστικά γεωργική περιφέρεια, η οποία είναι γνωστή για τη ζωική παραγωγή (αιγοπρόβατα, χοίροι και πουλερικά). Είναι φημισμένη για τα γαλακτοκομικά προϊόντα (όπως το τυρί φέτα). Η κτηνοτροφία εκπροσωπεί περισσότερο από το 65 % της πρωτογενούς παραγωγής στην περιφέρεια (μέσος όρος χώρας 39 %) (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ).

Μονή Βελλάς

Η Μητρόπολη Ιωαννίνων είναι η μητρόπολη της ορθοδόξου εκκλησίας της Ελλάδος στη γεωγραφική περιφέρεια της νομαρχίας Ιωαννίνων.

Εικόνα 1: Η Μονή Βελλάς

Στον τομέα αρμοδιότητας της Μητρόπολης ανήκει επίσης η Μονή Βελλάς η οποία βρίσκεται περίπου 35 km βόρεια της πόλης των Ιωαννίνων.

Στη Μονή Βελλάς υπάρχει εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα ένα Ιεροδιδασκαλείο, το οποίο σήμερα προσφέρει ιερατική εκπαίδευση πανεπιστημιακού επιπέδου.

Γεωργική υποδομή της Μονής Βελλάς

Η Μονή Βελλάς βρίσκεται στο άκρο ενός μεγάλου οροπεδίου. Η μονή έχει στην κατοχή της περίπου 800 στρέμματα αγροτικής γης καθώς και κτήρια από

¹⁹ Βλ. Ήπειρος στην Εικόνα 2.

πρώην εγκαταστάσεις κτηνοτροφίας και αποθήκευσης αγροτικών προϊόντων.

Η γεωργία και το Ιεροδιδασκαλείο έχουν κοινή ιστορία στη Μονή Βελλάς. Το 1912 ιδρύθηκε η ιερατική σχολή σε συνδυασμό με γεωργική σχολή με στόχο να προσδώσει στους νέους ιερείς και αγροτικές δεξιότητες έτσι ώστε αυτοί να μπορούν να συμπληρώσουν το εισόδημα τους στις κοινότητες όπου βρίσκονταν. Το μοντέλο αυτό της «διπλής εκπαίδευσης» λειτούργησε με επιτυχία για μερικές δεκαετίες.

Επαναλειτουργία της αγροτικής επιχείρησης στη Μονή Βελλάς

Το 2015 η Μητρόπολη Ιωαννίνων, υπό τη διοίκηση του Μητροπολίτη Μάξιμου (ο οποίος γεννήθηκε και σπούδασε στη Γερμανία) αποφάσισε να αναβιώσει τη γεωργική επιχείρηση της Μονής Βελλάς.

Πρώην στάβλοι ανακαινίστηκαν, αποθήκες έγιναν και πάλι λειτουργικές και κατασκευάστηκε μια ολοκαίνουργια γαλακτοκομική εγκατάσταση για περίπου 64 αίγες. Παράλληλα χτίστηκε μια καινούργια πτηνοτροφική εγκατάσταση. Η επιχείρηση διαθέτει σήμερα περίπου 1.000 αίγες και μερικά βοοειδή.

Μικρά τμήματα της παραγωγής (γάλα, αυγά, κρέας) προμηθεύουν τις κοινωνικές δομές της Εκκλησίας για άπορους (οίκος ευημερίας). Ένα σημαντικό τμήμα της παραγωγής γάλακτος πωλείται σε τοπικούς παραγωγούς τυριού.

Στόχος της Μητρόπολης είναι να επεκτείνει περαιτέρω αυτή τη γεωργική επιχείρηση. Αυτό σύμφωνα με το όραμα του Μητροπολίτη Μάξιμου μπορεί να πραγματοποιηθεί ως εξής:

Εικόνα 2: Γαλακτοκομική εγκατάσταση της επιχείρησης της μονής

- Επέκταση της γαλακτοκομικής μονάδας
- Δημιουργία σύγχρονης τυροκομικής μονάδας δίπλα στη γαλακτοκομική μονάδα
- Εντατικοποίηση της ζωοτεχνίας και κτηνοτροφίας, ειδικότερα των αιγοπροβάτων
- Παραγωγή βιολογικών ζωικών τροφών στις ιδίες εκτάσεις του οροπεδίου Βελλάς
- Διάθεση στην αγορά βιολογικών πιστοποιημένων μοναστηριακών προϊόντων (γάλα, τυρί, κρέας κλπ.).

Παράλληλα με τη γεωργική επιχείρηση η Μητρόπολη επιθυμεί να προάγει την εκπαίδευση των νέων της περιοχής. Αυτό θα ήταν η συμβολή της στην καταπολέμηση της ανεργίας και στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας. Η Μονή Βελλάς προσφέρει μία σύγχρονη σχολική υποδομή (αίθουσες διδασκαλίας, αμφιθέατρο, εστία, τραπεζαρία κλπ.), η οποία σε συνδυασμό με τη γεωργική επιχείρηση θα ήταν κατάλληλη για την αντίστοιχη εκπαίδευση με στοιχεία διττής εκπαίδευσης.

Η Ελληνογερμανική Συνέλευση υποστηρίζει τη μητρόπολη μέσω της διάθεσης ειδικών και παροχής συμβουλών κατά την ανάπτυξη της επιχείρησης της Μονής.

Στο πλαίσιο της έρευνας σκοπιμότητας, οι συγγραφείς είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν την περιοχή και να συνομιλήσουν διεξοδικά με τον Μητροπολίτη Μάξιμο καθώς και να επισκεφτούν τη Μονή και την παραγωγική μονάδα. Σύμφωνα με την άποψη των συντακτών θα πρέπει αρχικά να δομηθεί λειτουργικά η

Εικόνα 3: Χώροι για σχολικές αίθουσες στη Μονή Βελλάς

αγροτική επιχείρηση. Μόλις αυτή καταστεί πλήρως λειτουργική, τότε θα είναι κατάλληλη ως τόπος πρακτικής εκπαίδευσης για τους σπουδαστές επαγγελματικών σχολών. Επιπλέον για τους συντάκτες της παρούσας έρευνας δεν έχει αποσαφηνιστεί κατά πόσο δύναται να εξασφαλίζεται εξ ιδίων πόρων η συνεχής κάλυψη των οικονομικών αναγκών για τη λειτουργία της επαγγελματικής σχολής.²⁰ Αν όμως οικοδομηθεί η επιχείρηση της μονής, τότε αυτή αποτελεί καλή ευκαιρία ως επιχείρηση εκπαίδευσης για γεωργούς στη ζωική παραγωγή. Η υφιστάμενη σχολική υποδομή στη Μονή Βελλάς θα μπορούσε επίσης να διατεθεί σε κάποια λειτουργούσα επαγγελματική σχολή (π.χ. ΙΕΚ) για ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση.

²⁰ Όλες οι εικόνες λήφθηκαν από τους συγγραφείς κατά την επίσκεψη στα Ιωάννινα και στη Μονή Βελλάς το Φεβρουάριο του 2017.

Εκπαίδευση για κηπουρούς ιστορικών κήπων

Ο Εθνικός Κήπος Αθηνών

Ο Εθνικός Κήπος δημιουργήθηκε το 1839 ως βασιλικός κήπος υπό τον Βασιλέα Όθωνα της Ελλάδος (1815-1867) και της συζύγου του Αμαλίας Μαρίας Φρειδερίκης (1818-1875), Δούκισσας του Ολδενβούργου. Ο αρχικά μόνο 25 στρεμμάτων μεγάλος κήπος επεκτάθηκε πολλές φορές μέχρι το 1862, με τελευταία τη σημερινή επέκταση των περίπου 160 στρεμμάτων.

Σήμερα ο Εθνικός Κήπος βρίσκεται στο πυκνά δομημένο κέντρο της Αθήνας μεταξύ των μεγάλων οδικών αξόνων της Βασιλίσσης Αμαλίας, της Βασιλίσσης Σοφίας και Ηρώδου του Αττικού καθώς και τον Κήπο του Ζαπτείου στα νότια. Ο Εθνικός Κήπος αποτελεί περιουσία του Δημοσίου και σήμερα τη διαχείριση του έχει αναλάβει ο Δήμος της Αθήνας. Με εξαίρεση της περιοχής γύρω από τα κυβερνητικά κτήρια ο Κήπος είναι δημόσιος και χρησιμοποιείται ως δημοτικό πάρκο. Ο Εθνικός Κήπος από το 2011 αποτελεί προστατευόμενο ιστορικό τοπίο.

Αρμοδιότητα

Ο Εθνικός Κήπος είναι ιδιοκτησία του ελληνικού κράτους και υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Τη δεκαετία του 1920 ο Κήπος υπάχθηκε στην Επιτροπή Δημοσίων Κήπων και Δεντροστοιχιών και διοικούταν από αυτόνομη υπηρεσία.

Το 2004 μεταβιβάστηκε το δικαίωμα χρήσης και η αρμοδιότητα στο Δήμο Αθηναίων για μία χρονική περίοδο 90 ετών. Από το 2004 έως το 2011 ο Κήπος διοικούταν από ένα Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο διορίστηκε από το Δήμο και ήταν αποκλειστικά αρμόδιο για αυτόν. Από το 2013 για τη συντήρηση του Κήπου είναι αρμόδιο ένα τμήμα της δημοτικής υπηρεσίας πρασίνου, η οποία διατηρεί την έδρα της με γραφεία και αποθήκες καθώς και θερμοκήπιο και εκτάσεις μεγαλώματος των φυτών εντός του Εθνικού Κήπου. Σήμερα ο Κήπος συντηρείται από δύο μόνιμους κηπουρούς και περίπου έξι εποχικούς εργαζόμενους.

Ανάγκη για συντηρητές κήπων

Σε μία έρευνα του 2014 του συλλόγου Φίλων του Εθνικού Κήπου στην Αθήνα την οποία εκπόνησε η Δρ. Πτυχ. Μηχ. Katrin Schulze M.A., αρχιτέκτονας τοπίου, Γραφείο Συντήρησης Κήπων Μνημείων και Αρχιτεκτονικής Τοπίου, Μόναχο και ο Πτυχ. Μηχ. Jost Albert, Διευθυντής Κήπου της Βαυαρικής Διοίκησης Κρατικών Πύργων, Κήπων και Λιμνών αναφέρεται το εξής σχετικά με τη συντήρηση του Εθνικού Κήπου:

*«Η προϋπόθεση για τη διαχείριση ιστορικών εγκαταστάσεων κήπων είναι η **συνεχής, εξειδικευμένη συντήρηση**. Για να είναι δυνατή η μακροπρόθεσμη και αειφόρος συντήρηση των κήπων-μνημείων συνιστάται μία οργάνωση σε δύο βαθμίδες με την ίδρυση μίας **αρμόδιας δημόσιας υπηρεσίας κηπευτικής**, η οποία με τη σειρά της θα υπάγεται σε έναν υπεύθυνο, εξειδικευμένο κηποτέχνη».*

Η αειφόρος διατήρηση μπορεί να ενισχυθεί με τεχνογνωσία από τη Γερμανία ως υποστήριξη της αρμόδιας υπηρεσίας του Δήμου της Αθήνας. Φαίνεται ότι είναι απαραίτητα η εξειδικευμένη εκπαίδευση των συντηρητών και οι ορθές πρακτικές για τη συντήρηση του κήπου και για να βελτιωθεί το επίπεδο τεχνικών γνώσεων του υφιστάμενου προσωπικού.

Οι συγγραφείς της παρούσας έκθεσης είχαν την ευκαιρία, το Νοέμβριο του 2016, να επισκεφτούν τη σχολή κηπουρών του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ στα προάστια της Αθήνας. Ο προσανατολισμός ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για ιστορικούς κήπους σε συνεργασία με ελληνικά ιδρύματα και με την παροχή ειδικών συμβολών και τη συμμετοχή Γερμανών ειδικών θα μπορούσε να ενισχύσει την αειφόρο διατήρηση του Εθνικού Κήπου και άλλων κήπων στην Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - Δεδομένα επικοινωνίας των συνεντευξιαζόμενων ειδικών & των συμμετεχόντων στις ημερίδες

Συνεντευξιαζόμενοι ειδικοί

Οι συνεντεύξεις²¹

Όνομα (Ονόματα) **κος Σάββας Πελτέκης, διαχειριστής
κα Uxue Azpiroz, διευθύντρια υποκαταστήματος Κρήτης
κος Θωμάς Αραπογιάννης, Agrisystems Manager, νότιος Ελλάδα**
Οργανισμός: **TÜV Hellas (TÜV Nord) AG**
Τόπος: **Αθήνα**
Ημερομηνία: **8.12.2016**
Ερωτήσεις από: **Β. Σακάς, Δρ. Α. Περδικάρης,**

Όνομα (Ονόματα) **κα Βασιλική Ρούσση, αναπληρώτρια γενική διευθύντρια, διευθύντρια
πιστοποίησης**
Οργανισμός: **BioHellas S.A.**
Τόπος: **Αθήνα**
Ημερομηνία: **13/12/2016**
Ερωτήσεις από: **Β. Σακάς, Δρ. Α. Περδικάρης, κος. Ν. Κοκκόσης**

Όνομα: **Καθ. Κώστας Καραντινίνης**
Τμήμα Οικονομικών
Οργανισμός: **Swedish University of Agricultural Sciences (SLU) – Upsala Sweden**
Τόπος: **μέσω Skype**
Ημερομηνία: **8.12.2016**
Ερωτήσεις από: **Β. Σακάς, κος. Ν. Κοκκόσης**

Όνομα: **κος Κωνσταντίνος Γουγόλιας, Γενικός Διευθυντής
κος Τσούρος**
Οργανισμός: **Συνεταιρισμός ΘΕΣγάλα**
Τόπος: **Λάρισα**
Ημερομηνία: **15/12/2016**
Ερωτήσεις από: **Β. Σακάς, Δρ. Α. Περδικάρης,**

Όνομα: **κος Αντώνιος Μαλαμής, Σύμβουλος Διοίκησης και Ανάπτυξης
κος Ορέστης Ρίζος – Οικονομικός Διευθυντής**
Οργανισμός: **Συνεταιρισμός ΘΕΣγη**

²¹ Ο κατάλογος παρατίθεται σύμφωνα με τη χρονική ακολουθία των συνεντεύξεων.

**Deutsch-Griechische
Industrie- und Handelskammer**
Ελληνογερμανικό Εμπορικό
και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

Τόπος: Λάρισα
Ημερομηνία: 15/12/2016
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς, Δρ. Α. Περδικάρης,

Όνομα: **κος Σπυρίδον Γρηγοράτος, πρώτος αντιπρόεδρος και γενικός διευθυντής**
Οργανισμός: **ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΗ ΑΕ**
Τόπος: Αθήνα, Ελλάδα
Ημερομηνία: 20/12/2016
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς, Δρ. Α. Περδικάρης,

Όνομα: **κος Στέλιος Δρης, γενικός διευθυντής**
Οργανισμός: **Foodstandard SA**
Τόπος: Χαλάνδρι, Αθήνα, Ελλάδα
Ημερομηνία: 22/12/2016
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς, Δρ. Α. Περδικάρης,

Όνομα: **Δρ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, διευθυντής ελέγχου ποιότητας**
Οργανισμός: **EZA ΑΕ – Ελληνική Ζυθοποιία Αταλάντης**
Τόπος: Αταλάντη, Ελλάδα
Ημερομηνία: 25/1/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **κος Θεόδωρος Κανακάς, γενικός διευθυντής**
κος Δημήτριος Κανακάς, οικονομικός διευθυντής
Οργανισμός: **ΑΦΟΙ ΚΑΝΑΚΑΣ ΕΠΕ - Ορυζόμυλοι Μακεδονίας**
Τόπος: Καλοχώρι - Θεσσαλονίκη, Ελλάδα
Ημερομηνία: 26/1/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **Δρ. Φίλαππας Παπαδόπουλος, Διευθυντής Γραφείου Στρατηγικής Διαχείρισης Έργου**
Οργανισμός: **Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης**
Τόπος: Θεσσαλονίκη, Ελλάδα
Ημερομηνία: 26/1/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **Δρ. Γεώργιος Σαλπινγίδης, Διευθυντής Αμπελουργίας**
Οργανισμός: **Ευάγγελος Τσάνταλης ΑΕ**
Τόπος: Άγιος Πάυλος, Χαλκιδική, Ελλάδα
Ημερομηνία: 27/1/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **Δρ. Αντρέας Αθανασόπουλος, σχολικός σύμβουλος γεωργίας**
Οργανισμός: **Υπουργείο Παιδείας, Ελλάδα**

**Deutsch-Griechische
Industrie- und Handelskammer**
Ελληνογερμανικό Εμπορικό
και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

Τόπος: Αθήνα, Ελλάδα
Ημερομηνία: 2/2/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **κος Τάσος Κλειτσινάρης**, Technical Market Development Manager
Οργανισμός: **BASF Hellas S.A.**
Τόπος: Μαρούσι, Αθήνα, Ελλάδα
Ημερομηνία: 7/2/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **Μητροπολίτης Μάξιμος - Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων**
Οργανισμός: **Εκκλησία της Ελλάδος**
Τόπος: Ιωάννινα, Ελλάδα
Ημερομηνία: 7/2/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **κος. Χρήστος Σαματής**, γενικός διευθυντής
Οργανισμός: **Συνεταιρισμός Stevia Hellas**
Τόπος: Αθήνα, Ελλάδα
Ημερομηνία: 15/2/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς

Όνομα: **κος. Γεώργιος Κελαϊδίτης**, γενικός διευθυντής
Οργανισμός: **Αγρόκτημα Κελαϊδίτης ΕΠΕ**
Τόπος: Πίσσονες, Εύβοια, Ελλάδα
Ημερομηνία: 2/3/2017
Ερωτήσεις από: Β. Σακάς, J. Amberger

Όνομα	Εταιρεία - Φορέας	Θέση
Σάββας Πελετέκης	TÜV ΕΛΛΑΣ (TÜV Nord) ΑΕ	Δ/νων Σύμβουλος
Mrs. Uxue Azpiroz	TÜV ΕΛΛΑΣ (TÜV Nord) ΑΕ	Δ/ντρια Τομέα Τροφίμων
Θωμάς Αραπογιάννης	TÜV ΕΛΛΑΣ (TÜV Nord) ΑΕ	Αγροτικά Συστήματα, Ν. Ελλάδα
Βασσυλική Ρούση	BioHellas	Αναπλ. Δ/νουςα Σύμβουλος
Καθ. Κωνστ. Καραντινιής	Swedish University of Agricultural Sciences (SLU) – Upsala Sweden	
Κων/νος Γεωργούλιας	<u>ΘΕΣΓαλα</u>	Γενικός Δ/ντής
Κ. Τσούρος	<u>ΘΕΣΓαλα</u>	Δ/ντής Ζώνης Γάλακτος
Αντώνης Μαλάμης	<u>ΘΕΣΓη</u>	Σύμβουλος Διοίκησης & Ανάπτυξης
Ορέστης Ρίζος	<u>ΘΕΣΓη</u>	Οικονομικός Σύμβουλος
Σπυρίδων Γεωργάτος	<u>ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΗ Α.Ε.</u>	Δ/νων Σύμβουλος
Στέλιος Δρυς	<u>Foodstandard SA</u>	Δ/νων Σύμβουλος
Dr. George Papadopoulos	<u>EZA AE - Ελληνική Ζυθοποισία Αταλάντης</u>	Δ/ντής Ελέγχου Ποιότητας
Θεόδωρος Κανάκας	<u>Αφοι ΚΑΝΑΚΑ ΕΠΕ - Ρυζόμυλοι Μακεδονίας</u>	Δ/νων Σύμβουλος
Δημ. Κανάκας	<u>Αφοι ΚΑΝΑΚΑ ΕΠΕ - Ρυζόμυλοι Μακεδονίας</u>	Οικ/κός Διεθυντής
Δρ. Φίλιππος Παπαδόπουλος	Αμερικα. Γεωργική Σχολή Θεσ/νίκης	Δ.ντής Γραφείο Στρατηγικών Έργων
Δρ. Γεώργ. Σαλπινγίδης	Ευάγγελος Τσάνταλης ΑΕ	Δ/ντής Αμπελουργίας
Δρ. Ανδρέας Αθανασόπουλος	Τπ. Παιδείας	Σχολικός Σύμβουλος
Αναστ. Κιτσίναρης	BASF Ελλάς ΑΕ	Υπεύθυνος Τεχνικών
Μητροπολίτης Μάξιμος	Ι. Μητρόπολη Ιωαννίνων	
Χρήστος Σταμάτης	ΣΤΕΒΙΑ Ελλάς	Managing Director
Γεώργ. Κελαϊδίτης	Φάρμα Κελαϊδίτης ΕΠΕ	Managing Director

Συμμετέχοντες Ημερίδων

Η διοργάνωση έλαβε χώρα στις 20/2/2017 στη Βέροια με συμμετοχή των παρακάτω ατόμων:

2. Νικόλαος Ουσουτζόγλου, Γ&Π Εκκοκιστήρια Βάμβακος ΑΕ, Πρόεδρος του ΕΒΕ
3. Αντώνιος Μακροβίτης, VENUS Growers Αγροτικός Συνεταιρισμός, Φρούτα
4. Γιώργης Γκασνάκης, Α. Γκασνάκης ΑΕ, εκτροφή χοίρων
5. Ειρήνη Γεωργιάδου, GEOVET Hellas SA, Βιολογικά λιπάσματα
6. Ασπασία Προγκά, Συνεταιρισμός Αποστόλου Παύλου ΑΕ
7. Ευστράτιος Κατής, VAENI Naussa SA, Συναιτερισμός οινοπαραγωγών
8. Θεόδωρος Κανάκας, Αφοι ΚΑΝΑΚΑ ΕΠΕ - Ορυζόμυλοι Μακεδονίας, επεξεργασία ρυζιού
9. Δημήτριος Κανάκας, Αφοι ΚΑΝΑΚΑ ΕΠΕ, Παραγωγή και εξαγωγές ρυζιού
10. Μιχαήλ Γενιτσαριώτης, Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, υπεύθυνος διαχείρισης στρατηγικών έργων
11. Αντρέας Αθανασόπουλος, Σχολικός Σύμβουλος Βόρεια Ελλάδα, Υπουργείο Παιδείας
12. Έξι (6) καθηγητές από το ΕΠΑΛ της Βέροιας
13. Αναστάσιος Γιαγκόγλου, ΕΒΕ Ημαθίας, Πρόεδρος του τμήματος μεταποιητικής βιομηχανίας
14. Μαλαματή Πετρακοπούλου, ΕΒΕ Ημαθίας, Πρόεδρος του εμπορικού τμήματος

Το Ελληνογερμανικό Επιμελητήριο αντιπροσωπεύτηκε από τον Βασίλη Σακά, τον συντονιστή έργου της παρούσας έρευνας. Νικόλαος Μαλλιάρος της Ακαδημίας DEKRA (Ελλάς) ΑΕ παρουσίασε το πιλοτικό έργο MENDI στον τομέα του τουρισμού.

Συμμετέχοντες στην Ημερίδα στη Χαλκίδα στις 22.2.1017 ήταν:

1. Νίκος Κουδούνης, Πρόεδρος Συνδέσμου Βιομηχανιών κεντρικής Ελλάδας
2. Λουκάς Παπαχαράλαμπους, Επιμελητήριο Βοιωτίας
3. Σπύρος Κουτσαύτης, Επιμελητήριο Εύβοιας
4. Ιωάννης Σταθόπουλος, Επιμελητήριο Εύβοιας
5. Ευάγγελος Κουκουζάς Επιμελητήριο Εύβοιας
6. Χρήστος Παγώνης, Δήμαρχος Χαλκίδας
7. Ασημίνα Παπαναστασίου, Πρόεδρος περιφερειακού συμβουλίου
8. Κωνσταντίνος Ρουσσόπουλος, Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας
9. Σταύρος Τσέλας, Διαχειριστής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας
10. Απόστολος Ζιογάς, Πρόεδρος ομοσπονδίας Ελλήνων εκτροφέων πουλερικών
11. Σάββας Δημητριάδης, Αγγελάκης ΑΕ - Πουλερικά
12. Βασίλης Δασκαλάκης, Αγγελάκης ΑΕ - Πουλερικά
13. Μαρία Σημιτοπούλου, Αγγελάκης ΑΕ - Πουλερικά
14. Κωνσταντίνος Μοσχοχωρίτης, Αγροτικός Συνεταιρισμός Ροβιών – Επιτραπέζιες ελιές
15. Λευτέρης Λαχουβάρης, Μανιτάρια Διρφυς
16. Βασιλική Κοντού, Ε&Δ Κοντός ΑΕ – Αποξηραμένα Λαχανικά και φρούτα
17. Νικόλαος Τσικούρας, Αγροζωή ΑΕ - Πουλερικά
18. Ιωάννης Καριπίδης, Stayia Farm - Μέλι
19. Βασιλική Ρούση, BIOHELLAS ΑΕ – Πιστοποίηση βιολογικών προϊόντων
20. Χρήστος Σταμάτης, Συνεταιρισμός Στέβια ΕΛΛΑΣ
21. Δρ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, Ελληνική Ζυθοποιία Αταλάντης ΑΕ - Μπύρα
22. Ηγούμενος Χρυσόστομος Καλυβιώτης, εκπρόσωπος της μητρόπολης της Χαλκίδας

Από πλευράς της οργάνωσης έλαβαν μέρος:

- Γεώργιος Κελαϊδίτης, πρόεδρος της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης Στερεάς Ελλάδας
- Δρ. Αντώνιος Περδικάρης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
- Βασίλης Σακάς, συντονιστής έργου της παρούσας έρευνας
- Katharina Ayenew, κεντρικό γραφείο της ομοσπονδιακής κυβέρνησης για διεθνής συνεργασία επαγγελματικής εκπαίδευσης (GOVET) στο Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο για επαγγελματική εκπαίδευση (BIBB)

Στους συμμετέχοντες της ημερίδας της Νεμέας την 1.3.2017 ανήκαν:

1. Κωνσταντίνος Καλαντζής, Δήμαρχος της Νεμέας
2. Απόστολος Καραχοντζίτης, Αντιδήμαρχος της Νεμέας
3. Παναγιώτης Παπαβασιλείου, Διευθυντής της σχολής οινοποιών του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, Νεμέα
4. Νίκος Βλάχος, Οινοποιό Λαυκιώτης ΑΕ, Πρόεδρος του συνδέσμου οινοποιών Νεμέας
5. Θεόδωρος Τσιάνος, Συνεταιρισμός Οινοπαραγωγών της Νεμέας
6. Δρ. Ευαγγελία Χόρτη, Συνεταιρισμός Οινοπαραγωγών της Νεμέας, καθηγήτρια αμπελουργίας, ΤΕΙ Αθήνας
7. Ιωάννης Παπάς, Green Evolution ΕΡΕ, συμβουλές για περιβαλλοντική διαχείριση
8. Πολυξένη Μαστοράκη, LandmArch, αρχιτέκτονες τοπίου
9. Χρήστος Μπαρφακάς, Οινοποιό Μπαρφακάς, Νεμέα
10. Αχιλλέας Λαμψίδης, ΣΤΡΟΦΥΛΙΑ ΑΕ, οινοποιός
11. Ανδρεας Ζαββος, Οινοποιείο Ζαφείρι Νεμέα
12. Παναγιώτης Ευθυμίου, Decostar, εξοπλισμοί
13. Σπύρος Πουλίδης, μαθητής ΕΠΑΣ Νεμέας
14. Παναγιώτης Ντουραντώνης, μαθητής ΕΠΑΣ Νεμέας
15. Κωνσταντίνος Μυλωνάς, μαθητής, ΕΠΑΣ Νεμέας
16. Στέφανος Τσόλης, μαθητής, ΕΠΑΣ Νεμέας

Από πλευράς του οργανισμού έλαβαν μέρος:

- Joseph Amberger, καθηγητής επαγγελματικής σχολής του Υπουργείου Πολιτισμού της Βαυαρίας
- Βασίλης Σακάς, συντονιστής έργου της παρούσας έρευνας

Προτεινόμενες θέσεις εκπαίδευσης από επιχειρήσεις

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	Εκπρ.	Ημερίδα	από	έως
Γ & Π Εκοκκιστήρια Βάμβακος ΑΕ	Νικόλαος Ουσουτζόγλου	Βέροια	3	3
Α. Γκασνάκης ΑΕ	Γιώργης Γκασνάκης	Βέροια	4	4
Κοινοπραξία Κ. Α. Σ. Ε. Αποστόλου Παύλου	Ασπασία Πρόγκα	Βέροια	1	2
Αφοι ΚΑΝΑΚΑ ΕΠΕ	Θεόδωρος Κανάκας	Βέροια	4	4
Αγροτικός Συνεταιρισμός Ροβιών	Κωνσταντίνος Μοσχοχωρίτης	Χαλκίδα	1	2
Μανιτάρια Δίρφυς	Λευτέρης Λαχουβάρης	Χαλκίδα	2	2
Ε&Δ Κοντός ΑΕ - Αποξηραμένα φρούτα και λαχανικά	Βασιλική Κοντού	Χαλκίδα	4	4
Stayia Farm	Ιωάννης Καριπίδης	Χαλκίδα	2	2
Συνεταιρισμός Στέβια ΕΛΛΑΣ	Χρήστος Σταμάτης	Χαλκίδα	3	6
Οινοποιείο Λαυκιώτη ΑΕΒΕ	Νίκος Βλάχος	Νεμέα	1	1
Συνεταιρισμός Οινοπαραγωγών Νεμέας	Θεόδωρος Τσιάνος	Νεμέα	5	5
Συνεταιρισμός Οινοπαραγωγών Νεμέας	Δρ. Ευαγγελία Χόρτη	Νεμέα	1	3
Green Evolution ΕΠΕ	Ιωάννης Παππάς	Νεμέα	1	1
Οινοποιία Μπαραφάκας	Χρήστος Μπαραφάκας	Νεμέα	2	2
ΣΤΡΟΦΙΛΙΑ ΑΕ	Αχιλλέας Λαμψίδης	Νεμέα	1	1
Οινοποιία Ζαφείρη	Αντρέας Ζαββός	Νεμέα	1	1
	ΣΥΝΟΛΟ		36	43

Ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο μοιράστηκε στα ελληνικά.

Α. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ / ΦΟΡΕΑ

1. Παρακαλώ αναφέρετε την επωνυμία της επιχείρησης / του φορέα.

.....

2. Παρακαλώ σημειώστε με Χ την νομική μορφή της επιχείρησης / φορέα

Επαγγελματίας Αγρότης	Ελ. Επαγγελματίας (εκτός αγροτών)	ΟΕ/ΕΕ	ΙΚΕ
ΕΠΕ	ΑΕ	ΚοινΣΕΠ	Αστική Εταιρεία - Σωματείο
Συνεταιρισμός	Δημόσιος Οργανισμός	Κοινοφελής Οργανισμός	Ερευνητικό Ινστιτούτο
Άλλο.....			

3. Παρακαλώ σημειώστε με Χ τον ετήσιο κύκλος Εργασιών (χιλ.ευρώ)

0-100	101-1.000	1.001-5.000	5.001-10.000	10.001 -....
-------	-----------	-------------	--------------	--------------

4. Πόσα άτομα απασχολεί η επιχείρηση;

0-10	11-100	101 -...
------	--------	----------

5. Παρακαλώ αναφέρετε την έδρα της εταιρείας και της/των μονάδας/μονάδων παραγωγής.

Έδρα	
Μονάδα Παραγωγής 1	
Μονάδα Παραγωγής 2	
Μονάδα Παραγωγής 3	

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

1. Με ποια μορφή δραστηριοποιείστε στον αγροτοδιατροφικό τομέα;

Παραγωγός	Προμηθευτής προϊόντων ή/και πρώτων υλών	Προμ ηθευτής γεωργικού εξοπλισμού	Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών (Σύμβουλοι Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων)
Αγορές προϊόντων	Εμπορία Τροφίμων και Γεωργικών Προϊόντων	Άλλο	
Δεν δραστηριοποιούμ αι			

2. Ποιοί τομείς αγροτικής παραγωγής αφορούν στις δραστηριότητές σας;

Οπωροκηπευτικά	Φυτά Μεγάλης Καλλιέργειας (Σιτηρά, Βαμβάκι, Καπνός κλπ)	Φρούτα & παράγωγα	Ζωική Παραγωγή & προϊόντα
----------------	---	----------------------	------------------------------

Γαλακτοκομικά	Αμπελοοινικά	Ελαιόλαδο	Αλιεία & Υδατοκαλλιέργειες
Αρωματικά Φυτά	Σποροπαραγωγή	Συσκευασία / Μεταποίηση	
Άλλο.....	Βιολογικά Προϊόντα		

Γ. ΑΓΡΟΤΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Οι δραστηριότητές σας απαιτούν εξειδικευμένο προσωπικό στα αγροτικά ή συναφή επαγγέλματα;
ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

2. Αν ναι, ποιες είναι οι βασικές ειδικότητες;

Γεωπόνος	Logistics	Διοικητικός	Αγορές Προϊόντων ή/και Πρώτων Υλών
Πληροφορική & GIS	Πωλήσεις	Τυποποίηση	
Έλεγχος Ποιότητας		Άλλο	

3. Θεωρείτε ότι η κατάρτιση του εργατικού/στελεχιακού δυναμικού στην χώρα μας στον τομέα των αγροτικών και συναφών επαγγελμάτων είναι επαρκής για τις ανάγκες της εποχής μας;
ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

4. Ποιες είναι οι επαγγελματικές ειδικότητες / ικανότητες / δεξιότητες στις οποίες δυσκολεύεστε να βρείτε εξειδικευμένο προσωπικό ή πιστεύετε ότι θα χρειάζονταν οι συνεργαζόμενες με εσάς επιχειρήσεις;

	ΕΣΕΙΣ	ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΑΣ
Καλλιέργεια αγρών		
Γνώσεις χειρισμού & συντήρησης μηχανημάτων		
Συσκευασία / Μεταφορά		
Βασικές γνώσεις κατανόησης των κανόνων αγοράς προϊόντων		
Μάρκετινγκ		
Διαδικασίες Ποιότητας		
Κατανόηση Διοικητικών Λειτουργιών		
Καινοτομία / Νέες Τεχνολογίες		
Γνώσεις / Κατανόηση Θεσμικού Πλαισίου		
Άλλες....		
KAMIA		

Δ. ΜΟΝΤΕΛΟ ΔΙΤΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. Έχετε υπόψη σας το μοντέλο της Διττής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δηλ. τον συνδυασμό θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης μέσα στην επιχείρηση;
ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐
2. Μπορείτε να φανταστείτε την εταιρεία σας / οργανισμό σας να συμμετέχει σε κάποιο πρόγραμμα διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης απασχολώντας με την μορφή της πρακτικής εξάσκησης εκπαιδευόμενο προσωπικό;
ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐
3. Θα ενδιέφερε έμπειρα στελέχη σας να συμμετέχουν ως εκπαιδευτές σε προγράμματα διττής εκπαίδευσης;
ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

**Deutsch-Griechische
Industrie- und Handelskammer**
Ελληνογερμανικό Εμπορικό
και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

Επιστολές δέσμευσης των εταίρων-φορέων του έργου

Βαυαρικό Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Επιστήμης και Τεχνών

ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ

Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ημαθίας

.....

Αξιότιμε κ. Κελέμη,

Ευχαριστώ πολύ για την επιστολή σας της 21.3.2017. Χαίρομαι ιδιαίτερα που υποστηρίζεται τόσο έμπρακτα την ελληνική οικονομία και βασίζεστε στα πλεονεκτήματα της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Το προτεινόμενο εκ μέρους σας πιλοτικό πρόγραμμα για εκπαίδευση στα επαγγέλματα του αγρότη και οينوποιού, τυγχάνουν του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος μας και χαιρόμαστε να υποστηρίξουμε αυτή την ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία εκ μέρους του Βαυαρικού Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Επιστημών και Τεχνών με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και εμπειρογνομόνων. Θα χαιρόμασταν ιδιαίτερα να σας υποδεχτούμε μαζί με άλλους συμμετέχοντες; προς τούτο στο Υπουργείο μας.

Η συνεργασία σας με τον κ. Amberger ήδη περιλαμβάνει έναν αναγνωρισμένο εμπειρογνώμονα στον τομέα της Αγροτικής Εκπαίδευσης. Θα χαιρόμουν ιδιαίτερα αν ο κ. Amberger συνεχίσει να αποτελεί την κοινή επαφή επικοινωνίας μεταξύ μας.

Θα χαιρετούσα επίσης ιδιαίτερος αν στο πιλοτικό έργο που προτείνετε μπορούσε να ληφθεί υπόψη και η επιδίωξη του Μητροπολίτη Μάξιμου της Ι.Μ. Ιωαννίνων ο οποίος επιθυμεί να ιδρύσει εκεί μια αγροτική σχολή.

Στα πλαίσια του έργου σας αντιλαμβανόμαστε ότι θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν επισκέψεις μαθητών/εκπαιδευόμενων και διδασκόντων/εκπαιδευτών μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων ή ακόμα και αδελφοποίηση μεταξύ σχολών ως περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασίας.

Με τις καλύτερες ευχές μας για το Έργο σας και με φιλικούς χαιρετισμούς,

Dr. Ρόμπερτ Γκάιγκερ

Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst

Bayerisches Staatsministerium für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst
80327 München

Per E-Mail

Herr Geschäftsführer
Dr.-Ing. Athanassios Kelemis
Deutsch-Griechische Industrie- und
Handelskammer
Dorileou 10-12
GR-115 21 Athen

Ihr Zeichen / Ihre Nachricht vom
21.03.2017

Unser Zeichen (bitte bei Antwort angeben)
VI.1-BO9262.G1/2/2

München, 12.04.2017
Telefon: 089 2186 2523
Name: Herr Dr. Geiger

Duale Berufsausbildung im landwirtschaftlichen Bereich in Griechenland

Sehr geehrter Herr Dr. Kelemis,

haben Sie vielen Dank für Ihr Schreiben vom 21.03.2017. Es freut mich sehr zu hören, dass Sie die griechische Wirtschaft so tatkräftig unterstützen und dabei auf die Vorteile der dualen Berufsausbildung setzen.

Das von Ihnen vorgeschlagene Pilotprojekt für die Ausbildungsberufe Landwirt und Winzer interessiert uns sehr und werden dieses spannende Vorhaben von Seiten des Bayerischen Staatsministeriums für Bildung und Kultus, Wissenschaft und Kunst durch Beratung und Expertenwissen gerne unterstützen. Es würde mich sehr freuen, wenn wir Sie und weitere Beteiligte an dem Pilotprojekt dazu im Staatsministerium empfangen könnten.

Mit Herrn Amberger konnten Sie ja bereits einen anerkannten Experten der Landwirtschaft für das Vorhaben gewinnen. Es würde mich sehr freuen, wenn Herr Amberger in dem Vorhaben weiterhin als Kontaktperson fungieren könnte.

Weiter fände ich es sehr begrüßenswert, wenn sich zwischen dem von Ihnen vorgeschlagenen Pilotprojekt und dem Vorhaben des Metropoliten von Ioannina, Pater Maximos, der dort eine Landwirtschaftsschule gründen möchte, Synergien ergeben könnten.

Flankierend zu Ihrem Vorhaben betrachten wir Besuche von Schülerinnen und Schülern sowie Lehrkräften mit Hilfe der europäischen Bildungsprogramme oder die Anbahnung von Schulpartnerschaften als weitere vielversprechende Entwicklungsmöglichkeiten.

Mit besten Wünschen für Ihr Pilotprojekt und freundlichen Grüßen

gez. Dr. Robert Geiger
Ministerialrat

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
& ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΔΣ**

**Αθήνα, 11.04.2017
Αριθμ. Πρωτ.: 15506**

**ΠΡΟΣ: Ελληνογερμανικό Εμπορικό και
Βιομηχανικό Επιμελητήριο
Δρ.Αθανάσιος Κελέμης
Γενικός Διευθυντής & Μέλος Δ.Σ.**

**Θέμα :Συνεργασία για Πιλοτική Εφαρμογή Προγράμματος/ων Διττής Εκπαίδευσης στον
Αγροτικό Τομέα**

Σχετ.: Η από 04.04.2017 επιστολή σας

Αξιότιμε κ. Κελέμη

Δια της παρούσας θα θέλαμε να σας εκφράσουμε τις ευχαριστήριες για την πρότασή σας να συμμετέχουμε στην ενδεχόμενη υλοποίηση ενός πιλοτικού προγράμματος αγροτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα βασισμένου στο μοντέλο της Διττής Εκπαίδευσης όπως εφαρμόζεται στην Γερμανία.

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων μέσω του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση στον αγροτικό χώρο λειτουργεί σήμερα έξι Γεωργικές Σχολές, ως ΕΠΑΣ (Επαγγελματικές Σχολές). Οι Γεωργικές Σχολές όσον αφορά τις προσφερόμενες ειδικότητες από άποψη επαγγελματικού προσανατολισμού είναι άκρως ενδιαφέρουσες και συνδέονται στενά με την τοπική και όχι μόνο παραγωγική/οικονομική δραστηριότητα. Οι σχολές του Οργανισμού μας σε διάφορα μέρη της Ελλάδας καλύπτουν ένα εύρος ειδικοτήτων από την φυτική παραγωγή και την κτηνοτροφία μέχρι την γαλακτοκομία, την αμπελουργία/οινοποιία και τεχνικά θέματα (πχ Θερμοκήπια).

Σε συνδυασμό και με τις λοιπές δραστηριότητες του Οργανισμού μας (Αγροτική Έρευνα, Διασφάλιση Ποιότητας Αγροτικών Προϊόντων, Σύστημα Γεωργικών Συμβουλών, κλπ) αποτελεί επιθυμία μας να διερευνούμε και να εφαρμόζουμε εκπαιδευτικά προγράμματα και μεθόδους που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εκάστοτε εποχής, ακολουθούν την αιχμή της επιστήμης και αναβαθμίζουν το εκπαιδευτικό αλλά και επαγγελματικό επίπεδο σχετικά με την αγροτική οικονομία στην χώρα μας.

Θα θέλαμε λοιπόν να σας εκφράσουμε το κατ' αρχήν ενδιαφέρον μας και δέσμευσή μας να συνδράμουμε με την επιστημονική γνώση και εμπειρία μας στον λεπτομερή σχεδιασμό και την

υλοποίηση ενός προγράμματος αγροτικής εκπαίδευσης βασισμένου στο μοντέλο της Διττής Εκπαίδευσης όπως εφαρμόζεται στην Γερμανία προσαρμοσμένο στις ανάγκες του αγροτικού χώρου στον Ελλάδα .

Προφανώς οι σχετικές τελικές μας οριστικές αποφάσεις θα ληφθούν από Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ όταν υποβληθεί στο Οργανισμό μας η τελική πρόταση από την πλευρά σας όπου θα περιγράφεται η διαδικασία και οι όροι υλοποίησης της συνεργασίας.

**Με εκτίμηση
Ο Πρόεδρος Δ.Σ.**

Δρ. Γεώργιος Καρέτσος

Δρ. Αθανάσιος Κελέμης
Γενικός Διευθυντής & Μέλος Δ.Σ.
Τηλέφωνο
+30 210 6419020
Fax
+30 210 6445175
E-Mail
a.kelemis@ahk.com.gr

Θεσσαλονίκη, 13 Μαρτίου 2017

Αξιότιμε κε Κελέμη,

Ευχαριστούμε για την πρότασή σας να συμμετέχουμε στην ενδεχόμενη υλοποίηση ενός πιλοτικού προγράμματος αγροτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, βασισμένου στο μοντέλο της Διττής Εκπαίδευσης όπως εφαρμόζεται στην Γερμανία.

Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης έχει παρουσία και εμπειρία για περισσότερο από ένα αιώνα στην αγροτική εκπαίδευση. Προσφέροντας τις εκπαιδευτικές μας υπηρεσίες σε ένα εύρος από το νηπιαγωγείο μέχρι και την ανώτερη βαθμίδα, επιθυμούμε πάντα να διερευνούμε και να εφαρμόζουμε προγράμματα και μεθόδους που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εκάστοτε εποχής, ακολουθούν την αιχμή της επιστήμης και αναβαθμίζουν το εκπαιδευτικό αλλά και επαγγελματικό επίπεδο σχετικά με την αγροτική οικονομία στην χώρα μας.

Θα θέλαμε λοιπόν να σας εκφράσουμε το κατ' αρχήν ενδιαφέρον μας και δέσμευσή μας να συνδράμουμε με την επιστημονική μας γνώση αλλά και με την τοπική μας εμπειρία στον λεπτομερή σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προγράμματος αγροτικής εκπαίδευσης βασισμένου στο μοντέλο της Διττής Εκπαίδευσης όπως εφαρμόζεται στην Γερμανία.

Προφανώς οι σχετικές τελικές μας οριστικές αποφάσεις θα ληφθούν από τον αρμόδιό μας Συμβούλιο όταν οριστικοποιηθεί και η διαδικασία και μορφή υλοποίησης του προγράμματος.

Με εκτίμησή,

Δρ Ευάγγελος Βέργος,

Κοσμήτορας Σχολής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ**

Λαμία, 24/01/2017
Αρ.πρωτ.(οικ.): 14718/199

Ταχ. Δ/ση : Λεωφ. Καλυβίων 2
Ταχ. Κώδικας : 35132 Λαμία
Τηλέφωνο : 22313 52601-602
Αρ.Τηλεομ. : 22313 52610
Διευθ. Ηλ.Ταχ.: periferiarchis@pste.gov.gr

ΠΡΟΣ: Ελληνογερμανικό Εμπορικό και
Βιομηχανικό Επιμελητήριο
Δορυλαίου 10-12
11521 Αθήνα
Υπόψη κυρίου Κελέμη Αθανασίου

ΚΟΙΝ: Πρόεδρο Αγροδιατροφικής Σύμπραξης
Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας
Κύριο Κελαϊδίτη Γεώργιο

Αγαπητέ κύριε Κελέμη,

με μεγάλη μου χαρά διάβασα για το ενδιαφέρον του οργανισμού σας στην δημιουργία πιλοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης στον Αγροτικό τομέα.

Όπως γνωρίζετε, σαν μια κατ' εξοχήν αγροτική Περιφέρεια, δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στον πρωτογενή μας τομέα, η εξέλιξη του οποίου δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς την ενσωμάτωση μέσα σε αυτόν των νέων μας. Παρ' ότι τα μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 στηρίζουν την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης των νέων στον Πρωτογενή τομέα, παρατηρείται ένα μεγάλο κενό στην σύνδεση της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης ή κατάρτισης των φοιτητών με την πραγματική παραγωγή. Το κενό αυτό έστω και πιλοτικά σε πρώτη φάση, πιστεύω ότι μπορεί να καλυφθεί εν μέρει από ένα πρόγραμμα το οποίο θα κάνει κοινωνούς-εταίρους σε αυτήν την διαδικασία τις επιχειρήσεις του αγροτικού μας τομέα και της μεταποίησης, με αμοιβαία οφέλη για όλους μας.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει από την πρώτη στιγμή προσεγγίσει ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων της περιοχής με σκοπό την αντιμετώπιση παθογενειών και την παράλληλη ανάπτυξη μηχανισμών υποστήριξης της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειάς τους. Μέσα από την σχέση αυτή έχουμε την διάθεση και την δυνατότητα να σας υποστηρίξουμε τόσο σε προπαρασκευαστικό επίπεδο, όσο και κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και της υλοποίησης του προγράμματος.

Σε πρώτο χρόνο, η Αγροδιατροφική Σύμπραξη Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και ο πρόεδρος της Αγροδιατροφικής κ. Κελαϊδίτης, είναι στη διάθεσή σας προκειμένου στην επιλογή κάποιων δυναμικών για την Περιφέρειά μας κλάδων του Πρωτογενούς μας τομέα, και επιχειρήσεων οι οποίες θα έχουν να συνεισφέρουν σε πληροφόρηση και θέσεις μαθητείας. Πέρα από τα χρήσιμα αποτελέσματα και τις κατευθύνσεις που θα προκύψουν από την σχετική ενημερωτική ημερίδα, είμαστε στην διάθεση σας να συνδράμουμε στην αναζήτηση της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής και των χρηματοδοτικών εργαλείων που θα υπηρετήσουν την επιτυχία του όλου εγχειρήματος.

Θα ήθελα τέλος να σας ευχαριστήσω για το ενδιαφέρον σας στην υποστήριξη αυτού του τόσο ζωτικού για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας τομέα, ειδικά όταν επικεντρώνεται στα νέα μας παιδιά, και να σας βεβαιώσω ότι θα έχετε την έμπρακτη στήριξη μας καθ' όλη την διάρκεια της εξαιρετικής αυτής προσπάθειας.

Με εκτίμηση

Κωνσταντίνος Π. Μπακογιάννης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Βέροια, **15/03/2017**

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΗΜΑΘΙΑΣ

Αριθ. Πρωτ. 555/Φ.10.Δ

ΤΜΗΜΑ : ΔΙΟΙΚ/ΚΟ - ΟΙΚ/ΚΟ

ΓΡΑΦΕΙΟ : ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση : Κεντρικής 3

Τ.Κ. : 591 00

Πληροφορίες : Α.Μαυροπούλου

Τηλέφωνο : 2331024734

FAX : 2331025330

E-mail : chamimat@otenet.gr

Ο πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ. του Επιμελητηρίου Ημαθίας σας ευχαριστούν για την συνεργασία της διοργάνωσης της ενημερωτικής ημερίδας προκειμένου να παρουσιαστεί το μοντέλο της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης .

Σας ενημερώνουμε ότι το Επιμελητήριό μας είναι πρόθυμο να υποστηρίξει την προσπάθεια ενός πιλοτικού προγράμματος, σε συνεργασία πάντα με εσάς, προωθώντας τις ανάγκες και τις απόψεις των επιχειρήσεων του Νομού, με τα μέσα που αυτό διαθέτει.

Με εκτίμηση

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΡΟΔ. ΟΥΣΟΥΛΤΖΟΓΛΟΥ